

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI

MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİLLERİ

Elif TOSUN YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi İlker Mete MİMİROĞLU

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Elif TOSUN YILDIRIM		
	Numarası	158118011002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Mardin Müzesi Geç Antik Çağ Kandilleri			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Elif TOSUN YILDIRIM

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	ERİTOSUN YILDIRIM
	Numarası	158118011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi İlker Mete MİMİROĞLU
	Tezin Adı	Mardin Mîlzesi Geç Antik Çağ Kandilleri

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan *Mardin Mîlzesi Geç Antik Çağ Kandilleri* başlıklı bu çalışması *30/05/2019* tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	<i>Dr. Öğr. Üyesi İsmail Emin</i>	<i>İlker Mete MİMİROĞLU</i>	<i>[Signature]</i>
2	<i>Dr. Öğr. Üyesi</i>	<i>Zahide ŞİMŞİR</i>	<i>[Signature]</i>
3	<i>Dr. Öğr. Üyesi</i>	<i>Deniz Şenmen</i>	<i>[Signature]</i>

ÖNSÖZ

Aydınlatma, geçmişten bugüne insanoğlu için önemli bir ihtiyaçtır. Ateşin bulunması ve kontrol altına alınmasıyla beraber ateşin bir yerden bir yere taşınması ihtiyacı doğmuştur. İnsanoğlu ateşi taşımak amacıyla çeşitli aydınlatma araçları üretmiştir. Bu aydınlatma araçları içerisinde en sık kullanılan kandil tezimizin konusu oluşturmaktadır.

Tez konusu olarak Mardin Müzesinde bulunan Geç Antik Çağ Dönemine ait kandilleri seçmemdeki neden; konu ile ilgili olarak herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması ve müzede bulunan kandillerin kataloğunu çıkartarak daha sonraki yıllarda yapılacak çalışmalara katkıda bulunabilmektedir. Çalışma kapsamında, Mardin Müzesi envanterine kayıtlı olan Geç Antik Çağ Dönemine ait kandillerden 106 âdeti üzerinde çalışılmıştır. Kandillerin boyutları, teknikleri ve hamur özellikleri farklı olmakla birlikte dönem olarak uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu çalışma da kandiller dönemleri içerisinde incelenerek bir bütünlük içinde anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmayı belirlemem de ve çalışmamın her aşamasında benden hiçbir yardım ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi İlker Mete MİMİROĞLU'na, Dr. Öğr. Üyesi Deniz SEVMEN'e teşekkürü bir borç bilirim. Müzedeki çalışmalarım sırasında bana her türlü desteği ve yardımı sağlayan Müze Müdürü Nihat ERDOĞAN'a, Müdür Yrd. Süleyman BAYAR'a ve değerli uzman arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim. Tez yazım aşamasında benden hiçbir yardımını esirgemeyen Arkeolog Dilek ÇELİK'e, Arkeolog Hasan MENTEŞE'ye, çizimler için Arkeolog Onur DİNÇ'e ve çeviri için kuzenim Birsen YILDIRIM'a ayrıca teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen başta eşim Hüseyin YILDIRIM olmak üzere aileme ne kadar teşekkür etsem azdır.

Elif TOSUN YILDIRIM

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Elif TOSUN YILDIRIM		
	Numarası	158118011002		
	Ana Bilim/Bilim Dalı	Sanat Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek	X	
		Lisans		
		Doktora		
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi İlker Mete MİMİROĞLU			
Tezin Adı	Mardin Müzesi Geç Antik Çağ Kandilleri			

ÖZET

Kandiller, günlük yaşamda aydınlanmadan, dini törenlerde adak malzemesine, mezarlarda ölü hediyesine kadar birçok alanda insanoğlunun hayatında kullanılmıştır. Kandiller kullandıkları dönemin özelliklerini, sanatını, ekonomik durumunu en iyi şekilde yansıtan ve tarihleme konusunda kesin sonuçlar verebilen malzemelerdendir.

Mardin Müzesinden seçtiğimiz Geç Antik Çağ'a tarihlenen 106 adet kandil çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Konumuzu oluşturan kandillerin çok az bir kısmı teşhir salonlarında sergilenmekle birlikte büyük çoğunluğu müze depolarında muhafaza edilmektedir.

Mardin Müzesindeki kandilleri çalışmamızdaki amaç; kandillerin daha önce çalışılmamış olması, buluntu yeri, tarihi, nitelikleri gibi konularda yeterli bilginin olmaması ve bu eserlerin kataloğunun çıkartılarak daha sonraki yıllarda yapılacak

çalışmalara katkı sağlayacağı düşüncesidir. Kataloğumuzdaki 106 adet kandilden Dara Antik Kenti Kazısı (7), Midyat-Aktaş Mevkii Nekropol Kazısı (8), Mor Yakup Kazısı (1), satın alma (89) yoluyla müzeye kazandırılmıştır. Müzeye satın alma yoluyla kazandırılan kandiller ile Dara Antik kentinde yapılan kazılarda ele geçen kandiller arasındaki gerek form, gerekse süsleme açısından büyük benzerlikler bulunması satın alma yoluyla kazandırılan kandillerin Dara Antik Kenti ve civarından geldiği düşüncesini akla getirmektedir.

Çalışmamızda kandiller formlarına göre tipolojilere ayrılarak Tip 1, Tip 2, Tip 3 vb. on üç başlık altında incelenmiş ve katalog bölümü oluşturulmuştur. Değerlendirme bölümünde ise kandiller form, bezeme, teknik vb. bakımdan ülkemiz ve çeşitli ülkelerdeki benzer örnekleriyle karşılaştırılma yapılmıştır. Tüm bu veriler ışığında Mardin Müzesinde bulunan Geç Antik Çağ Kandilleri hakkında bilgi vermeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pişmiş Toprak Kandil, Geç Antik Çağ Kandilleri, Mardin Müzesi, Antik Çağ'da Aydınlatma Araçları, Kandil.

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Author's	Name and Surname	Elif TOSUN YILDIRIM		
	Student Number	158118011002		
	Department	Art History		
	Study Programe	Master's Degree (M.A)	X	
		Doctoral Degree (Ph. D)		
	Supervisor	Yrd. Dç. İlker Mete MİMİROĞLU		
Name of Thesis	The Oil Lamps Of Late Antiquity From Mardin Museum			

ABSTRACT

The oil lamps were used in human's life in many areas ranging from lightening in daily life to sacrifice in religious ceremonies, to the gift of the dead in graves. Lamps are from tools that reflect the characteristics, art, economic status of the period that they are used in and give accurate results on dating.

Our study consists of 106 oil lamps dated back to the Late Antique Age from Mardin Museum. A few of the oil lamps that were discussed in our study are exhibited in the exhibition halls but the majority of them are kept in the museum warehouses.

The aim of our subject is the idea that the oil lamps have never been studied before, there hasn't been enough information about the location, date, qualifications,

and catalogues of these works will contribute to the researches to be done in the following years.

In this subject, 106 oil lamps were brought to the museum through the excavation of the ancient city of Dara (7), the excavation of the Midyat-Aktaş Mevkii Necropolis (8) and the Mor Yakup Excavation (1) and purchasing (89). In terms of both form and ornament, a great similarity between oil lamps brought to the the museum by purchasing and the ones from the ancient city of Dara suggests the idea that the oil lamps which were acquired by purchasing came from the ancient city of Dara and that area.

In our study, oil lamps were classified typologically according to their type under thirteen headings such as Type 1, Type 2, Type 3 etc and the catalog section was formed. In the evaluation section, in terms of form, decoration, style etc., oil lamps were compared with similar samples in our country and other countries. In consideration of all these data, some information was given about Late Antique oil lamps in Mardin Museum.

Key Words: Terracotta oil lamps, Late Antique oil lamps, Mardin Museum, Lighting Tools in Antiquity, oil lamps.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	I
TEZ KABUL SAYFASI.....	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
KISALTMALAR	XI
RESİM LİSTESİ.....	XII
TABLO LİSTESİ	XVII
ÇİZİM LİSTESİ	XVIII
1. GİRİŞ	1
1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları	1
2. Araştırmada Kullanılan Metot ve Yöntem.....	2
3. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	3
4. Mardin'in Coğrafi Konumu ve Tarihçesi	9
5. Mardin Müzesi	16
2. ANTİK DÖNEMDE AYDINLATMA ARAÇLARI.....	20
2.1. Meşale	20
2.2. Mum	21
2.3. Kandil	23
2.3.1. Kandilin Tanımı	23
2.3.2. Kandilin Tarihçesi ve Gelişimi	24
2.3.3. Kandil Yapım Teknikleri	28
2.3.3.1. Elde Yapım Tekniği	29
2.3.3.2. Çarkta Yapım Tekniği.....	29
2.3.3.3. Kalıp Yapım Tekniği	30
2.3.4. Kandilin Bölümleri	33
2.3.5. Kandil Bezemeleri.....	34
3. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİL KATALOĞU.....	37
4. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİL TİPOLOJİSİ	143
4.1. Tip 1 Kısa Yuvarlak Burunlu Kandiller	143

4.2. Tip 2 (Broneer XXIX)	143
4.3. Tip 3 Sivri Burunlu Kandiller	144
4.4. Tip 4 (Loeschcke Tip VIII).....	146
4.5. Tip 5 Uzun Burunlu Kandiller	148
4.6. Tip 6 Uzun Burunlu-Burun Üzeri Kanallı Kandiller	150
4.7. Tip 7 (Broneer Tip XXIX-Grup 4)	152
4.8. Tip 8 (Dobbins Tip 22)	153
4.9. Tip 9 Demlik Form (Tea-pot)	154
4.10. Tip 10 (Vessberg Tip 19).....	155
4.11. Tip 11 (Broneer Tip XXIX-Grup 3)	156
4.12. Tip 12 (Oziol Tip 19-4. Seri)	157
4.13. Tip 13 Armudi Formlu Kandiller.....	158
5. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİLLERİNDE GÖRÜLEN	
SÜSLEME UNSURLARI.....	161
5.1. Burun Üzeri Bezemeleri	161
5.1.1. Akrep	161
5.1.2. Palmiye Dalı/Çelenk.....	161
5.1.3. Haç.....	161
5.2. Omuz Bezemeleri	163
5.2.1. Yumurta Dizisi	163
5.2.2. Yılan	163
5.2.3. Şua/Işın	164
5.2.4. Asma Dalları.....	165
5.2.5. Çizgi Kümeleri	165
5.2.6. Kabartma Noktalar	165
5.2.7. İnci Dizisi	165
5.2.8. Küçük Daireler	165
5.3. Kaide Bezemeleri	166
5.3.1. Planta Pedis (Ayak Baskısı)	166
5.3.2. Kaz Ayağı.....	167
5.3.3. Kuş.....	167
5.3.4. Güneş Çarkı.....	167

5.3.5. Hilal/Ay	168
5.3.6. Damga Baskı/Monogram	168
6. SONUÇ	169
7. KAYNAKLAR	173
RESİMLER	180
TABLOLAR.....	243
ÇİZİMLER.....	246
ÖZGEÇMİŞ	294

KISALTMALAR

Yy: Yüzyıl

Cm: Santimetre

Pl: Plate (Levha)

Lev: Levha

Res: Resim

Syf: Sayfa

Vb: Ve benzeri

Env. No: Envanter No

Kat. No: Katalog No

Bkz: Bakınız

No: Numara

Fig : Figure (Şekil)

RESİM LİSTESİ

Resim-1: Gravürlerde Mardin (Steel Engraving).....	181
Resim-2: Gravürlerde Mardin (Steel Engraving).....	181
Resim-3: Günümüzde Mardin	182
Resim-4: Mardin Müzesinden genel görünüm.....	182
Resim-5: Mardin Müzesi, Kazılar Salonu.....	183
Resim-6: Mardin Müzesi, Kazılar Salonu	183
Resim-7: Mardin Müzesi, İnanç Salonu.....	184
Resim-8: Mardin Müzesi, Ticaret Salonu	184
Resim-9: Mardin Müzesi, Yaşam Salonu	185
Resim-10: Meşale Kullanımı	185
Resim-11: Şenliklerde meşale kullanımı	186
Resim-12: Taşıyıcı Mum Ayakları.....	186
Resim-13: Deniz kabuğundan yapılmış kandiller	187
Resim-14: Tunç Çağı'na Ait Elde Yapılmış Kandil	187
Resim-15: Kandil Kalıbı	188
Resim-16: Kandil Kalıbı	188
Resim-17: Fırında kandil dizilimi	189
Resim-18: Kandil Bölümleri	189
Resim-19: Kat No. 1, üstten ve alttan görünümü.....	190
Resim-20: Kat No. 2, Üstten ve alttan görünümü.....	190
Resim-21: Kat No. 3, Üstten ve alttan görünümü.....	191
Resim-22: Kat No. 4, Üstten ve alttan görünümü.....	191
Resim-23: Kat No. 5, Üstten ve alttan görünümü	192
Resim-24: Kat No. 6, Üstten ve alttan görünümü.....	192

Resim-25: Kat No. 7, Üstten ve alttan görünümü	193
Resim-26: Kat No. 8, Üstten ve alttan görünümü	193
Resim-27: Kat No. 9, Üstten ve alttan görünümü	194
Resim-28: Kat No. 10, Üstten ve alttan görünümü	194
Resim-29: Kat No. 11, Üstten ve alttan görünümü.....	195
Resim-30: Kat No. 12, Üstten ve alttan görünümü.....	195
Resim-31: Kat No. 13, Üstten ve alttan görünümü.....	196
Resim-32: Kat No. 14, Üstten ve alttan görünümü.....	196
Resim-33: Kat No. 15, Üstten ve alttan görünümü.....	197
Resim-34: Kat No. 16, Üstten ve alttan görünümü.....	197
Resim-35: Kat No. 17, Üstten ve alttan görünümü.....	198
Resim-36: Kat No. 18, Üstten ve alttan görünümü.....	198
Resim-37: Kat No. 19, Üstten ve alttan görünümü.....	199
Resim-38: Kat No. 20, Üstten ve alttan görünümü.....	199
Resim-39: Kat No. 21, Üstten ve alttan görünümü.....	200
Resim-40: Kat No. 22, Üstten ve alttan görünümü.....	200
Resim-41: Kat No. 23, Üstten ve alttan görünümü.....	201
Resim-42: Kat No. 24, Üstten ve alttan görünümü.....	201
Resim-43: Kat No. 25, Üstten ve alttan görünümü.....	202
Resim-44: Kat No. 26, Üstten ve alttan görünümü.....	202
Resim-45: Kat No. 27, Üstten ve alttan görünümü.....	203
Resim-46: Kat No. 28, Üstten ve alttan görünümü.....	203
Resim-47: Kat No. 29, Üstten ve alttan görünümü.....	204
Resim-48: Kat No. 30, Üstten ve alttan görünümü.....	204
Resim-49: Kat No. 31, Üstten ve alttan görünümü.....	205

Resim-50: Kat No. 32, Üstten ve alttan görünümü	205
Resim-51: Kat No. 33, Üstten ve alttan görünümü	206
Resim-52: Kat No. 34, Üstten ve alttan görünümü	206
Resim-53: Kat No. 35, Üstten ve alttan görünümü	207
Resim-54: Kat No. 36, Üstten ve alttan görünümü	207
Resim-55: Kat No. 37, Üstten ve alttan görünümü	208
Resim-56: Kat No. 38, Üstten ve alttan görünümü	208
Resim-57: Kat No. 39, Üstten ve alttan görünümü	209
Resim-58: Kat No. 40, Üstten ve alttan görünümü	209
Resim-59: Kat No. 41, Üstten ve alttan görünümü	210
Resim-60: Kat No. 42, Üstten ve alttan görünümü	210
Resim-61: Kat No. 43, Üstten ve alttan görünümü	211
Resim-62: Kat No. 44, Üstten ve alttan görünümü	211
Resim-63: Kat No. 45, Üstten ve alttan görünümü	212
Resim-64: Kat No. 46, Üstten ve alttan görünümü	212
Resim-65: Kat No. 47, Üstten ve alttan görünümü	213
Resim-66: Kat No. 48, Üstten ve alttan görünümü	213
Resim-67: Kat No. 49, Üstten ve alttan görünümü	214
Resim-68: Kat No. 50, Üstten ve alttan görünümü	214
Resim-69: Kat No. 51, Üstten ve alttan görünümü	215
Resim-70: Kat No. 52, Üstten ve alttan görünümü	215
Resim-71: Kat No. 53, Üstten ve alttan görünümü	216
Resim-72: Kat No. 54, Üstten ve alttan görünümü	216
Resim-73: Kat No. 55, Üstten ve alttan görünümü	217
Resim-74: Kat No. 56, Üstten ve alttan görünümü	217

Resim-75: Kat No. 57, Üstten ve alttan görünümü	218
Resim-76: Kat No. 58, Üstten ve alttan görünümü	218
Resim-77: Kat No. 59, Üstten ve alttan görünümü	219
Resim-78: Kat No. 60, Üstten ve alttan görünümü	219
Resim-79: Kat No. 61, Üstten ve alttan görünümü	220
Resim-80: Kat No. 62, Üstten ve alttan görünümü	220
Resim-81: Kat No. 63, Üstten ve alttan görünümü	221
Resim-82: Kat No. 64, Üstten ve alttan görünümü	221
Resim-83: Kat No. 65, Üstten ve alttan görünümü	222
Resim-84: Kat No. 66, Üstten ve alttan görünümü	222
Resim-85: Kat No. 67, Üstten ve alttan görünümü	223
Resim-86: Kat No. 68, Üstten ve alttan görünümü	223
Resim-87: Kat No. 69, Üstten ve alttan görünümü	224
Resim-88: Kat No. 70, Üstten ve alttan görünümü	224
Resim-89: Kat No. 71, Üstten ve alttan görünümü	225
Resim-90: Kat No. 72, Üstten ve alttan görünümü	225
Resim-91: Kat No. 73, Üstten ve alttan görünümü	226
Resim-92: Kat No. 74, Üstten ve alttan görünümü	226
Resim-93: Kat No. 75, Üstten ve alttan görünümü	227
Resim-94: Kat No. 76, Üstten ve alttan görünümü	227
Resim-95: Kat No. 77, Üstten ve alttan görünümü	228
Resim-96: Kat No. 78, Üstten ve alttan görünümü	228
Resim-97: Kat No. 79, Üstten ve alttan görünümü	229
Resim-98: Kat No. 80, Üstten ve alttan görünümü	229
Resim-99: Kat No. 81, Üstten ve alttan görünümü	230

Resim-100: Kat No. 82, Üstten ve alttan görünümü.....	230
Resim-101: Kat No. 83, Üstten ve alttan görünümü.....	231
Resim-102: Kat No. 84, Üstten ve alttan görünümü.....	231
Resim-103: Kat No. 85, Üstten ve alttan görünümü.....	232
Resim-104: Kat No. 86, Üstten ve alttan görünümü.....	232
Resim-105: Kat No. 87, Üstten ve alttan görünümü.....	233
Resim-106: Kat No. 88, Üstten ve alttan görünümü.....	233
Resim-107: Kat No. 89, Üstten ve alttan görünümü.....	234
Resim-108: Kat No. 90, Üstten ve alttan görünümü.....	234
Resim-109: Kat No. 91, Üstten ve alttan görünümü.....	235
Resim-110: Kat No. 92, Üstten ve alttan görünümü.....	235
Resim-111: Kat No. 93, Üstten ve alttan görünümü.....	236
Resim-112: Kat No. 94, Üstten ve alttan görünümü.....	236
Resim-113: Kat No. 95, Üstten ve alttan görünümü.....	237
Resim-114: Kat No. 96, Üstten ve alttan görünümü.....	237
Resim-115: Kat No. 97, Üstten ve alttan görünümü.....	238
Resim-116: Kat No. 98, Üstten ve alttan görünümü.....	238
Resim-117: Kat No. 99, Üstten ve alttan görünümü.....	239
Resim-118: Kat No. 100, Üstten ve alttan görünümü.....	239
Resim-119: Kat No. 101, Üstten ve alttan görünümü.....	240
Resim-120: Kat No. 102, Üstten ve alttan görünümü.....	240
Resim-121: Kat No. 103, Üstten ve alttan görünümü.....	241
Resim-122: Kat No. 104, Üstten ve alttan görünümü.....	241
Resim-123: Kat No. 105, Üstten ve alttan görünümü.....	242
Resim-124: Kat No. 106, Üstten ve alttan görünümü.....	242

TABLO LİSTESİ

Tablo-1: Mardin Müzesindeki Geç Antik Çağ Kandillerin Tipolojisi244

Tablo-2: Mardin Müzesi Geç Antik Çağ kandillerin tiplere göre dağılımı245

Tablo-3: Mardin Müzesi Geç Antik Çağ kandillerin tarihsel dağılımı245

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim-1: Tip 1, Kat No 1 kandil çizimi	247
Çizim-2: Tip 2, Kat No 2 kandil çizimi	248
Çizim-3: Tip 3, Kat No 10 kandil çizimi	249
Çizim-4: Tip 3, Kat No 14 kandil çizimi	250
Çizim-5: Tip 3, Kat No 17 kandil çizimi	251
Çizim-6: Tip 3, Kat No 18 kandil çizimi	252
Çizim-7: Tip 4, Kat No 31 kandil çizimi	253
Çizim-8: Tip 4, Kat No 32 kandil çizimi	254
Çizim-9: Tip 4, Kat No 33 kandil çizimi	255
Çizim-10: Tip 4, Kat No 34 kandil çizimi	256
Çizim-11: Tip 4, Kat No 35 kandil çizimi	257
Çizim-12: Tip 4, Kat No 36 kandil çizimi	258
Çizim-13: Tip 4, Kat No 37 kandil çizimi	259
Çizim-14: Tip 4, Kat No 38 kandil çizimi	260
Çizim-15: Tip 4, Kat No 39 kandil çizimi	261
Çizim-16: Tip 4, Kat No 40 kandil çizimi	262
Çizim-17: Tip 4, Kat No 41 kandil çizimi	263
Çizim-18: Tip 5, Kat No 44 kandil çizimi	264
Çizim-19: Tip 5, Kat No 49 kandil çizimi	265
Çizim-20: Tip 5, Kat No 50 kandil çizimi	266
Çizim-21: Tip 5, Kat No 53 kandil çizimi	267
Çizim-22: Tip 5, Kat No 54 kandil çizimi	268
Çizim-23: Tip 6, Kat No 62 kandil çizimi	269
Çizim-24: Tip 6, Kat No 63 kandil çizimi	270

Çizim-25: Tip 6, Kat No 65 kandil çizimi	271
Çizim-26: Tip 6, Kat No 71 kandil çizimi	272
Çizim-27: Tip 7, Kat No 75 kandil çizimi	273
Çizim-28: Tip 8, Kat No 77 kandil çizimi	274
Çizim-29: Tip 8, Kat No 78 kandil çizimi	275
Çizim-30: Tip 9, Kat No 80 kandil çizimi	276
Çizim-31: Tip 9, Kat No 81 kandil çizimi	277
Çizim-32: Tip 9, Kat No 82 kandil çizimi	278
Çizim-33: Tip 9, Kat No 83 kandil çizimi	279
Çizim-34: Tip 9, Kat No 84 kandil çizimi	280
Çizim-35: Tip 9, Kat No 85 kandil çizimi	281
Çizim-36: Tip 9, Kat No 86 kandil çizimi	282
Çizim-37: Tip 10, Kat No 87 kandil çizimi	283
Çizim-38: Tip 10, Kat No 88 kandil çizimi	284
Çizim-39: Tip 10, Kat No 91 kandil çizimi	285
Çizim-40: Tip 11, Kat No 93 kandil çizimi	286
Çizim-41: Tip 12, Kat No 94 kandil çizimi	287
Çizim-42: Tip 13, Kat No 98 kandil çizimi	288
Çizim-43: Tip 13, Kat No 99 kandil çizimi	289
Çizim-44: Tip 13, Kat No 100 kandil çizimi	290
Çizim-45: Tip 13, Kat No 101 kandil çizimi	291
Çizim-46: Tip 13, Kat No 102 kandil çizimi	292
Çizim-47: Tip 13, Kat No 103 kandil çizimi	293

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları

Kandiller, günlük yaşamda aydınlanmadan, dini törenlerde adak malzemesine, mezarlarda ölü hediyesine kadar birçok alanda insanoğlunun hayatında kullanılmıştır. Kandiller kullanıldıkları dönemin özelliklerini, sanatını, ekonomik durumunu en iyi şekilde yansıtan ve tarihleme konusunda kesin sonuçlar verebilen malzemelerdendir. Antik dönemde evlerde, tapınaklarda, agoralarda, dini törenlerde adak malzemesi, mezarlarda ölü hediyesi olarak kullanılan kandillerin geçmişi Paleolitik Çağ'a kadar uzanmaktadır. Kandiller insanoğlunun hayatında önemli bir yere sahiptir. Aydınlatma ihtiyacı sonucu ortaya çıkan kandiller zaman içinde değişim ve gelişim göstermektedir. Kandiller ilk kullanılmaya başladığı dönemden itibaren farklı formda ve süslemede günümüze kadar varlığını sürdürmüşlerdir.

Çalışma konusu olarak kandil grubunu seçmemizdeki amaç; Paleolitik çağdan bugüne yerleşim gösteren ve aynı zamanda İpek yolu üzerinde bulunan, önemli bir yerleşim yeri olan Mardin'in Roma ve Doğu Roma dönemindeki sosyo-ekonomik durumu ve kültürel yaşam tarzını kandil buluntuları üzerinden değerlendirebilmektir. Diğer bir amaç ise müze teşhirinde ve depolarında bulunan kandillerin daha önce herhangi bir çalışmaya konu olmamasıdır.

Çalışma kapsamında Mardin Müzesi envanterine kayıtlı kandillerin tamamı incelenmiştir. İncelenen kandillerden Geç Antik Çağ Dönemine ait kandiller tez konumuzu oluşturmaktadır. Kandillerin boyutları, yapım teknikleri ve hamur özellikleri farklı olmakla birlikte dönem olarak uzun bir süreci kapsamaktadır. Konumuzu oluşturan kandiller Mardin Müzesi koleksiyonu içerisinde değerlendirilip Tip 1, Tip 2 vb. şeklinde gruplandırılarak anlatılmıştır. Bu çalışmada söz konusu kandiller dönemleri içerisinde incelenerek bir bütünlük içerisinde anlatılmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmada Kullanılan Metot ve Yöntem

Çalışmanın ilk aşamasında konuyla ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Ankara Dil Tarih Coğrafya Kütüphanesi, Bilkent Merkez Kütüphane, ODTÜ Merkez Kütüphane, Ankara İngiliz Araştırma Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi, Mardin Müzesi İhtisas Kütüphanesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kütüphanesinde kaynak taraması yapılmıştır. Bulunan kitap, makale, tez vb. bilimsel araştırmalar toplanarak arşıvlenmiştir. Çalışmanın devamında kandilleri tasnif ve değerlendirme yapabilmek için kandiller üzerine yayınlanan kitap, makale, tez ve kataloglar incelenerek eksikler giderilmeye çalışılmıştır. Daha sonra Mardin ve civarının tarih içerisindeki yeri, konumu ve Mardin ile ilgili olarak daha önce yapılmış çalışmalar, incelenerek devam edilmiştir.

Çalışmamıza Mardin Müzesi envanterine kayıtlı teşhirde ve müze deposunda bulunan yaklaşık 400 adet kandilin envanter taraması yapılarak devam edilmiştir. Müzede bulunan kandil kataloğunun geniş bir zaman aralığına sahip olmasından dolayı konumuzu branşımız kapsamında Geç Antik Çağ kandilleri ile sınırlandırdık. Çalışmanın devamında müze envanterine kayıtlı Geç Antik Çağ Dönemine ait kandillerin taraması yapılmıştır. Yapılan bu taramada benzer form örneklerinden sayıca fazla olanlar elenerek 106 adet kandil üzerinde çalışma gerçekteştirilmiştir. Daha sonra envanterde taranıp incelenen kandillerin fotoğraflanması ve ölçüm çalışmaları ile devam edilmiştir.

Tez beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konunun tanımı, önemi ve sınırları ile bu çalışma kapsamında kullanılan metot ve kaynakların tanıtımına yer verilmiştir. Bu yayın çalışmalarında kandili konu edinen kitap, makale, tezlere yer verilmiştir. Daha sonra ise Mardin'in coğrafi konumu, tarihçesi ve Mardin Müzesinin tanıtımı yapılmıştır.

İkinci bölümde ise kandilden önce kullanılan aydınlatma araçları olan meşale, mum anlatılarak kandilin gelişimine doğru süreç hazırlanmış daha sonra kandilin ayrıntılı tanımı yapılarak kandillerin kullanım yerleri, yapım teknikleri, kandil bezemeleri anlatılarak kandilin tarihsel gelişimi verilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise konumuzu oluşturan kandillerin katalogları çıkartılmıştır. Katalog bölümünde kandilin ölçüleri, müzeye geliş şekli, formu, hamur özellikleri belirtilerek benzer örnekler ile karşılaştırma yapılmıştır. Kandillerin hamur renkleri çalışılırken Munsell kataloğundan yararlanılmıştır.

Dördüncü bölümde konumuzu oluşturan kandillerin tipolojisi çıkarılmıştır. Bu tipolojide kandiller onüç başlık altında incelenmiştir. Tipolojide Bailey, Hayes, Oziol ve Broneer'in katalogları ile Anadolu'da yapılan kazılar (Adıyaman-Turuş, Mersin-Tarsus, Reyhanlı-Esentepe), Erzurum, Şanlıurfa, Konya-Ereğli, İzmir-Bergama, Tire, Antalya vb. müze koleksiyonlarında bulunan kandillerle form, hamur ve dekorasyon açısından karşılaştırmalar yapılmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında Geç Antik Çağ kandillerinin form ve dekoratif gelişimleri ele alınarak kandiller kendi içerisinde sınıflandırılarak incelenmiştir. Beşinci bölümde ise Mardin Müzesinde bulunan ve Geç Antikçağ'a tarihlendirilen kandiller üzerindeki süsleme unsurları tanıtılmıştır.

Sonuç bölümünde tüm veriler ışığında mevcut malzeme genel olarak değerlendirilip vardığımız sonuçlara yer verilmiştir. Yapılan çalışmalar fotoğraf, çizim ve tablolar ile desteklenmiştir.

1.3. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

1914 yılında Walters, "Catalogue of the Greek and Roman Lamps in the British Museum" adlı kandil kataloğunu yayınlarken adından çokça söz ettirmiştir. Bu çalışmada Fink tarafından yapılan değerlendirmeleri bir adım ileri taşıyan araştırmacı, tipolojide Dressel'den yararlanmıştır. Bu çalışmada farklı olarak metal kandillerde çalışılmıştır.

1919 yılında Loeschke tarafından yayınlanan "Lampen aus Vindonissa. Ein Beitrag zur Geschichte von Vibdonissa und des Antiken Beleuchtungswesens" adlı çalışma bugün hale geçerliliğini korumaktadır. Çalışmada Roma dönemine ait pişmiş toprak ve metal kandiller otuz beş tipe ayrılarak incelenmiştir. Bu tiplerden burun formlarına göre ayrılan ilk on tip alt gruplara ayrılarak detaylı şekilde anlatılmıştır.

1930 yılında Broneer tarafından yayınlanan “Terracotta Lamps Corinth Results of Excavations Vol. IV.2” adlı kitapta Korinth kazılarında ele geçen kandilleri yayınlamıştır. Broneer bu kitapta kandilleri otuzyediyeye tipe ayırmış ve Arkaik dönemden başlayarak M.S. 6.-7. yüzyıla kadar geniş bir zaman içerisinde tarihlendirmiştir.

1935 yılında Ivanyi tarafından kaleme alınan “Die Pannonischen Lampen” adlı çalışma Pannonia buluntularını içermektedir. Loeschcke ve Bronner’den faydalanılan bu çalışmada kandiller üç ana başlık altında alt gruplara ayrılarak incelenmiştir. Ivanyi bu çalışmada kandil kalıplarından yola çıkarak metalik kandillerin Pannonia kökenli olduğunu söylemektedir.

1958 yılında Howland tarafından “Greek Lamps and their Survivals, The Athenian Agora IV.” adlı çalışma yayınlanmıştır. Atina Agorası buluntularını içeren kazı bandı halinde iki kitap yayınlanmıştır. Bu kitaplardan ilki Howland tarafından yazılmıştır. Agora kazılarında bulunan Arkaik, Klasik ve Helenistik kandilleri kapsamaktadır. Bu kandiller yapım tekniklerine göre üç ana grup altında elli sekiz tipe ayrılarak kronolojik olarak incelenmiştir. Bu kitap kandillerle ilgili en önemli kaynaklardandır.

Atina Agorasına ait diğer kitap ise 1961 yılında Perlzweig tarafından yayınlanan “The Athenian Agora VII, Lamps of the Roman Period, First to Seven Century After Christ” isimli kitaptır. Perlzweig bu çalışmada Howland’ın bitirdiği bölümünün devamını anlatmaktadır. M.S. 1.-7. yüzyıllar arası kandiller, tipoloji kaygısı güdülmezsizin gruplandırılmıştır.

1969 yılında Menzel tarafından yayınlanan “Antike Lampen, Im Römisch-Germanischen Zentralmuseum zu Mainz” adlı yayında Mainz Müzesi’ndeki kandiller incelenmiştir. Araştırma, Fenike kandillerinden, Arap kandillerine dek uzanan geniş bir zaman aralığını kapsamaktadır. Çalışmada geniş bir zaman aralığı incelenmesine rağmen tam bir tipolojik ayırım yapılmamıştır. Yalnızca Roma dönemine ait kandiller yirmi yedi tipolojiye ayrılarak incelenmiştir.

1969 yılında Szentleky tarafından yayınlanan “Ancient Lamps” adlı kitapta kandiller hem form hem de geldikleri bölgeye göre isimlendirilmiştir. Kronolojik sıralamada incelenen kandiller içerisinde Kuzey Afrika kandilleri önemlidir.

1975-1988 yılları arasında Bailey tarafından yapılan çalışmalar “A Catalogue of the Lamps in the British Museum I, II, III,” adlı kitapta toplanmıştır. Kandil tipolojisiyle ilgili olarak yapılan en önemli yayındır. Araştırmacı birinci ciltte British Museum’da bulunan ve farklı yerlerden gelmiş olan Grek-Helenistik-Erken Roma pişmiş toprak kandillerini geldikleri yere göre ayırarak tipolojisini çıkartmıştır. İkinci ciltte ise İtalya’da üretilen Roma kandillerinin kataloğu çıkartılarak tipolojilere ayrılmıştır. Üçüncü ciltte ise merkez Roma dışındaki kandilleri incelenmiştir. Bailey bu yayınlarında tipoloji ve tarihleme yaparken Howland ve Broneer’in tipolojilerinden yararlanmıştır.

1977 yılında Oziol, “Les lampes du Musee de Chypre, Salamine De Chypre VII, Diffusion De Boccard” adlı çalışmada Kıbrıs Salamis kandillerini Roma ve Bizans dönemlerine ayırarak incelenmiştir.

1980 yılında “Hayes Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum I, Greek and Roman Clay Lamps” adlı kitabı yayınlamıştır. Hayes bu çalışmada Ontario Müzesinde bulunan kandillerini geldikleri yere göre tipolojilere ayırarak incelemiştir.

1995 yılında D. Kassab-T. Sezer tarafından yayınlanan “İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu 1. Cilt” adlı kitapta İstanbul Arkeoloji Müzesinde bulunan Arkaik, Klasik ve Helenistik dönem kandilleri yapım tekniklerine göre ayrılarak incelenmiştir.

2000 yılında S. Çokay tarafından yayınlanan “Antikçağ’da Aydınlatma Araçları” adlı çalışmada daha önce yayınlanan yüksek lisans tezinin konusudur. Bu kandilin tarihçesi üzerinde durularak çoğunluğu Grek ve Roma dönemlerinde kullanılan aydınlatma araçları anlatılmıştır.

1969 yılında F. Kınal tarafından yayınlanan “Kaunos Adak Lambaları” isimli makalede kandilin tanımı, tarihsel gelişimi anlatılarak Muğla, Köyceğiz, Kaira şehri

olan Kaunos civarında bulunan ve 15 parçadan oluşan Kaunos adak lambaları incelenmiştir.

Gürol Barın tarafından 1995 yılında hazırlanan “Aydın ve Milet Müzesi’ndeki Üzeri Kabartmalı Helenistik-Roma Dönemi Kandilleri” adlı doktora tezinde kandilin tarihçesi ve gelişimi anlatılarak Aydın ve Milet Müzelerindeki üzeri kabartmalı Helenistik ve Roma dönemi kandilleri onsekiz tipe ayrılarak katalog halinde incelemiştir.

1996 yılında Sedef Çokay tarafından yapılan Antik Çağda Aydınlatma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde Antik çağda kullanılan aydınlatma araçları ile Perge’de bulunmuş pişmiş toprak kandillerin katalogu çıkartılarak kandillerin burun ve diskus özellikleri göz önüne alınarak yapım tekniklerine göre sınıflandırılmıştır.

1996 yılında yapılan diğer çalışma Gamze Günay Tuluk tarafından yayınlanan; “İonia Bölgesi’nde Helenistik Dönem Kandiller” doktora tezinde kandilin tanımı, yapım teknikleri anlatılarak İonia Bölgesinde bulunan kandillerin katalogunu çıkararak üç grupta sınıflandırmıştır.

2001 yılında Deniz Pastutmaz tarafından hazırlanan “1988-1998 Yılları Arasında Bulunan Knidos Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde kandillerin tarihsel gelişimi ve yapım teknikleri anlatılarak Knidos kazı çalışmalarında bulunan kandiller form ve süsleme özellikleri dikkate alınarak katalog halinde hazırlanmıştır.

2003 yılında Nurettin Öztürk tarafından hazırlanan “Kyzikos Kandilleri” adlı doktora tezinde Antik çağda aydınlatma araçları, kandilin tanımı kökeni, yapım teknikleri anlatıldıktan sonra kandil diskusları üzerindeki motiflerin ikonografisi ele alınmıştır. Helenistik ve Roma dönemine ait Kyzikos kandillerini tip ve motif gelişimini atölyeleri bilinen kandillerle karşılaştırma yapılarak tipoloji ve kronoloji çalışması yapılmıştır.

2004 yılında Filiz İnanan tarafından hazırlanan “İzmir, Tire, Bergama ve Ödemiş Müzelerindeki Bizans Dönemi Pişmiş Toprak Kandiller” adlı yüksek lisans

tezinde Antik çağ aydınlatma araçları, kandil tanımı ve tarihçesi, yapım teknikleri, kandil tiplerinin gelişimi, kandil bezemeleri anlatılarak İzmir, Tire, Bergama ve Ödemiş müzelerindeki kandillerin katalogu çıkartılmıştır. Bu çalışmada kandillerin tarih, ölçü, hamur rengi, hamur katkı maddesi ve süsleme özellikleri benzer örnekler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

2006 yılında Yaprak Özkönü tarafından hazırlanan “Sagalasos’un Kalıp Yapımı Kandilleri” adlı yüksek lisans tezidir. Bu tezde kandilin tanımı, yapım teknikleri anlatılarak Sagalosos Antik Kenti kazılarında bulunan kalıp yapımı kandillerin katalogu oluşturularak incelemeye konu olan kandiller bir araya toplanmış, tiplerine göre sınıflandırılmış ve kandillerdeki tipolojik ve kronolojik değişimin var olup olmadığı incelenmiştir.

2006 yılında yayınlanan diğer bir tez ise Zerrin Aydın Tavukçu tarafından hazırlanan “Parion Nekropolü Buluntuları” isimli doktora tezinde kandillerin tanımı, kökeni, yapım teknikleri anlatıldıktan sonra Çanakkale, Biga da bulunan ve liman kenti olan Parion şehri nekropolü mezar tipleri ve biçimleri buluntular ışığında incelenmiştir.

2007 yılında Dilek Coşkun tarafından “Konya Ereğli Müzesi’nde Bulunan Roma Dönemi Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde kandil tanımı, kullanım şekli ve yeri, yapım teknikleri ve kandilin tarihsel gelişimi anlatılarak Konya-Ereğli Müzesinde bulunan Roma dönemine ait pişmiş toprak kandiller form, bezeme, hamurlarına göre tasniflenerek değerlendirilmiştir.

2008 yılında Günsel Dağlı tarafından yayınlanan “Hadrianopolis Surları Kurtarma Kazısında Bulunan Roma ve Bizans Dönemi Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde 2002-2003 yıllarında Edirne Müzesi tarafından yapılan kurtarma kazısında ele geçen Roma ve Erken Bizans Dönemi kandil ve kandil parçaları kendi içerisinde tiplere ayrılarak incelenmiş ve çizimlerle desteklenerek anlatılmıştır.

2008 yılında Gülseren Kan Şahin tarafından hazırlanan “Asos Arkaik, Klasik Ve Helenistik Dönem Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde kandilin tanımı, biçimsel gelişimi, yapım teknikleri, boyama ve fırınlama teknikleri anlatılmıştır. 1981-2005

yılları arasında Assos'da bulunmuş Arkaik, Klasik ve Helenistik dönemlere ait kandiller tip ve motif gelişimi açısından benzer örneklerle karşılaştırılarak tipoloji ve kronoloji belirlenmiştir.

2009 yılında Füsün İlder tarafından hazırlanan “Ören/Adramytteion Antik Kenti Pişmiş Toprak Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde kandilin tarihçesi anlatıldıktan sonra kandiller form, malzeme, süsleme ve teknikleri değerlendirilmiş ve Adramytteion ve diğer bölge üretimi olan kandiller tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Adramytteion kandillerinin tarihlendirilmesi, sınıflandırılması yapılırken, kökeni de tespit edilmeye çalışılmıştır.

2010 yılında Begüm Durutürk tarafından hazırlanan “İonia Bölgesinde Roma Dönemi Pagan Sembollü Kandiller” adlı yüksek lisans tezinde kandil terminolojisi, yapım teknikleri, dönemlerine göre kandil formları ve kandil kullanım alanları anlatılmıştır. Bu çalışmada Roma dönemine tarihlenen İonia kentlerinde bulunan kandil örnekleri üzerindeki tanrı, tanrıça, bitki, hayvan vb. semboller tanıtılarak, bu örneklerin pagan dini ve inanış ile olan ilişkisi irdelenmiştir.

2012 yılında Hüseyin Metin tarafından hazırlanan “Kibrya Kandilleri” adlı doktora tezinde kandilin bölümleri ve kullanım yerleri, kandilin kökeni ve tarihsel gelişimi, yapım teknikleri anlatılarak Kibrya Antik kenti kazılarında bulunan ve Helenistik Dönemden başlayarak Erken Doğu Roma dönemine kadar yayılım gösteren kandiller çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada kandiller burun formları dikkate alınarak sınıflandırılmıştır.

2012 yılında yapılan diğer çalışma Mehmet Özgül tarafından hazırlanan “Şanlıurfa Müzesinde Bir Grup Kandil” adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada kandilin tanımı, kökeni, yapım teknikleri, kandilin günlük kullanıma dair bilgiler anlatılarak Şanlıurfa Müzesinde envanterine kayıtlı 5-7. yüzyıllar arasına tarihlenen pişmiş toprak kandilleri form, hamur ve süsleme unsurlarına göre benzer örnekler doğrultusunda kendi dönemleri içerisinde değerlendirilmiştir.

2014 yılında Cüneyt Öz tarafından hazırlanan “Silifke Müzesi’nde Bulunan Pişmiş Toprak Kandiller” adlı yüksek lisans tezinde kandil tanımı, bölümleri, yapım

teknikleri, kandil taşıyıcıları anlatılarak Silifke Müzesi envanterine kayıtlı farklı dönem ve tiplere ait kırküç adet pişmiş toprak kandil tipolojilere ayrılarak incelenmiştir.

2015 yılında Nurgül Nergiz tarafından yayınlanan “Antalya Müzesi’nde Bulunan Geç Antik Çağ Kandilleri” adlı yüksek lisans tezinde Antikçağ’da kullanılan aydınlatma araçları tanıtılarak Antalya Müzesi’nde bulunan M.S. 2.-3. yüzyıl ile M.S. 7.-8. yüzyıllar arasına tarihlenen otuzdokuz adet kandilin katalogu yapılarak tiplere ayrılmıştır.

1.4. Mardin’in Coğrafi Konumu ve Tarihçesi

Mardin Türkiye’nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunmaktadır. Güneyden Suriye ve Irak, kuzeyden Diyarbakır, doğudan Siirt, batıdan ise Şanlıurfa ile çevrilidir. 39’ 56 derece- 42’ 54 derece doğu boylamları ve 36’ 55 derece – 38’ 51 derece kuzey enlemleri arasında yer almaktadır.

Mardin Tur Abdin bölgesinin en batı ucunda ve İpek yoluna hâkim bir noktada Mardin Dağı’nın güney yamacında kurulmuştur. Bölgedeki Mardin-Midyat eşiği adı verilen yüksek plato batıda Karacadağ’dan güneydoğuda Dicle kıyısında Cizre’ye kadar devam eder (Göyünç, 1991: 1). Platonun Mardin’in doğusunda kalan bölümleri kalkerden ve yer yer bazalt yığınlarından oluşmaktadır.

Mardin, kent merkezi Mezopotamya Ovasına hâkim stratejik bir konumda yüksek bir plato üzerinde yer almakta olup gerçek Mezopotamya geleneklerinin temsil edildiği kuzeydeki en uç noktadır. Mardin’in ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte Sümerler (M.Ö.2850) dönemine kadar dayandığı bilinmektedir (Dolebeni, 1972: 22). Mardin bölgesinin bilinen en eski tarihi ise M.Ö. 4. bine dayanmaktadır (Erkanal, 2005: 23). Mardin’in güneyinde Mezopotamya Ovası üzerinde önemli merkezler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi Tur Abidin eteklerinde bulunan ve Mardin merkeze iki km uzaklıkta olan Gulharin, diğeri ise Kızıltepe şehir merkezinde yer alan Tell Ermen’dir. Her iki merkezde M.Ö. 3. ile 1. arasına tarihlenmektedir. Bölgede kentin üzerinde bulunduğu Mardin Eşiği, Çağçağ Vadisi, Suriye sınırı boyunca devam eden Kral yolu, Nusaybin ve Cudi Dağı

Mardin arkeolojisi ve kültür tarihi açısından önemli merkezlerdir (Erkanal, 2005: 24).

Mardin şehri yüzyıllar boyunca çeşitli isimlerle anılmıştır. Mardin şehri Süryaniler tarafından kaleler anlamına gelen Merin, Merdö Merdi; (Dolebeni, 1972: 17) M.S. 4. yüzyılda Ammianus Marcellinus zamanında Maride, (Göyünç, 1991: 2) Mardia; Ermeniler Merdin; Araplar Maridin; Cumhuriyet döneminde ise Mardin olarak adlandırılmıştır. Mardin adı ilk kez M.S. 4. yüzyıl Roma müelliflerinden Antakyalı tarihçi Marcellinus'un Amid-Nusaybin yolunun "*Izala dağı üzerinden, Maride (Mardin) ve Lorne kaleleri arasından*" geçtiği şeklindeki kayıtlarında görülmektedir (Çevik, 2006: 66). Bizans İmparatoru Justinianus döneminin (527-565) ünlü tarihçisi Procopis, kenti "Margdis" adıyla Amid-Dara arasında ikinci derecedeki kaleler içerisinde anmaktadır. Yine 7. yüzyılın bir başka Bizans tarihçisi Samsatlı Tehophanes'in değerlendirilmelerinde kent "Mardes" olarak geçmektedir. (Çevik, 2006: 65).

Mardin ve çevresi M.S. 4. yüzyıldan M.S. 7. yüzyılda İslamiyet'in bu bölgede yayılışına kadar geçen sürede müstahkem bir mevki durumunda olmalıdır. Yazılı kaynaklardan da anlaşılacağı gibi Mardin, erken ortaçağ boyunca askeri maksatlı bir kale yerleşimi olmaktan öteye geçememiştir (Çevik, 2006: 67). Ancak Süryani kaynaklarında M.S. 4. yüzyılda Mardin'in bir piskoposluk merkezi olduğu yazmaktadır (Akyüz, 1988: 28-29). Mardin 4. yüzyıldan itibaren ortaçağ boyunca İslam coğrafyacılarının El-Cezire adını verdikleri Fırat ve Dicle havzasının yukarı bölümündeki önemli merkezlerden biridir.

Mardin şehri Roma İmparatorluğu'nun güneydeki sınırını teşkil etmektedir. M.S. 4. yüzyılda Sasaniler ile yapılan savaşta Mardin kaybedilmiştir. Bu savaşın ardından Nusaybin başta olmak üzere Mardin ve çevresine çok fazla İranlı yerleştirilmiştir. M.S. 5. yüzyılda Sasani hükümdarı Behram Mardin'de yaşayan Hıristiyan halkı göçe zorlanmıştır. Bunun üzerine İmparator II. Theodosius Sasanilere karşı savaş açmış ancak bölgeyi ele geçirememiştir. Sasaniler Mezopotamya'yı üç ayrı vilayete ayırmışlardır. Bunlar kuzeybatıdaki bölge Mardin, Tur Abidin ve Re'sülayn'dan oluşmaktadır. Fakat daha sonraki dönemde Sasani

hükümdarı Hüsrev Anuşirvan Mezopotamya'nın bu üç vilayetini Batı bölgesi adı altında birleştirmiştir (Demirkent, 2005, 76).

Mardin şehri Roma İmparatorluğu'nun daha sonraları ise Bizanslıların Sasanilerle mücadelelerinde önemli bir yer teşkil etmektedir. II. Constantin döneminde İranlıların Mardin'e yaptığı saldırıları önleyebilmek için iki kale inşa edilmiştir. Bu kalelerden biri Dicle kenarındaki Hesna de-kepha (Hasankeyf) kalesi, diğeri ise Tur Abidin'de bulunan Hatem-i Ta-i Kalesidir. İmparator Anastasius (491-518) döneminde Nisibis (Nusaybin) her iki kaleden uzak olduğu için Bizans ve Sasaniler arasında sıkça yer değiştirmesinden dolayı yeni bir kale yapılması ihtiyacı doğmuştur (Göyünç, 1991: 2).

506 yılında Sasaniler ile yedi yıllık bir barış antlaşma yapan Roma İmparatorluğu, bu durumdan yararlanarak Sasaniler'in elinde olan *Nisibis (Nusaybin)* kenti sınırına bir denge oluşturacak küçük bir köy yerleşimi olan *Dara*'yı bir garnizon yapmaya karar verdiler (Mitchell, 2016: 186). Dara Antik kenti bugünkü Mardin şehrinin 30 km. kadar güneydoğusunda tarihi İpek yolu üzerinde yer almaktadır. Eski köy; hamamlar, havuzlar ve idari bir saray ile imparatorun onuruna dikilen bir sütun, revaklı dükkânlar ile donatıldı ve adı *Anastasiopolis* olarak adlandırıldı (Mitchell, 2016: 186). Dara köyünü, bir garnizon kentine dönüştürme işi bu dönemde Amida (Diyarbakır) piskoposu Thomas'a verildi. Tüm bölgeden toplanan yetenekli inşaat ve zanaatçılar ile yapılan çalışmalar ve Amida (Diyarbakır) piskoposluğuna bağlı bir ekip tarafından yapılan denetlemelerle garnizon oluşturuldu (Mitchell, 2016: 506-507). Bu kale sayesinde imparatorluk kendisini Sasani saldırılarına ve güneyden gelen Arap saldırılarına karşı daha iyi koruyabilme imkânı bulmuştur. Tüm bunlardan sonra Dara Kalesi Roma'nın güneydoğudaki en önemli karargâhlarından biri haline gelmiştir (Demirkent, 2005: 77).

İmparator I. Anastasius kentte geniş bayındırlık faaliyetleri yapmış ve kentin adı M.S. 506 yılında imparatora ithafen "*Anastasiopolis*" olarak değiştirilmiştir (Mitchell, 2016: 182). İmparator I. Justinianus tarafından kentte bir dizi onarım çalışmaları yapılmış ve M.S. 530'da kentin adı "*Justiniana Nova*" olarak

değiştirilmiştir. Kentte yapılan tüm bu isim değişiklikleri politik boyutta kalmış olup kent günümüzde halen Dara adıyla anılmaktadır (Can-Erdoğan, 2014: 348).

İmparator I. Justinianus (527-565) döneminde Tur Abdin bölgesindeki Dara, Savur, Lore, Mardin kalelerinde imar faaliyetleri yapıldığı bilinmektedir. Bu kaleler Bizans-Sasani mücadelelerinde çok sık el değiştirdiğinden yakılıp yıkılmıştır.

İmparator Herakleios (610-641) döneminde Bizans ordularının elinde bulunan Mardin İslam fethi hareketleriyle Bizans'ın elinden çıkmıştır. İslami dönemde Arap ordularının kuzeye yayıldığı M.S. 7. yüzyıl ortalarında İyaz b. Ganem idaresinde bulunan ordular Amid, Nusaybin, Tur Abdin, Dara, Mardin kalelerini ele geçirmiştir (Demirkent, 2005: 77-78).

İslam fetihlerinde bölge iki ayrı Arap akınına maruz kalır. M.S. 638'de Abdullah İbn İtban Musul üzerinden Nusaybin'e kadar ilerler. M.S. 639-640 yıllarında İyad b. Ganim komutasındaki İslam orduları Suriye üzerinden geçerek Tur Abdin, Mardin ve Dara olmak üzere bölgeyi ele geçirir. Böylece uzun yıllar Romalıların elinde olan Mardin Arapların eline geçmiş olur (Azimli, 2006: 45-46). M.S. 640 yılından sonra Arap-İslam akınları Mardin'de etkili olmaya başlar ve Araplar Roma'yı Toroslara kadar çekilmeye zorlar böylelikle bölge İslamlaşmaya başlar (Sarı, 2010: 89).

Mardin M.S. 824'te Halife Memnun döneminde Abbasilerin hâkimiyeti altına girer. Akabinde Abbasi Halifeliğinin siyasi otoritesinin zayıflamasıyla Mardin M.S. 837-894 yıllarında Arapların en büyük kabilelerinden olan Rebia'nın Talip koluna mensup Hamdani ailesinin hâkimiyetine geçer. Hamdaniler bu yıllarda Diyarbakır ve Mardin yöresine hükmederler (Alican, 2013: 3).

Mardin M.S. 943 yılından sonra kısa bir süre Bizanslılar ile mücadele eden Emir Tüzün'ün denetimine girse de M.S. 972 yılında Hamdanilerden Ebu Tağlib'in hâkimiyeti altına girer. M.S. 10. yüzyılın ortalarına doğru Abbasiler üzerinde baskı uygulamaya başlayan İranlı Büveyhiler'in bir kolu M.S. 978 yılında Mardin'i ele geçirir. Büveyhiler Mardin de imar çalışmaları yapmış ve dışarıdan getirdikleri halkı kente yerleştirmişlerdir. M.S. 983 yılında Büveyhilerin Mardin ve Hasankeyf valisi

Emir Bad ölünce yeğeni olan Mervanilerden Ebu Ali bölgeyi ele geçirmeye başlar. (Eroğlu, Babuçoğlu, Köçer, 2007: 75). 10. yüzyılın sonlarına doğru Hamdanilerin bölge üzerindeki nüfuzlarının zayıflamasıyla birlikte Cezire, Meyyafarikin Mervanoğulları, Nusaybin, Musul Ukayloğulları arasında paylaşılmıştır. 10. yüzyılın sonlarına doğru Cezire eyaletinin birçok şehri gibi Mardin de Humeydiye Kürtlerinden Mervanilerin kontrolüne geçmiştir. Mervani döneminde Mardin bayındır hale getirilerek civar bölgelerden halk buraya yerleştirildi (Acar, 2006: 83). Mardin, 11. yüzyılın son çeyreğindeki Selçuklu hâkimiyetine kadar iki emirliğin arasında el değiştirmiştir (Çevik, 2006: 69).

Mardin bölgesinde 1083'teki Selçuklu fethine kadar Meyyafarikin ve Amed'de hüküm süren Kürt Mervaniler egemen olmuştur. Mervaniler önce Bizans'a sonra da İran'dan Doğu Anadolu'ya doğru akın etmeye başlamış olan Büyük Selçuklu'ya vergi ödeyerek egemenliklerini sürdürürler (Aydın, Emiroğlu, Özel, 2000: 55).

1085 yılında Selçuklu hâkimiyeti altına giren Mardin artık Diyar-ı Bekir'in diğer şehirleri gibi Selçuklu idaresi altındadır. Bu dönem aynı zamanda Mardin yöresi de dâhil olmak üzere El-Cezire'nin tamamında Türk varlığının başlangıcıdır (Çevik, 2006: 69). Bu tarihten sonra Kürt, Ermeni, Yakubi, Nasturi ve Arapların yaşadığı El-Cezire Bölgesi Türkmenlerin iskânına uğrar. Cizre ve Nusaybin Türkmenlerin eline geçer (Aydın, Emiroğlu, Özel, 2000: 75). Artarak devam eden bu iskânının sonucunda bölge XI. yüzyılın sonu XII. yüzyılın başlarında Türkmen güçlerinin kontrolü altına girer (Çevik, 2006: 69).

Malazgirt Savaşı ile Bizans'ın Anadolu içlerine kadar çekilmeye zorlanması Mardin bölgesinde göçmen Türk topluluklarının kalıcı olmasına neden olur. Malazgirt Savaşından sonra Sultan Alparslan emrinde bulunan komutanlar Anadolu'nun belirli yerlerinde beylik ya da boylarının adı ile devlet kurdular (Noyan, 2008: 17). 12. yüzyıl başlarından itibaren El-Cezire'de Türkmen nüfuzu yoğunlaşmaya başlar. El-Cezire, Türkmen ailelerinin en büyüklerinden olan Artuk beylerinin eline geçer (Çevik, 2006: 69). Artuklu beyler, başlangıçta türlü şehir ve bölgelere hâkim olmakla beraber bunlar arasında başkentleri Hasankeyf, Mardin ve Harput olmak üzere üç kolda uzun ömürlü olmuşlardır (Turan, 2001: 151).

Diyarbakır bölgesi 1102 yılında Artuk Beyin büyük oğlu Sökmen tarafından kurulan Hasankeyf Artukluları hâkimiyetinde kalmaktadır. Mardin ise 1106 yılında Sökmen'in kardeşi Necmeddin İl-gazi tarafından alınarak yeni Artuklu beyliğinin başkenti yapılmıştır (Çevik, 2006: 69-70). Böylelikle Mardin ve çevresinde 300 yıl sürecek Artuklu hâkimiyeti başlamıştır. Mardin, Artuklu beyliğiyle birlikte siyasi bir merkez ve başkent olmuştur. Kentin fiziki, yapısı ve mimari dokusunun genel olarak M.S. 12.-13. yüzyılda Artuklu beyliği döneminde olduğu söylenebilir.

Mardin M.S. 12.-13. yüzyılda gezginlerin uğrak yeridir. M.S. 1229'da ölen Arap coğrafyacı Yakut El-Hamevî 12. ve 14. yüzyıl arasındaki dönemde Mardin hakkında önemli bilgiler vermektedir. Yakut El- Hamevî, "*Mardin'in Duneysir, Dara ve Nusaybin düzlüklerine hâkim bir tepe üzerinde kurulmuş olduğunu, kalenin karşısında, çok sayıda çarşı, han, medrese, ribat ve hanikahı içinde barındıran bir şehristan bulunduğunu*" bize aktarır. Yakut el-Hamevi, "*Şehrin evleri dağın eteğinde merdiven biçiminde sıralanmıştır, her ev diğerinden yukarıdadır*" demektedir. İlk kez kentin sivil mimarisi hakkında bilgiler edindiğimiz Yakut bize, Mardin'de bulunan evlerin sarnıçlı olduğunu ve evlerin yamaçta birbiri üzerine inşa edilmeleri nedeniyle merdiven gibi görüldüğü bilgisini vermektedir ki bugün bile Mardin evleri yamaca kurulmuş bir merdiven görüntüsüne sahiptir (Alioğlu, 2000: 21).

Yine bir başka Arap coğrafyacısı olan İbn Şeddad, "*şehir bir dağın tepesinde kurulmuştur. Şehrin evleri bir merdivenin basamakları şeklinde üst üste dizilmiştir. Sanki evler birbirinin üstünde duruyor. Çarşılar da böyledir. Yolları dar ve geçiş zor olduğundan insanlar tek tek geçebiliyor*" şeklindeki ifadesi ile Yakut-el Hamevi'yi doğrulamaktadır (Alioğlu, 2000: 21-22).

Bu bilgiler ışığında, eğimli bir arazi üzerinde üst üste yerleşmiş avlulu teras ev tipi ile oluşmuş Mardin kentsel dokusunun Artuklu dönemine değin uzandığı ve çok köklü bir geleneğe sahip olduğu bilinmektedir (Resim 1-2).

Mardin Artuklu beyliği 12. yüzyıl boyunca bölge siyasetinde etkin rol oynamıştır. Bu istikrar döneminde şehir saldırılara maruz kalmış ve büyük tahribatlar oluşmuştur. Bu saldırılardan biri 1147 yılında Atabey Zengi'nin oğlu Musul Emiri

Seyfettin Gazi tarafından gerçekleştirilmiştir (Çevik, 2006: 71). Bir başka saldırı ise Eyyübi Meliki Adil'in 1199 yılındaki uzun kuşatmasıdır. Eyyübi kuvvetleri Mardin'i kuşatmalarına rağmen şehrin askeri ve idari merkezi konumundaki kalesini teslim alamadıklarından dolayı kuşatma başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Çevik, 2006: 71). Mardin Artukluları 1185 yılında Mısır sultanı Selahaddin Eyyübi hâkimiyetini tanıdılar. Eyyübiler, 1198 yılında şehri işgal ve yağma etmişler ancak kaleyi zapt edememişlerdir (Acar, 2006: 83).

M.S. 13. yüzyılda Mezopotamya da Mardin Artuklularını tehdit eden en önemli unsur Moğol saldırılarıdır. Moğolların bir kolu Erzurum-Sivas bölgelerini, diğer kolu ise El Cezire bölgesini istila etmişlerdir. M.S. 1256 yılında bu istila Diyarbakır ve Meyyafarkin bölgesine ulaşmıştı. Suruç, Harran, Urfa'ya kadar akın, yağma yapılmıştır (Turan, 2001: 200-201). 1260 yılından sonra yaklaşık yarım asır boyunca Mardin Artukluları İlhanlı hâkimiyeti altından varlıklarını sürdürürler (Acar, 2006: 83). Artuklular Moğol saldırılarının ardından M.S. 1400'lü yılların başında Karakoyunlu ve Akkoyunlu beyliklerinin baskısı sonucunda Mardin Kalesini Karakoyunlu beyliğine bırakarak tarih sahnesinden silinmişlerdir (Altun, 1978: 4).

Artuklu devletinden sonra Karakoyunlu, Akkoyunlu ve Safevi devletlerinin hâkimiyetinde kalan Mardin, M.S. 1517 yılında Yavuz Sultan Selim döneminde Çaldıran Savaşı ile Safevi devleti Anadolu'dan atılmış ve Bıyıklı Mehmed Paşa Mardin'i fethederek Osmanlı topraklarına katmıştır. Diyarbakır eyaletine bağlı olan Mardin sancağı bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti'nin sancağı ve önemli bir ticaret merkezi olmuştur (Öztürkatalay, 1995: 38).

M.S. 19. yüzyıl da Mardin Müslüman, Ermeni, Süryani, Keldani, Katolik, Protestan, Musevi ve Yezidi nüfusun birlikte yaşadığı bir sancak durumundadır. Mardin, Müslim ve Gayrimüslimlerin yüzyıllar boyunca bir arada hoşgörü ortamında birlikte yaşadıkları bir şehir olma kimliğini korumuştur (Yaşar, 2006: 642).

Cumhuriyetin ilanından sonra Mardin Türkiye Cumhuriyeti'nin bir sınır şehri olmuştur. Mardin bugün Merkez Artuklu, Dargeçit, Mazıdağı, Derik, Kızıltepe, Ömerli, Savur, Yeşilli ilçelerinden oluşmaktadır (Resim 3).

1.5. Mardin Müzesi

Müze, ilk olarak 1947 yılında Zinciriye (Sultan İsa) Medresesi binasında hizmet vermeye başlamıştır. Ancak, Zinciriye Medresesi ihtiyaca cevap vermediğinden bugünkü binasına taşınmıştır (Anonim; 1998: 18).

Bugün kullanılan Mardin Müzesi; tarihi kentin meydanında yer almakta olup Müze ve İdari birimden oluşan iki ayrı binada hizmet vermektedir. Müze binası 1895 yılında Antakya Patriği İgnatos Behnam Banni tarafından “Süryani Katolik Patrikhanesi” olarak yaptırılmıştır (Akyüz; 1998: 89). Binanın doğu kısmında Meryem Ana Kilisesi yer almaktadır. Binayı Süryani Katolik Vakfı’ndan satın alan Kültür Bakanlığı 1988-1994 yılları arasında restore ettirerek “Mardin Müzesi” olarak 23 Ağustos 2000’inde hizmete açmıştır (Resim 4).

Sarımtırak renkli kalker taşından yapılan çift girişli, üç katlı müze, iç ve dıştaki tonoz, kemer ve sütun başlıklarındaki eşsiz taş süslemeleri ve koleksiyonundaki eserleriyle Türkiye’nin önemli müzelerinden biridir. Binada örtü sistemi olarak çapraz tonoz, yuvarlak beşik tonoz, sivri beşik tonoz ve aynalı çapraz tonoz örnekleri ön plana çıkmaktadır (Önder; 1999: 200). Yapı, Meryem Ana Kilisesi’nin batı cephesinde yer alıp, kilisenin bitişiğindedir. Binanın taş ustaları ile nakışçıları; Refail, Mihayel ve Cebrail Kalo kardeşlerdir (Akyüz; 1998: 89).

Müzenin giriş katında Asurlular’dan Bizans’a Artuklular’dan Osmanlı dönemine kadar Mezopotamya uygarlıklarına ait taş ve seramik eserler açık alanda sergilenmektedir. Ayrıca bu katta hediyelek eşya dükkânı, eğitim salonu ve gişe yer almaktadır. Müze binasının önündeki avluda ise Arkeopark ile küçük bir amfi tiyatro bulunmaktadır.

Müzenin birinci katında açık teşhirde Roma dönemine ait mozaikler, Bizans dönemine ait lahit, taş eserler ve çeşitli dönemlere ait depolama kapları bulunmaktadır. Devamında Arkeolojik Kazılar Salonu yer almaktadır.

Kazılar salonunda, bölgede yürütülen arkeolojik kazı çalışmalarından çıkartılan eserler kronolojik olarak Paleolitik Çağ’dan başlayarak Osmanlı dönemine kadar

sergilenmektedir. Salonda Paleolitik döneme tarihlenen Hirbe Helale ve Neolitik döneme tarihlenen Boncuklu Tarla kazılarında bulunan ilk taş aletler, balta, boncuklar ve figürinler, Tunç Çağına tarihlenen Tatika ve Havuz Mevkiinde yapılan kazılarda bulunan taş mühürler, figürinler, kap-kaçaklar ile Halaf Dönemine tarihlenen Kerküşti Höyük eserleri ve Roma Dönemine tarihlenen Dara Antik Kenti, Midyat Aktaş Mevki ve Benuva Şengi Höyük kazılarında ele geçirilen eserler sergilenmektedir. Ayrıca salonda Gırnavez Höyük kazılarında bulunan Sümer Dönemi ölü gömme geleneğinin birebir canlandırması yer almaktadır (Resim 5-6).

Müzenin ikinci katında tematik salonlar bulunmaktadır. Bu kattaki salonlar İnanç, Ticaret, Yaşam, Beslenme, Savunma ve Süslenme temalarından oluşan tematik bir sergilemeye sahiptir. Bu salonların yanında sahte eserler ile tarihi eser kaçakçılığı ve dolandırıcılığının anlatıldığı salon yer almaktadır.

İnanç salonunda ise Mezopotamya ve Anadolu uygarlıklarının inançları, Eski Mezopotamya mitolojisi, ilk çağ dinleri, Paganizm, Hristiyanlık ve İslamiyet dinlerini yansıtan eserler ile ölü gömme gelenekleri, şifa, büyü ritüelleri anlatılmaktadır.

Salon da Girbel Höyük'ten çıkarılan ve Asur Dönemine tarihlenen ölü kültü heykelleri ile M.S. 13.-14. yüzyıl mezar taşları açık teşhir şeklinde sergilenmektedir. Duvarlarda bulunan küçük vitrinlerde ise Tunç Dönemine tarihlenen adak taşları, düdükler, çömlükler, araba modeli, figürinler, tütsü sunakları, Roma dönemine tarihlenen kandil, sikke, heykeller ve M.S. 18.-19. yüzyıla ait şifa taşları, muskalıklar yer almaktadır. Ortadaki vitrinlerde Selçuklu Dönemine ait saray su kabı ve Gırnavez Höyük kazılarında bulunan Asur Dönemine ait kült kabı sergilenmektedir (Resim 7).

Ticaret salonunda, Mezopotamya'da ticaretin doğuşu, paranın icadından önceki ödeme araçları, paranın buluşu ve serüveni, yazının icadı ve taşımacılık gibi insanoğlunun ekonomi ve ticaret hayatının tarihsel serüveni anlatılmaktadır. Salonda birinci bölümde; önemli ticaret yollarını ve Mardin'in konumunu gösteren büyük bir harita vitrinlerde ise Halaf, Tunç, Yeni Hitit, Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerine ait

mühürler, Roma dönemine ait biletler, Asur dönemine ait tabletler ve Nusaybin Gırnavaç Höyük'te bulunan Asur dönemine tarihlenen tapu senedi sergilenmektedir.

İkinci bölümde; Arkaik dönemden başlayarak Osmanlı dönemine kadar sikkeler vitrinlerde teşhir edilmektedir. Bu bölümde en ilgi çekici teşhir Kızıltepe İlçesi Sürekli Köyünde bulunan Sürekli Definesidir. Definede 9. ile 14. yüzyıllar arasında tarihlenen Helenistik, Fatimi, Anadolu Selçuklu, Timur, Memlük, Abbasi, Eyyübi, Bizans, Zengi, Artuklu, İlhanlı gibi birçok medeniyete ait altın ve gümüş sikkeler ile altın ve gümüş bilezikler, yüzükler, kolye uçları, muskalıklar sergilenmektedir (Resim 8).

Yaşam salonu kendi içerisinde üç bölüme ayrılmaktadır. Burada Beslenme, Süslenme ve Savunma temalarının anlatıldığı üç küçük salon bulunmaktadır. Beslenme salonunda; Mezopotamya'da tarımın başlangıcı, çanak çömleğin ortaya çıkışı ve günümüze kadarki gelişim süreci ile Mardin yemek kültürü tanıtılmaktadır. Vitrinlerde Neolitik Çağ'a ait dilgiler, taş kaplar, çanak çömlekler, havaneli, Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait seramik kaplar sergilenmektedir. Açık teşhir de ise 20. yüzyıla ait döven ve öğütme taşları bulunmaktadır.

Savunma salonunda; açık teşhirde Asur ve Artuklu dönemi özelliklerini yansıtan bal mumundan yapılmış heykeller, vitrinlerde ise Neolitik, Kalkolitik, Demir Çağı'na ait ok uçları, baltalar kopuzlar, Roma Dönemine ait masklar, zırh parçaları, Osmanlı dönemine ait kılıç, kama, barutluklar ve ateşli silahlar teşhir edilmektedir. Süslenme salonunda; Antik dönemden günümüze insanların ürettiği takılar, kıyafetler ve dokuma örnekleri sergilenmektedir. Duvarlarda nişler içerisine yerleştirilen vitrinlerde Erken Tunç, Roma, Bizans ve 20. yüzyıla ait fibula ve iğneler ile iğnenin gelişim süreci, Yeni Asur Dönemi, Roma, Bizans ve Osmanlı Dönemine ait kandiller ile ateşin bulunması ve kontrol altına alınmasıyla ortaya çıkan kandilin gelişim süreci anlatılmaktadır. Yine buradaki vitrinlerde Mardin'de hamam kültürü, telkâri işçiliğinin gelişimi ve duvarlarda Eski Mardinlilerin kıyafetleri, fotoğrafları sergilenmektedir (Resim 9).

Müzenin en son salonu olan sahte eserler bölümünde tarihi eser kaçakçılığı ve dolandırıcılığına yönelik farkındalık yaratmak amacıyla kaçakçılık ve dolandırıcılıkta kullanılırken yakalanan sahte objeler sergilenmektedir.

Müze binasının kuzeybatısında Müze İdari binası yer almaktadır. 19. yüzyıl geleneksel Mardin evi mimari özelliklerini taşıyan bu bina güneye bakan iki katlı L planlı avlulu bir yapıya sahiptir. Bu bina 2002 yılında satın alınmış ve bir asma köprü ile müze binasına bağlanmıştır. Müze idari binasında alt katta sanat galerisi, terzi atölyesi, üst katta ise ihtisas kütüphanesi, fotoğrafhane, konferans salonu, arşiv, uzman odaları ile müdüriyet bulunmaktadır.

2. ANTİK DÖNEMDE AYDINLATMA ARAÇLARI

Hangi dönemde olursa olsun insanoğlu ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli çözüm yolları üretmiştir. İnsanoğlu evlerde, tapınaklarda doğal aydınlatmanın yanında yapay aydınlatmaya da ihtiyaç duymuştur (Çokay, 2000:1). İnsanoğlu aydınlatma ihtiyacını sağlayabilmek için ateşin icadından sonra ateşi kontrol altında tutmak ve onu yanında taşımak istemiştir. İnsanoğlunun bu ihtiyacı aydınlatma araçlarının doğmasına neden olmuştur (İlter, 2009: 1). Coğrafi koşullara göre değişen ve gelişen aydınlatma araçları genel olarak yanıcı sıvılardan ve bu sıvıları içine çekebilen kolayca yanabilen bitkilerden oluşmaktadır. Aydınlatma araçları içerisinde ilk gelişen aydınlatma aracı meşaledir. Onu mum ve kandil takip eder (Çokay, 2000: 7).

2.1. Meşale

Meşale, ilk olarak Bronz Çağı'nda gelişme göstermeye başlamıştır. Önce Mısır daha sonra Asur uygarlıklarında da kullanılmıştır (Forbes 1958: 124-125). Meşale saz ve asma dallarının reçine ya da katrana batırılması ile elde edilmektedir (Çokay 2000: 2). Meşaleden önce Antik Yunan'da ocak alevinin en eski ışık kaynağı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Ocak ateşinin kullanımı ısınma amaçlı olmakla birlikte aydınlatma amacı da taşır (Çokay 2000: 2).

Yunanistan'da Antik Çağ'da meşale yapımında kuru ağaç, tahta parçası, saz ve asma parçaları kullanılırdı. Meşaleler yapıldıkları malzemeye göre farklı isimlerle anılırdı. Homeros döneminde aydınlatmada uzun kazıklar üzerine kuru ağaç ve tahta parçası ile yapılan meşalelere "lampteres" denilirdi (Gulh-Kohner: 1961: 158). Kabuklu sazların yağın bir ip ya da keten ile bağlanarak dağılması engellenen ve yağın içine batırılarak elde edilen meşalelere ise "helane" denirdi (Dağlı, 2008: 10). Antik Çağ'da kullanılan diğer meşale türü ise çam meşaleleridir. Bu meşaleler reçineli kıymıkların kesildikten sonra kurutulması ve yanıcı malzemeyle birlikte uzun bir sopaya bağlanması ile meydana getirilirdi. Meşaleler de çam kıymıklarından başka asma kabukları da kullanılmıştır. Kleitarkhus sözlüğünde, asma kabuklarından

yapılan meşalelere Rhodosluların “Lophnis” ismini verdiği bahsedilmektedir (Çokay 1996: 8) (Resim 10).

Agoralarda, tapınaklarda ve evlerde kullanılan meşalelerin yapımlarına dair bilgileri Antik dönemde yapılmış duvar resimleri, vazolar vb. üzerinde bulunan resimlerden öğrenilmektedir. Antik Çağ’da ilk dönemlerde sadece tören ve bayramlarda kullanılan meşaleler daha sonraları agora ve caddelerde sürekli olarak kullanılmaya başlanılmıştır. Meşaleler aydınlatma amacının dışında dinsel bir nitelikte taşımaktadır. Demeter ve Persephone için düzenlenen Eleusis törenlerinde meşale kullanıldığı o dönemde yapılan vazolar resimlerinden anlaşılmaktadır. Bu şenliklerde insanlar kent dışından kent içinde yer alan bir sunağa koşarak kutsal ateşi yenilemek amacıyla meşale getiriyorlardı (Çokay, 2000: 3) (Resim 11).

Meşaleler aydınlatmanın yanında haberleşmede de kullanılmışlardır. Troia’nın düşmesi ve Mykale savaşındaki gelişmeler burundan buruna meşaleler yoluyla iletilmiştir (Çokay, 2000: 5). Yunan dünyasında meşaleler agora ve caddelerde önceleri sadece bayramlarda ve törenlerde kullanılırken sonra sürekli kullanılmaya başlanılmıştır. Ammimanus Marcellinus’un bahsettiği gibi geceleri caddelerin meşalelerle sürekli aydınlatılması ilk kez Antiokheia’da M.S. 350 yılları civarında başlamıştır (Forbes, 1958: 165-6).

Yukarıda bahsi geçen kullanımların yanı sıra meşaleler tapınaklarda da kullanılmıştır. Antik kaynaklarda geçen bilgilerde meşaleden akan yağlar birçok binanın yanmasına sebep olmuştur. Meşale kullanımı nadir olarak zaman zaman savaş oyunlarında da yer almıştır.

Roma döneminde ise agora ve caddelerin aydınlanmasında kandil ve meşale kullanılmış olmalıdır. Meşale Roma döneminde dini ve evlilik törenlerinde yaygın olarak kullanılmıştır (Çokay 1996: 9).

2.2. Mum

Mum kullanımının çok eski çağlara kadar indiği bilinmektedir. Antik Çağ’da Mısır’da mum kullanıldığını duvar resimlerinden anlaşılmaktadır (Dağlı, 2008: 10).

Mum kullanımı İtalya’da Etrüsklere kadar inmektedir. Yazıtlarda mum için farklı isimler kullanılırdı bu durum malzemenin çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır (Çokay, 1996: 10).

Roma döneminde mum yapımı için farklı malzemeler kullanıldığı bilinmektedir. Genel olarak tüm mum çeşitleri için kullanılan kelime “Candela”dır (Çokay, 1996: 10). “Candela” denilen bu mum, üstüğü fitili ile saz selülozu, papirüs ya da diğer bitki liflerinden elde edilen yağı, zift ya da balmumuna batırılmasıyla oluşturulmaktadır. Antik Dönemdeki kaynaklarda mum için çeşitli isimler kullanılmış olup bu durumun mumun yapıldığı malzemenin farklılığından kaynaklandığı bilinmektedir (Forbes, 1958: 126).

Antik dönemdeki kaynaklardan öğrenilen bilgiye göre Roma döneminde iki çeşit mum kullanılmaktaydı. Kullanılan bu mumlarda, fitilin ince veya kalın oluşuna bağlı olarak yağ oranı az veya çok olmaktadır (Çokay, 1996: 10).

Fitilin sülfürle karıştırılıp balmumuna bastırılmasıyla oluşan mum tipine “Cadelas Sebacea” denilirdi. “Cadela Cerea Cereus” ise balmumundan elde edilen mum çeşididir (Forbes, 1958: 137). Balmumundan elde edilen mumlar pahalıydı ve genellikle zenginler tarafından kullanılırdı Antik Çağ’da Yunanistan’da mumun kesin olarak kullanılıp kullanılmadığı bilinmemekle birlikte kandil üretiminin azaldığı M.S. 7. yüzyıldan sonra Grekçe Keroullarios (mum yapımcısı) kelimesinin olması mumun varlığının bilindiğini gösterir. Yazıtlarda mum satıcılarının bal mumu ve zeytinyağından mum ürettiklerini ve bunları sattıkları geçmektedir (Çokay, 2000:7).

Kullanılan mumları kolay taşımak ve düşmesini engellemek için Antik Çağ’da ortası delik veya ortasında sivri uçlu bir çıkıntı bulunan metal ve pişmiş topraktan yapılmış “Phanos” denilen ayaklar kullanılmıştır (Çokay, 2000: 8). Pişmiş toprak veya metalden kullanılan ayakları daha çok zenginler kullanırken ahşap veya kemikten yapılan ayakları ise fakir halk kullanmıştır. Mum taşıyıcı olarak kullanılan bu ayaklar daha sonraki dönemlerde gelişerek şamdanlara dönüşmüştür. Bu şamdanlara “Candelabrum” denilmektedir (İnanan, 2004: 8) (Resim 12).

2.3. Kandil

2.3.1. Kandilin Tanımı

Antik Çağ'da kullanımlarının çok fazla olmasından dolayı kazılarda çok sık karşımıza çıkan kandil Grekçe'de "Lykhnos" Latince'de "Lychnus ve Lucerna" diye adlandırılmıştır (Çokay, 2000:9). Kandil kelimesi Latince'de aydınlatan parlayan anlamına gelen Candra kelimesinden türemiştir (Eyüpoğlu, 1988: 188). Günümüzde kullanılan kandil kelimesi Latince kökenli bir kelimedir ve içine sıvı ile fitil konularak yakılan aydınlatma aracı anlamına gelmektedir. Kandile Farsça da "şamdan" Türkçe 'de halk dilinde ise "çırağ, çıra" denilmektedir (Öztürk, 2003: 21). Anadolu'da kandil ışıklık ismi ile de anılmıştır (Oral, 1959: 113).

Kandiller aydınlatma işlevini gerçekleştirme ve basit bir yapıya sahip olmaları nedeniyle günlük hayatta çok sık kullanılmıştır. Gündelik yaşamda sıkça kullanılan kandiller ölümden sonraki yaşam inancı ve öbür dünyanın karanlık olacağı bu nedenle aydınlanmaya gerek duyulacağı düşüncesiyle mezarlarda ölü hediyesi olarak da sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Kandillerin kullanımından Kur'an-ı Kerim'de ve İncil'de bahsedildiği bilinmektedir.

Öyle ki Hz. Muhammed efendimiz bir hadisi şerifinde "*Her kim mescide bir kandil asarsa yetmiş bin melek ona dua eder buyurmuştur.*" Bu hadisi şeriften cami, mescid gibi ibadethanelere kandil asılmasının teşvik edildiği ve ibadethanelerde asma kandillerin kullanıldığı anlaşılmaktadır (Oral, 1959:114).

Yine kandil kullanımına yönelik olarak Matta İncil'inin 25. bölümünde;

"O zaman göklerin egemenliği, kandillerini alıp güveyi karşılamaya çıkan on kıza benzeyecek. Bunların beşi akıllı, beşi akılsızdı. Akılsızlar yanlarına kandillerini aldılar, ama yağ almadılar. Akıllılar ise, kandilleriyle birlikte kaplar içinde yağ da aldılar. Güvey gecikince hepsini uyku bastı, dalıp uyudular. Gece yarısı bir ses yankılandı: İşte güvey geliyor, onu karşılamaya çıkın!"

Bunun üzerine kızların hepsi kalkıp kandillerini tazelediler. Akılsızlar akıllılara, ‘Kandillerimiz sönüyor, bize yağ verin!’ dediler. Akıllılar, olmaz hem bize hem size yetmeyebilir. En iyisi satıcılara gidin, kendinize yağ alın dediler. Ne var ki, onlar yağ satın almaya giderlerken güvey geldi. Hazırlıklı olan kızlar, onunla birlikte düğün şölenine girdiler ve kapı kapandı. Daha sonra gelen öbür kızlar, efendimiz, efendimiz aç kapıyı bize dediler. Güvey ise, size doğrusunu söyleyeyim, sizi tanımıyorum dedi. Bu nedenle uyanık kalın. Çünkü o günü ve saati bilemezsiniz.” denilmektedir.

Kandiller Yunanlılar tarafından dinsel törenlerde kullanılmakla birlikte Roma Döneminde günlük yaşamın her alanında kullanılmaya başlanarak yaygınlaşmıştır. Kandiller Roma döneminde evlerde, agoralarda, caddelerde, kamu binalarında aydınlanmak amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca kandiller tapınaklarda adak, cenaze törenlerinde ölü hediyesi olarak da kullanılmışlardır.

İlk çağlardan itibaren yaygın olarak kullanılan kandiller zaman içerisinde değişim göstermişlerdir. İlk çağlarda içine yağ konulan kandillerde petrolün keşfinden sonra gaz yağı kullanılmıştır (Öztürk, 2003: 21-22).

2.3.2. Kandilin Tarihçesi ve Gelişimi

Kandil; içerisine çeşitli yağ ve fitil konularak yakılan bir aydınlatma aracıdır. Kandil kullanımının en erken örnekleri Paleolitik Çağ’da görülmektedir. (Kınal, 1969:155) İlk kandil örnekleri taş malzemeden yapılmıştır. M.Ö. 8000-6000’lerde deniz kabukları kandil olarak kullanılmıştır. Yapılan kazılarda Paleolitik Çağ’a ait taş ve deniz kabuğundan yapılmış kandiller bulunmuştur. Deniz kabuklarının helezon biçiminde kısmına fitil yerleştirilmiş ve işlevsel bir hale getirilmiştir (Çokay, 2000: 9) (Resim 13).

“DUG-sasanna” kelimesi Hitit kabartmalarında kandil olarak geçmekte olup Hititlerin aydınlanma için kandil kullandıkları ileri sürülmektedir. Ancak bu tez arkeolojik kazı ve buluntular ile doğrulanmamıştır. Fakat Kültepe, Alişar, Acemhöyük’te üzerinde yanık izleri bulunan üzüm şeklinde kaplar bulunmuş olup bu kapların lamba olarak kullanıldığı düşünülmüştür (Kınal, 1969:156).

Kandiller ilk zamanlarda doğrudan doğruya bir tabağın içine bir miktar zeytinyağı konularak yakılıyordu, daha sonra bu tabağın kenarına hafif bir yiv yapılmış ve buraya birkaç delik açılmak suretiyle yağın hava alarak hafif ve sürekli yanması sağlanmak istenmiştir (Kınal, 1969:152). Pişmiş toprak kandilin yanında kurşun, bronz, cam, altın vb. malzemedan inşa edilen kandiller bulunmaktadır. Kandiller kullanım yerlerine göre çeşitli formlarda yapılmışlardır (Oral, 1959: 113). Değerli madenlerden yapılmış kandillere Mezopotomya'da Sümerler tarafından kullanılan Ur Mezarlarındaki altın ve gümüş malzemedan yapılan kandiller örnektir. Daha sonraki dönemde kandile III. Babil (Kas) sülalesi döneminde rastlanmaktadır. Sülalenin 32. Kralı Nazi Maruttaş'ın Susa'daki tahtı üzerinde bir tanrı oturur, bu tanrının karşısındaki sehpa üzerinde kandil bulunduğu bilinmektedir (Kınal, 1969:155). Kandil Akdeniz medeniyetlerinde görülmekle birlikte Frigler döneminde de taştan yapılmış örnekleri olduğu bilinmektedir. Yine Frig dönemine çağdaş olan Asurlularda da kandilin varlığı bilinmektedir (Kınal, 1969:156).

İlk Tunç Çağında Mezopotamyada görülen çanak şekilli kandiller bilinen en eski kandillerdir (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 27). İlk kandil içine zeytinyağı konulan normal bir çanaktan sarkıtılan fitilin yakılmasıyla oluşturulmuştur. Çanaktan kandile doğru ilk değişim fitilin düzgün bir şekilde durabilmesi için yayvan tabak şeklinde olan kandilin bir kenarı öne doğru bükülmesidir (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 27).

Kandil kullanımı çok geniş bir alana yayılmaktadır. Akdeniz'den başlayarak Mezopotamyada daha sonra Suriye, Filistin, Kıbrıs ve Mısır, Kuzey Afrika, Yunanistan, İtalya ve adalara kadar yayılmıştır (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 27). Kandilin yayılım alanı gösterdiği coğrafyada yapılan araştırmalarda ilk ele geçen örnekler normal bir çanak görünümündedir. Bu çanak derin hazneli, kalın cidarlı, ağız kenarı olmayan iki yandan bastırılarak ortada oluşturulan geniş kanallı küçük bir buruna sahiptir (Aydın Tavukçu, 2006: 123).

M.Ö. 6. yüzyıldan sonra çark yapımı kandiller yaygınlaşır (Çokay, 2000: 10). Arkaik dönemde Korinth, Atina ve Batı Anadolu'da yeni kandil tipleri üretilmeye başlanır. Bu kandiller köprülü burunlu ve boru askı deliklidir. Bu kandillerde

kenarlar içe bükülerek, kandilin gövdesi derinleştirilir ve üzeri kapatılır. Anadolu kökenli olan bu kandillerin Efes, Larissa ve Symrna’da örnekleri görülmektedir (Kassab Tezgör–Sezer, 1995: 43-44). Zaman içerisinde bu kandillerin burunları uzatılmış ve fitil yağ haznesinden uzakta kalmıştır. Bu sayede kandilden oluşacak duman oluşumu tamamen engellenmiştir. Bu kandiller Akdeniz ve Karadeniz’e yayılmış olup yerel çömlek üreticileri tarafından taklit edilmişlerdir (Çokay, 2000: 10).

M.Ö. 3. yüzyılda ise kalıpla kandil üretimi başlar. Kandil üretiminde kalıp tekniğinin kullanılmasıyla üretim kolaylaşmış ve seri üretimin yanında kandil bezemelerinde de ilerleme kaydedilmiştir (Perlzweig, 1961: P1-74-125). Bu dönemde kandil üretiminde Ephesos ve Knidos önemli merkezlerdir (Çokay, 2000: 11). Knidos kazılarında bulunan ve “Knidos Tipi Kandiller” olarak adlandırılan bu grup kandilleri yuvarlak gövdeli, farklı burun tiplerinde, küçük çukur diskuslu olarak üretilmişlerdir. Bu kandillerin birçok farklı tipte oldukları bilinmektedir (İnanan, 2004, 18). Bu yüzyılda diğer bir önemli merkez olan Efes’te üretilen kandiller Walters tarafından “Efes Tipi Kandiller” olarak adlandırılmıştır. Bu kandillerde iki tip bulunmaktadır. Çift konik profilli kalıp izleri keskin, düz tablalı, ok ucu burunlu kandillerdir. Bu kandiller M.Ö. 2 yüzyılda Anadolu’da üretilmiş ilk örneklerdir. Daha sonra yuvarlak burunlu kandillerin üretilmeye başlanmasıyla iki tip aynı anda kullanılmaya başlanılmıştır (Günay Tuluk, 1996: 49).

Kandil yapımında kalıbın kullanılması ve zamanla yaygınlaşması ile kandillerde form ve bezeme yönünden çeşitlilik artmıştır. Diskuslarda günlük hayat ve mitolojiden konuların yanında bitkisel bezemeler istiridye kabukları da görülmektedir (Pastutmaz, 2001: 6). M.Ö. 4. yüzyıl sonlarında kandillere işlevsel olarak tutamak veya kulakçık eklenmiştir. Bu kulakçıklar kandilin kullanılmadığı zamanlarda asılması veya fitili ayarlamak amacıyla delikli olarak yapılmışlardır (İnanan, 2004: 17).

M.Ö. 1.-M.S.1. yüzyıllarda İtalya’da yeni kandil formları üretilmeye başlanır. Bu kandillerin burun uçları köşeli veya yuvarlak olmakla birlikte burnun yanlarında volütler vardır. Bazı kandillerde iki veya daha fazla burun bulunmaktadır. Kandil

üzerinde yer alan bezemeler ise çeşitlenir ve kabartma tekniği oluşturulur. Bu kandiller form ve biçim olarak son derece kabadır. M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısında basık ve yayvan formlu kandiller ortaya çıkar. Bu kandiller uzun süre kullanılır. M.S.1.-2. yüzyıllarda Küçük Asya’da, Mısır, Tarsus ve Kıbrıs da oldukça yaygın şekilde kullanılır (Çokay, 2000: 11).

M.S.1. yüzyılda bronz kandillerden kopya edilen kandiller Kuzey İtalya’da üretilmeye başlanır. Bu kandillere “Fabrika Kandiller” olarak isimlendirilir. İtalya’nın kuzeybatısındaki atölyelerde üretilen bu kandiller bol miktarda üretilmesine karşın ülkenin batısında ve doğusunda bu kandiller fazla kullanılmamıştır. Zamanla formları bozulan bu kandil grubunun İngiltere, Almanya ve Fransa’da kalitesiz örneklerine ele geçirilmiştir (Perlzweig, 1961: 4-5-Çokay, 2000: 12-İnanan, 2004: 19-20).

M.S. 2. yüzyıl da gerçek yerel üretime başlanmış olup Kuzey Afrika da üretilen bu kandillerin karakteristik özelliği kalp şeklinde burun ve bezemeli omuzlardır. Bu kandiller diğer Roma kandillerine göre daha büyük gövdeli olmaları nedeniyle cenaze merasimlerinde kullanıldıkları düşünülmektedir (Hayes, 1980: 63). Bu kandiller Knidos kandilleri ile benzerlik göstermektedir.

M.S. 3. yüzyılda özellikle İtalya’da kandil yapımı azalmaya başlar. Bunun nedeni olasılıkla yağın pahalı ve lüks bir malzeme olmasıdır. Bu dönemde kandil yapımı Yunanistan, Küçük Asya ve Kuzey Afrika’da kandil üretimi devam eder (Perlzweig, 1961: 8-Çokay, 2000: 12). M.S. 3-4. yüzyıllarda Mısır’da kurbağa formlu kandiller üretilir. Bu kandillerin üst kısmında kurbağa kabartması vardır. Kurbağa kabartması yanında palmye dalı yaprakları, rozetlerde görülen diğer süsleme unsurlarıdır.

M.S. 5.-6. yüzyıllarda yoğun olarak kullanım gören Afrika kandilleri üzerinde Hristiyanlık sembolleri ile haç ve monogram görülür. Bu kandiller Kuzey ve Afrika ve Yunanistan’da yaygın olmakla birlikte 5. ve 6. yüzyıllarda Batı Anadolu’da da Hristiyanlık sembolleri ile bezemeli kandiller başta Efes, Smyrna, Millet ve Sardes’te üretilmiştir (Çokay, 2000: 12).

Genel olarak kandillere bakıldığında açıktan kapalıya doğru giden bir form gelişimi görülmektedir. İlk üretimlerde elle biçimlendirilen kandiller geniş yağ hazneli açık çanak görünümlü diskussuz, bezemesiz veya çok bezemeli olarak yapılmışlardır.

Kandillerin içerisinde mısır, susam, zeytin, fındık gibi çeşitli bitkilerden elde edilen yağlar yakılmaktaydı. Bu yağlar bölgelere çeşitlilik göstermektedir. Kandil içerisine yerleştirilen fitiller kükürtlelenmiş papirüs, keten ya da saz gibi ateşe dayanıklı malzemelerdir.

Kandiller işlevsel özelliklerinden dolayı aydınlatmada günlük yaşamda çok fazla tercih edilmiştir. Kandiller günlük kullanımın yanında kiliselerde dini törenlerde sembolik olarak da kullanılmışlardır. Özellikle litürjide mum ve kandillerin kullanımı önemli bir yere sahiptir. Işığın kullanımının iki anlamı vardır. Birincisi ışığın metafizik ile ilgili olan kullanımı diğeri ise aydınlatma gereci olarak kullanımınıdır. Kandillerin aydınlatma aracı yanında sembolik kullanımının olduğu yazılı kaynaklarda da geçmektedir. Bu yazılı kaynaklardan 4. yüzyılda yaşamış Nazianzos'lu Gregorius'un vaftiz ile ilgili vaazlarında “günahlarıyla öteki dünyaya gidenler sahip oldukları ışıkları yeniden canlandıracaktır” demektedir (Olçay, 1997: 97-98). 7. yüzyılda Kudüslü Sophronius, litürjik yazılarında kandil ve mumların sonsuz ışığı temsil ettiğini söylemektedir. Yine Kudüslü Cyril “gelin alayının meşaleleri” deyimiyile İsa'nın ruhuyla evlenmesini sembolize edildiğini aktarmaktadır (Olçay, 1997: 97-98). Kandiller günlük kullanım ve dini törenler dışında ölümden sonraki yaşam inancında önemli bir yere sahiptir. Ölümden sonraki yaşam inancında da bu dünyada olduğu gibi öbür dünyada da aydınlatmaya ihtiyaç olacağı düşüncesiyle mezarlara ölü hediyesi olarak kandil konulmuştur.

2.3.3. Kandil Yapım Teknikleri

Kandiller gövde, kulp ve burun özelliklerine göre farklı tiplere ayrılmakta olup, elde, çarkta ya da kalıp tekniği olmak üzere üç farklı teknik ile yapılmışlardır (Bailey, 1972: 13).

2.3.3.1. Elde Yapım Tekniği

Elle yapılan kandiller M.Ö. 7. yüzyıl öncesine kadar tarihlenebilmekle birlikte bu teknik ile yapılan kandiller küçük bir çanak görünümündedir. Bu teknikte yapılan kandillerde estetik kaygıdan çok işlevsel özellik ön plandadır. Çanak görünümünde olan bu kandillerde fitil çanağın içinde serbest şekilde yanmaktadır. Kandil içerisinde serbest kalan fitilde aydınlatma işlemini tam olarak sağlayamaması nedeniyle daha sonra yapılan kandillerde fitilin yerleştirileceği bölüm şekillendirilmiştir.

Elde şekillendirilen kandillerin en erken örneklerinin İlk Tunç Çağında Mezopotamya'da ortaya çıktığı kabul edilir (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 27). Elde yapım tekniği ile yapılan kandillerin Mezopotamya'dan sonraki örneklerine İlk ve Orta Tunç Çağında Levant'ta, M.Ö. 7. yüzyılda ise Attika'da rastlanılmakta olup bu kandiller sığ kâse formundadırlar. M.Ö. 7. yüzyılda ve M.Ö. 6. yüzyılın sonlarına kadar el yapımı ve çark yapımı kandillerin üretildiği bu tarihlerden sonra ise kandil üretiminde yalnızca çark yapımının kullanıldığı bilinmektedir (Howland, 1958: 5-7). Anadolu'da ise Helenistik Dönemde de elle şekillendirilmiş kandil örnekleri bulunmaktadır (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 23) (Resim 14).

2.3.3.2.Çarkta Yapım Tekniği

Çarkta yapım tekniği Orta Tunç Çağından itibaren görülmektedir. Bu teknikte yapılan kandillerde gövde çarkta yapıp burun ve kulp daha sonradan eklenmekteydi. Çarkta yapılan kandiller burun yapımında iki teknik vardır. Birinci teknikte kandil gövdesinin yanına bir delik açılırdı ve açık boru biçimindeki burun yerleştirilirdi. Diğer yöntemde ise kil ıslakken burun gövdeye eklendikten sonra içi boş bir tüple delinirdi. Çarkta hazırlanacak kandilin gövdesi döner çarka ters şekilde yerleştirilir, daha sonra tamamlanan gövde çark üzerinden ince bir tel veya ip yardımıyla kesilerek alınırdı (Çokay, 2000: 13). Kandilin çarkta yapıldığı kandilin çarktan alınırken bir ip veya tel ile kesilmesi sonucu kaidede oluşan izlerden anlaşılmaktadır.

Yunan dünyasında kandil üretiminde en yaygın yapım tekniği çarkta yapımdır. M.Ö 5. ve 3. yüzyıllar arasında çark yapımı kandillerin yaygın şekilde üretildiği bilinmektedir (Walters, 1914: 406).

2.3.3.3. Kalıp Yapım Tekniği

Kandil yapımında kullanılan diğer teknik ise kalıp tekniğidir. Çark yapım tekniğinden kalıp yapım tekniğine geçiş İ.Ö. 2. yüzyılda başlamıştır. Kandil üretimindeki bu değişim ilk olarak İ.Ö. 150 dolaylarında Kuzey Afrika ve Kıbrıs'ta görülmüştür (Walters, 1914: 407).

Kalıp tekniğinde “patris” ve “matris” adı verilen iki kalıp vardır (Resim 15). Patris tam bir kandil formunda ve pozitif olarak kullanılır. Matris ise kandilin alt ve üst kısımlarını oluşturacak şekilde hazırlanmış olup negatif olarak yapılmış bir kalıptır (Bailey, 1972: 13).

Kalıpla kandil üretiminde genellikle iki farklı teknik uygulanıyordu. İlk teknikte ıslak olan kil kandili oluşturacak olan kalıbın alt ve üst kısımlarının içerisine, bir tabaka halinde elle sıvanıyor ve iki kalıp birleştirilerek kurumaya bırakılıyordu. Kil kurudukça büzüldüğünden kalıplar kolayca çıkarılır ve birleştirme yerleri bir alet yardımıyla düzeltilerek birleştirilir ve eksiklikler ıslak kil ile tamamlanır. Yağ ve fitil ise metal bir alet parçası ile sonradan açılırdı. Eğer kalıpta kulp yer almıyorsa kulp sonradan eklenirdi.

Diğer bir teknik ise, kandilin alt ve üst kısımları ayrı kalıplarda oluşturuluyordur. Ayrı kalıplara yerleştirilen alt ve üst bölümler hamur tam kurumadan kalıptan alınarak doldurma, fitil vb. delikler oluşturulduktan sonra yapıştırılır ve birleşme yerleri düzeltilirdi. Birleştirilen kandiller tamamen kurutulurdu (Bailey, 1972: 13-14). Bu teknikte kandili kalıptan rahatça çıkarabilmek için kalıpların yağlandığı düşünülmektedir. Bu yöntemde karışıklığı önleyebilmek amacıyla kalıpların numaralandırıldığı bilinmektedir (Bailey, 1972: 13-14).

Roma Döneminde kandil yapımında kullanılan kalıplar pişmiş toprak ve alçıdan yapılırdı. Pişmiş toprak kalıplar, alçıdan yapılan kalıplara göre daha uzun

süre dayanırdı. Pişmiş topraktan yapılan kalıp fırınlandıktan sonra, alçı kalıp ise kurutulduktan sonra kullanıma hazır duruma gelirdi. Kalıplar defalarca kullanım gördüğü için kalıp içerisinde bulunan dekorasyonun netliği yapılan her kandilde biraz daha azalmaktaydı (Özkönü, 2006: 15) (Resim 16).

Kalıp tekniği ile kandil yapımında kalıplar defalarca kullanılmıştır. Korint’li kandil üreticileri beğenilen kandillerden kalıp çıkartarak bu kalıpları “Patris” gibi kullanmışlardır. Bu durum geç dönemlere kadar devam etmiştir. Örneğin alt kalıpta Hristiyanlık sembolleri yer alan bir kandil de üst bölümde Arapça yazılar bulunmaktadır (Öztürk, 2003: 28).

Kalıpta yeterince kurutulmuş kandiller için daha sonra astarlama veya sırlama işlemi uygulanırdı. Astarlama işlemi ıslak kilin kandil yüzeyine fırça ile sürülmesi, kandilin üzerine akıtılması veya kandilin kile daldırılması ile yapılırdı.

Astarlama işlemi Klasik ve Helenistik dönemlerde daldırma tekniği ile yapılmaktayken Roma döneminde bu teknik fazla malzeme gerektirdiği için bırakılmış ve astarlama işlemi fırça veya elle sürülerek yapılmaya başlanmıştır (Pastutmaz, 2001: 6).

Sırlama işlemi ise, ince kumun yüksek ısıda eriyik hale dönüştürülmesidir. Kandilde sırlamanın amacı dekoratif amaçtan çok kandilin içindeki yağın dışarı sızmasını engellemektir. Roma Döneminde kandilde seri üretime geçildikten sonra, sırlama işlemi yerine astarlama işlemi yapılmıştır (Ökse, 1993: 25). Roma Döneminde kandillerde yapılan astarlama işleminin daha çok fırça veya elle kandilin yüzeyine sürülmesi ile yapıldığı bilinmektedir (Pastutmaz, 2001: 6).

Astarlanan kandiller fırınlanırdı. Fırınlama işlemi kimi zaman normal keramik fırınlarında, kimi zamanda Mainz yakınlarında Wiesenau’da yapılan kazılarda görüldüğü gibi sadece kandilleri fırınlamaya ayrılmış fırınlarda yapılırdı (Forbes, 1958: 158). Kandiller yığınlar halinde, birbirine yakın ya da üst üste tabakalar yerleştirilerek fırınlanmaktadır. Knidos ve Efes kazılarında çok sayıda birbirine yapışmış kandil grupları ele geçirilmiştir (Walters, 1905: 406) (Resim 17).

Kandillerin günlük hayatta önemli bir yer teşkil etmesi nedeniyle kandil yapımında kalıp yöntemi ile birlikte seri üretime geçilmiştir. Seri üretime geçilen kalıp yönteminden günümüze çok fazla kalıp örneği ulaşmamıştır. Bunun nedeni kandil yapımında alçı kalıplarında kullanılmasıdır. Alçı kalıp fırınlanmadan yapıldığı ve yapımın kolay olması nedeniyle sıkça kullanılmıştır. Alçı kalıpların yanında kil kalıplarda kullanılmıştır ve günümüze gelen kalıp örnekleri daha çok kildendir. Kil kalıp alçıya daha gözeneklidir ve kandil üzerine yapılacak motifin kusursuz kopyasını en iyi şekilde ortaya çıkarmaktadır (İnanan, 2004: 13-14). Alçı kalıp nemli toprakta kolayca eridiğinden ve kandil yapımında sıkça kullanılmasından dolayı kandil kalıplarının günümüze çok fazla ulaşamadığını düşünmekteyiz.

Roma döneminde pişmiş topraktan kandillerin yanında bronz ve demirden yapılmış metal kandiller ile camdan yapılmış kandillerde üretilmiştir. Madeni kandiller bu dönemde yaygın şekilde kullanılmıştır. Bronz ve demirden yapılan metal kandiller dayanıklı olmaları ve üretimindeki zorluklar nedeniyle zenginlere yöneliktir. Metalden yapılan kandiller pişmiş toprak kandillerden taklit edilerek yapıldığı için form ve tarihleme olarak benzerdir. Metal kandillerde Bizans döneminde form değişmez ancak kulp üzerinde Hristiyanlıkla ilgili semboller bulunurdu (Perlzweig, 1961: Pl-48).

Kalıp yapımı kandillerin yapılması ve seri üretimin ortaya çıkmasıyla mülaj (kopyalama) tekniği kandillerde kullanılmaya başlanılmıştır. Bu teknikte, kalıp herhangi bir kandilin doğrudan üzerinden alınmasıyla yapılır. Bu yöntem daha çok kandillerin bol olduğu ticaretin yoğun olduğu bölgelerde yapılmaktadır. Kopyası alınan kandilde desenler ve kabartmalar çabuk aşınabilir. Her kopyalamada kandilin üzerinde kalan kil taneleri artar ve kandile zarar verir (İnanan, 2004: 14-15).

2.3.4. Kandilin Bölümleri

Gövde (İfundibulum); içerisinde yağın depolandığı bölümdür (Resim 18). Gövde kandilde oluşturulan ilk bölümdür. Gövdeye burun, tutamak, kaide eklenerek kandil meydana getirilirdi. Üretim yerlerine göre kandil gövdelerine farklı şekiller eklenmiştir. Kandil ilk oluşturulduğunda sığ bir kâse biçiminde iken daha sonra

burun üzerine köprü yapılmaya başlanır sonrasında üst bölüm kapatılarak discus meydana gelmiştir. Kandil gövdesindeki değişimler en fazla Helenistik dönemde olmuştur (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 19).

Burun (Rostrum,Nasus,Myxus); fitilin yerleştirilip yakıldığı kısımdır. Burun kandilin en önemli bölümlerindedir. Kandiller genel olarak tek burunlu olmakla birlikte burunda bir sayı sınırı yoktur. Çok burunlu kandil örnekleri de mevcuttur. İki burunlu kandillere *bilychnis*, çok burunlu kandillere ise *polymyxus* denilmektedir. Burunlar ilk oluşturulduklarında üzeri açık ve yayvandır. Daha sonra üzeri kapanan burunların uç kısımları çeşitli şekiller almaya başlamıştır. Burunlar ok ucu (Bailey, 1975: P1-166) kırlangıçkuyruğu, pelikan gagası (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 20) vb. gibi şekillerde yapılmıştır.

Ayna (Discus); bezemeli yâda bezemesiz olan dairesel üst kısımdır. Latince bir kelime olan Diskus kelime anlamı olarak disk demektir. Bu bölüm kandillerde Helenistik dönemin sonlarında ortaya çıkmıştır. Diskus Roma döneminde kandilin en önemli bölümü haline gelmiştir. Bu bölüm süslemelerinde tanrı, tanrıçalar, günlük hayattan sahnelerden süslemeler olmaktadır (Perlzweig, 1961: Pl-2, Pl-7). Bazı kandillerde diskus da havalandırma delikleri mevcuttur.

Omuz (Margo); kandilin üst kısmını kapatan bezemeli ya da bezemesiz bölümdür. Kâse biçiminde üst bölümü açık yapılan kandillerden sonra, omuz kandilin üst bölümünü kapatacak biçimde yapılmaya başlanmıştır. Klasik dönemde gövdenin uzantısı şeklinde olan omuz doldurma deliğine doğru eğimli formdadır (Bailey, 1975: P1-26). Helenistik dönem de ise kalıpta üretilen kandillerle birlikte diskusla yağ deliğinin etrafını kaplar şekilde yapılmıştır. Klasik dönemde omuz üzerinde herhangi bir süsleme bulunmazken Helenistik dönemde omuzda değişik süslemeler yapılmıştır (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 95-96).

Kulp-Tutamak (Manubrium, Ansa); burunun karşısında bulunan ve kandili tutmaya yarayan kısımdır. Kulp kandili tutarken kolaylık sağlayan çıkıntıdır. Dikey, yatay tutamak biçimli, şerif vb. olmak üzere çeşitleri vardır. Yatay kulplar genellikle Klasik dönemde, iki yivle üç kısma ayrılan dikey kulplar ise Helenistik dönemde

kullanılmıştır (Bailey, 1975: P1-23). Başparmak tutamağı ise kulpsuz kandillerde görülür. Bu tutamaklar kandil kullanılmadığı zaman üzerinde bulunan deliklerden ip geçirilerek duvara asılması içindir (Howland, 1952: 72). Başparmak tutamakları gerçek fonksiyonlarını zamanla kaybederek dekoratif özellik kazanmıştır. Delikli olmayan tutamaklar ise dekoratif olarak iki ya da üç yüzyıl boyunca kullanılmıştır (Kan Şahin, 2008: 11).

Kaide-Dip; kandilin yere oturmasını sağlayan taban kısmıdır. Kaideler çeşitli şekillerde görülmektedir. Kandil kaideleri düztabanlı, halka kaide, iç bükey, dış bükey, alçak, yüksek formlarda olmaktadır. Düzgün profil göstermeyen kaidelerin yanında oval ve yuvarlak formlu kaidelerde vardır. Arkaik ve Klasik dönemlerde yuvarlak olan kaideler, Helenistik dönemde hem oval hem yuvarlak formda yapılmıştır (Kassab Tezgör-Sezer, 1995: 20).

2.3.5. Kandil Bezemeleri

Helenistik dönemle birlikte kandiller üzerinde bezeme unsurları görülmeye başlanmıştır. Kandiller üzerinde bezeme kalıp yapım tekniğinin kullanılmasıyla kendini tekrar eden sıradan örnekler üretilmiştir (Walters, 1914: 406). Kandillerde bezemeler diskus, gövde (özellikle omuz üzerinde), burun ve kaidede yer almaktadır. Diskus üzerinde yer alan bezemeler oldukça çeşitlidir.

Kandil üzerinde bulunan bezemelerde; tanrılar, mitolojik varlıklar, kurban törenleri, sunaklar, çeşitli kütle ilgili sahneler yer almaktadır. Yine kandiller üzerinde günlük yaşama dair bilgiler veren gladyatör oyunları, vahşi hayvanlarla mücadele, av sahneleri, akrobasi, ev sahneleri, çiftlik yaşamı, askeri sahneler vb. bulunmaktadır. Bu konuların yanında tarih ve edebiyatla ilgili çeşitli hikâyeler de anlatılmıştır. Kandillerde kullanılan bezemelerde bitkisel ve geometrik motifler ile insan ve hayvan betimlemelerine de yer verilmiştir. Bu betimlemeler tek olabileceği birlikte de kullanılmışlardır. Bitkisel bezemelerde nar, defne, mersin, zeytin, dal motifleri, sarmaşık gibi bitkiler betimlenmiştir. Bu bezemelerin yanında kandiller üzerinde Antik dönemin önemli sanat eserlerinden Parthenon tapınağı alınlığında bulunan Leda ve Kuğu heykelleri de betimlenmiştir (Çokay, 2000: 20).

Kandillerde bu bezemelerin dışında kandili yapan atölye veya ustanın adı yâda ona ait işareti taşıyan yazıtlar bulunmaktadır. Kandillerde M.Ö. 1 yüzyılda Greklerde yazıtlı kandiller görülmektedir. En erken Grekçe imzalı kandil M.Ö. 2 yüzyıl ortalarına, Latince imzalı en erken kandil örneği ise M.Ö. 20'lere tarihlenmektedir (Çokay, 2000: 21).

Fabrika üretimi kandillerin ortaya çıkmasıyla birlikte kandillerde Stobilus imzası sıkça görülmeye başlanır. Bunun yanında kandillerde görülen diğer bir imza ise Fortis'tir. Romanesis imzalı kandiller ise Knidos'taki kazılarda sıkça bulunmuştur. Bu kandillerin üretim merkezlerinin Knidos yâda Miletos olduğu düşünülmektedir. İmzalı kandiller M.S. 1. yüzyılda çok geniş bir alana yayılırlar. İmzalı kandillerin yerel üreticiler tarafından taklit edildiği bilinmektedir (Çokay, 2005: 21).

Kandillerde genel olarak süsleme de bir figür bulunur. Ancak nadir olarak üç veya daha fazla figürün kullanıldığı kandil örnekleri de vardır. Kandillerde kullanılan bezeme figürler belli belirsiz çok net seçilemeyecek durumda yapılmıştır (İnanan, 2004: 25).

Kandillerde günlük hayatın yanında mitolojik konulu süslemelerde Olympos tanrı ve tanrıçaları önemli bir yere sahiptir. Olympos tanrıları içerisinde en yaygın olanı yıldırım tanrısı Zeus'tur. Zeus genellikle kartalı ile betimlenmiştir. Zeus dışında karısı Hera, savaş tanrıçası Athena, denizler tanrısı Posedion, ay tanrıçası Artemis, ışık tanrısı Apollon, güzellik tanrısı Aphrodite vb. tasvir edilmiştir. Olympos tanrıları dışında şarap tanrısı Dionysos, yeraltı tanrısı Hades gibi tanrılarda tasvir edilmiştir. Mitolojik konulu kandil örnekleri erken tarihlidir. En geç 5. yüzyıla kadar görülen mitolojik sahnelerin Doğu Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlık dinini benimsemesinden sona Hristiyanlık inancının sembolleri kandillerde ve diğer kullanım eşyalarında süsleme unsuru olarak yer almıştır.

Hristiyanlık inancının etkisi ile kandillerde haç, İsa'nın çarmıha gerilişi, çektiği acıları ve ölümü ile ilgili konular işlenmeye başlanmıştır. Figürlerin yanında kandil bezemelerinde önemli bir yer tutan haç motifinde Latin ve Malta haçları işlenmiştir

(Hayes, 1980: P155:474-75). Kandiller üzerinde süsleme unsurlarının yanında üreticinin simgesi olan harfler de M.Ö. 2. yüzyılın ikinci yarısından sonra görülmektedir. Kandil üzerine yapılan üreticinin simgesi olan harfler kalıp üzerine taban kısmına tersten kazınarak yapılmıştır (Bailey, 1972: P1-16a). Üreticinin simgesi olan harflerin yanında kandili satın alan kişinin istediğine göre adak amacıyla yazılar yazılmaktaydı.

3. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİL KATALOĞU

Katalog No	:	1
Resim No	:	19
Çizim No	:	1
Müze Envanter No	:	2010/2175
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	13.10.2000
Ölçüleri	:	
	Gövde	: 5x6.3 cm
	Ağız Çapı	: 2.6 cm
	Yüksekliği	: 2 cm
Tipi	:	Tip 1
Tanımı	:	Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, kısa oval burunludur. Öne doğru uzantılı burun ucunda oval fitil deliği vardır. Gövdede yağ deliği etrafında hafif iç bükey diskus yer almaktadır. Diskus ince bir yivle çevrilidir. Kandil şerit kulplu, boş bilezik kaidelidir.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Summerer-Kienlin, 2009, Res. 9. Güneş, 2009, Res. 13.
Tarihlendirme	:	M.S. 3.-4. yüzyıl.

Katalog No	:	2
Resim No	:	20
Çizim No	:	2
Müze Envanter No	:	2010/2065
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	14.05.2007
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.5x9 cm
Ağız Çapı	:	-
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 2
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık armudi gövdeli, kısa oval burunludur. Ufak yağ deliği etrafında iç bükey yapan diskus yer alır. Eğimli omuz sade bırakılmıştır. Kandil tutamak kulplu, düz diplidir.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.110 Q3168. Oziol, 1977, Pl.42 756p. Baydur, 1992, Res. 20. Koçhan- Meral, 2015, Res. 11. Mimaroglu, 2016, Kat No 13.
Tarihlendirme	:	M.S. 6. yüzyıl

Katalog No	:	3
Resim No	:	21
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2059
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.4x6.3 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	4 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunludur. Gövdenin ortasında boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde palmye dalı ve omuzda ise iki sıra kabartma nokta dizisi vardır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Bilezik kaide de haç ve kolları arasında kabartma nokta bezeme vardır. Fitil deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/6 yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil de yanık izi vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szenteleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	4
Resim No	:	22
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/ 076
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	10.8x8 cm
Ağız Çapı	:	3 m
Yüksekliği	:	4 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövdenin ortasında boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme eğimli omuzda ise iki sıra kabartma nokta dizisi vardır. Kandil tutamak kulpludur. Oval formulu kaide içerisindeki bezeme aşınmıştır. Fitilde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	5 Y 8/2 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU. 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	5
Resim No	:	23
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2110
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	10.1x6.7 cm
Ağız Çapı	:	3.3 cm
Yüksekliği	:	3.7 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de ortada boyunlu geniş yağ deliği vardır. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde palmiye dalı, omuzda ise iki sıra kabartma nokta dizisi vardır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Bilezik kaide de haç ve kolları arasında nokta bezeme vardır. Fitil de yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/6 yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Aşınma vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	6
Resim No	:	24
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2124
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.6x6.4 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.5 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de ortada boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme eğimli omuzda ise iki sıra çizgi kümeleri vardır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Bilezik kaide de kabartma şeklinde haç ve kolları arasında nokta bezeme vardır. Fitilde hafif yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szenteleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	7
Resim No	:	25
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2136
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	4.2x6.1 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.7 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme eğimli omuzda ise iki sıra kabartma nokta dizisi vardır. Kandil tutamak kulpludur. Oval formlu kaide içerisindeki bezeme aşınmıştır. Fitil de kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	8
Resim No	:	26
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2234
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8x5.6 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.1 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme vardır. Omuz bezemesi aşınmıştır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Kulp kırıktır. Fitol de yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp kırıktır. Kandil yüzeyi aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	9
Resim No	:	27
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/6671
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Mor Yakup Kazısı
Müzeye Geliş Tarihi	:	2002
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.7x6 cm
Ağız Çapı	:	2.6 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme vardır. Omuz bezemesi aşınmıştır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitil de yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/4 pink.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği etrafında kırıklıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	10
Resim No	:	28
Çizim No	:	3
Müze Envanter No	:	2010/2050
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	14x10 cm
Ağız Çapı	:	3.5 cm
Yüksekliği	:	6 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de boyunlu geniş yağ deliği vardır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal vardır. Kanal içerisinde üç çizgi uzanmaktadır. Eğimli omuzda iki sıra çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir.
Hamur Rengi	:	5 Y 8/3 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 11
Resim No	: 29
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2010/2151
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: 11.11.2003
Ölçüleri	:
Gövde	: 8.6x6.1 cm
Ağız Çapı	: 3 cm
Yüksekliği	: 3.8 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal vardır. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda ise kabartma nokta bezemeden oluşan süsleme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitol de yanık izi vardır.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/4 pale yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp ve yağ deliğinde kırıklıklar vardır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarhlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	12
Resim No	:	30
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2169
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.1x6.2 cm
Ağız Çapı	:	3.1. cm
Yüksekliği	:	3.9 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunludur. Gövde de boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal vardır. Kanal içerisinde çizgi bezeme, eğimli omuzda kabartma nokta bezemeden oluşan süsleme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitil deliğinde yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/4 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 13
Resim No	: 31
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2010/2098
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde	: 8.7 cm
Ağız Çapı	: 3.2 cm
Yüksekliği	: 3.8 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunludur. Gövde de boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda iki sıra çizgi kümelerinden oluşan bezeme bulunur. Kandil tutamak kulpludur. Kaide de tek sıra şua bezemesi vardır. Burun ucu kırıktır.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/3 pale brown
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp ve burun kırıktır. Yağ deliği etrafında kırıklık vardır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	14
Resim No	:	32
Çizim No	:	4
Müze Envanter No	:	2010/2106
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	10.5x7 cm
Ağız Çapı	:	3.4 cm
Yüksekliği	:	4.6 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda çizgi kümelerinden oluşan süsleme bulunmaktadır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaide de tek sıra şua bezemesi vardır.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/2 pale brown
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlandırma	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	15
Resim No	:	33
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2170
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.5x8.1 cm
Ağız Çapı	:	2.6 cm
Yüksekliği	:	2.8 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de boyunlu geniş yağ deliği vardır. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal uzanmaktadır. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda çizgi bezek süsleme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitol de kullanım gördüğünü belli eden yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/6 reddish yellow
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği etrafında kırıklık vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 16
Resim No	: 34
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2153
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde	: 5.5 cm
Ağız Çapı	: 2.6 cm
Yüksekliği	: 3.3 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği yer almaktadır. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal da ve eğimli omuzda palmiye bezemeleri vardır. Kandil tutamak kulpludur. Kaide de bir sıra şua bezemesi yer almaktadır. Fitol de kullanım gördüğünü belli eden yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	: 5 Y 7/3 pale yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Yağ deliği etrafında kırıklık vardır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 17
Resim No	: 35
Çizim No	: 5
Müze Envanter No	: 2010/2233
Bulunduğu Yer	: 11.11.2003
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde	: 5.9 cm
Ağız Çapı	: 2.7 cm
Yüksekliği	: 3.7 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda ise çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, kaide ise tek sıra şua bezemelidir. Fitol de kandilin kullanım gördüğünü belli eden yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/2 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp, burun ve yağ deliği etrafında kırıklıklar var.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	18
Resim No	:	36
Çizim No	:	6
Müze Envanter No	:	2010/2048
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	16.5x11.5 cm
Ağız Çapı	:	4 cm
Yüksekliği	:	6 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunludur. Gövdenin ortasında boyunlu geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında kanal uzanmaktadır. Kanal içerisinde palmye dalı omuzda ise iki sıra nokta dizisi vardır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaide içerisinde köşelerde nokta kare, kaide etrafında üç adet kazayağı vardır. Fitil de kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcut.
Hamur Rengi	:	5 Y 7/3 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlamdır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szenteleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 19
Resim No	: 37
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2010/2116
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: 27.03.2008
Ölçüleri	:
Gövde	: 9.7x6.3 cm
Ağız Çapı	: 3.1 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunlu kandilde gövdenin ortasında geniş yağ deliği mevcuttur. Kanal içerisinde palmiye dalı, eğimli omuzda çizgi kümelerinden bezemeden oluşan süsleme vardır. Kandil tutamak kulplu, bilezik kaide içerisinde güneş çarkı vardır. Fitol de yanık izi vardır.
Hamur Rengi	: 5 Y 5/3 olive.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Yağ deliği etrafında kırıklar vardır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarhlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 20
Resim No	: 38
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2058
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde	: 5.5x8 cm
Ağız Çapı	: 2.8 cm
Yüksekliği	: 3.4 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunlu kandilde gövdenin ortasında geniş yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde palmye dalı, eğimli omuzda çizgi kümelerinden oluşan süsleme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Kandil tamamen yanıktır.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/6 yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp ve burunda kırıklıklar var.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szenteleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	21
Resim No	:	39
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2061
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	11.1x7.5 cm
Ağız Çapı	:	3.8 cm
Yüksekliği	:	4.8 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunlu kandil de gövdede boyunlu geniş yağ deliği vardır. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal da ve eğimli omuzda çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulpludur. İç içe halka kaidelidir. Fitol deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2,5 YR 7/6 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlamdır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	22
Resim No	:	40
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2114
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.8 cm
Ağız Çapı	:	2.3 cm
Yüksekliği	:	3.6 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, sivri burunlu kandil de gövdenin ortasında geniş boyunlu yağ deliği vardır. Yağ deliği ile fitil arasında burun üzerinde V biçimli kanal uzanmaktadır. Kanal içerisindeki bezeme aşınmadan dolayı seçilememektedir. Eğimli omuzda daire şeklinde kabartma motif vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitil deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szenteleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 23
Resim No	: 41
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2132
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:
Ölçüleri	:
Gövde	: 5x8 cm
Ağız Çapı	: 2.5 cm
Yüksekliği	: 3.2 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval formulu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında burun üzerinde V biçimli kanal uzanmaktadır. Kanal içerisinde ve omuzda çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitol deliğinde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 7/3 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	24
Resim No	:	42
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2165
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	13.10.2000
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.1x5.9 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	3.4 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında burun üzerinde V biçimli kanal uzanmaktadır. Kanal içerisinde çizgi süsleme omuzda ise geometrik motif vardır. Kandil tutamak kulplu, oval kaidelidir. Fitil deliğinde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/4 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	25
Resim No	:	43
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2203
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.5x5.5 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli sivri burunludur. Gövdenin ortasında boyunlu yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ile fitil arasında burun üzerinde V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde palmye dallı, omuzda ise çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diplidir. Fitil deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 Y 8/4 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	26
Resim No	:	44
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2214
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.2x5.7 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisindeki ve omuzda çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diptir. Fitol deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 Y 7/4 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Gövde de kırıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	: 27
Resim No	: 45
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2010/2218
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: 13.10.2000
Ölçüleri	:
Gövde	: 7.5x5.5 cm
Ağız Çapı	: 1.5 cm
Yüksekliği	: 3 cm
Tipi	: Tip 3
Tanımı	: Tüm kandil oval gövdeli sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisindeki palmiye dalı, eğimli omuzda ise çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diplidir. Fitol deliğinde dönemde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 7/3 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp kırıktır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarhlendirme	: M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	28
Resim No	:	46
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2220
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.7x5.8 cm
Ağız Çapı	:	2.9 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisindeki palmiye motifi, omuzda ise bir sıra nokta bezeme, bir sıra çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diplidir. Fitil deliğinde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	10 Y- 5 GY 6/2 light grayish green.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	29
Resim No	:	47
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/6654
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Müsadere
Müze Geliş Tarihi	:	2007
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8x5.2 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde ve omuzda çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diplidir. Fitol deliğinde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 Y 8/2 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	30
Resim No	:	48
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/7158
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	25.03.2009
Ölçüleri	:	
Gövde	:	7.7x5.2 cm
Ağız Çapı	:	-
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 3
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu sivri burunludur. Gövde de boyunlu yağ deliği bulunur. Yağ deliği ile fitil arasında V biçimli kanal vardır. Kanal içerisinde çizgisel bezeme, omuzda ise iki sıra çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, boş halka diplidir. Fitil deliğinde döneminde kullanıldığını gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 Y 8/2 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.138 Q3475-3476. Szentleky, 1969, Fig. 249a. Coşkun, 2007, Kat No. 18,20,23. Özgül, 2012, Kat No: 32,33 (Res. 76,79) Baydur, 1988, Res. 24. Baydur, 1992, Res. 20. İnanan, 2004, Kat No.43 (Res. 46) Saraçoğlu, 1997, Kat No: 14 (Res. 14) Yener, 1993, Res. 10. Erarslan 2001, Res. 11. Lafli, 2013, Kat No. 23. Rosa, 2014, MU 4615 (Fig. 19) Nergiz, 2015, Kat No 29-30.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl başları- 6. yüzyıllar sonları.

Katalog No	:	31
Resim No	:	49
Çizim No	:	7
Müze Envanter No	:	2010/2095
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	05.10.2007
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.8x8.5 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, hafif çıkıntılı burunlu, yuvarlak fitil deliklidir. Kulp tutamak şeklindedir. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Yağ deliğinin etrafı aşınmıştır. Omuz üzerinde tam seçilememekle birlikte dört yapraklı yonca motifi yer almaktadır. Kandil sarı krem renkli hamurludur. Üzerinde silik şekilde çizgisel bezeme görülür. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	2.5 Y8/4 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği etrafı aşınmıştır. Bezemeler siliktir.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	32
Resim No	:	50
Çizim No	:	8
Müze Envanter No	:	2010/2099
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.3 cm
Ağız Çapı	:	1.8 cm
Yüksekliği	:	2.6 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu, çıkıntılı burunlu, yuvarlak fitil deliklidir. Kulp tutamak şeklindedir. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Omuz üzerinde silik şekilde iç içe dairesel çizgilerden oluşan yonca motifi görülmektedir. Fitil deliğinde yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	10 YR 7/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yüzeyi aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	33
Resim No	:	51
Çizim No	:	9
Müze Envanter No	:	2010/2117
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.4x8.1 cm
Ağız Çapı	:	2.7 cm
Yüksekliği	:	2.9 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu, hafif çıkıntılı burunlu, yuvarlak fitil deliklidir. Tutamak kulp şeklindedir. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Omuz üzerinde yağ deliği etrafında dört yapraklı yonca motifi vardır. Fitil deliğinde yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/3 pink.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	: 34
Resim No	: 52
Çizim No	: 10
Müze Envanter No	: 2010/2125
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: 13.10.2000
Ölçüleri	:
Gövde	: 7.6x9.5 cm
Ağız Çapı	: 2.7 cm
Yüksekliği	: 2.6 cm
Tipi	: Tip 4
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli hafif çıkıntılı burunlu ve yuvarlak fitil deliklidir. Omuz üzerinde küçük masif kulp bulunmaktadır. Gövdede ortada geniş yağ deliği bulunur. Yağ deliği etrafında kabartma lotus bezemesi vardır. Kandil düz kaidelidir. Fitil deliğinde dönemde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi vardır.
Hamur Rengi	: 5 YR 7/3 pink
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	: M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	35
Resim No	:	53
Çizim No	:	11
Müze Envanter No	:	2010/2171
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.7x9 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	2.5 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli hafif çıkıntılı burunlu ve yuvarlak fitil deliklidir. Omuz üzerinde küçük masif kulp vardır. Gövdede geniş yağ deliği vardır. Omuzda silik şekilde kabartma yaprak bezeme ve yılan motifi vardır. Kandil düz diplidir. Fitil deliği etrafında yanık izi görülür.
Hamur Rengi	:	10 R 7/6 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Gövde çatlaktır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	36
Resim No	:	54
Çizim No	:	12
Müze Envanter No	:	2010/2149
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.8x9 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, çıkıntılı burunlu, yuvarlak fitil deliklidir. Tutamak kulpludur. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Omuzda yağ deliği etrafında iç içe halkalarda oluşan dört yapraklı yonca motifi bulunur. Fitol deliği etrafında yanık izi görülür.
Hamur Rengi	:	2,5 Y 6/3 light yellowish brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	37
Resim No	:	55
Çizim No	:	13
Müze Envanter No	:	2010/2199
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.7x8.9 cm
Ağız Çapı	:	2.2 cm
Yüksekliği	:	2.7 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formulu, çıkıntılı burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Kulp tutamak şeklindedir. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Kandil üzerindeki bezemeler aşınmış durumda olduğundan tam seçilememektedir. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	38
Resim No	:	56
Çizim No	:	14
Müze Envanter No	:	2010/2226
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.9x8.9 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	2.6 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, hafif çıkıntılı burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Tutamak kulpludur. Gövdenin ortasında dairesel yağ deliği bulunur. Yağ deliği etrafında ve omuzda dört yapraklı yonca motifi vardır. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	5 Y 7/4 pale yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil aşınmış durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	39
Resim No	:	57
Çizim No	:	15
Müze Envanter No	:	2010/2227
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.4x8.3 cm
Ağız Çapı	:	1.9 cm
Yüksekliği	:	2.4 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, hafif çıkıntılı burun yuvarlak fitil deliklidir. Omuz üzerinde masif kulp vardır. Gövdenin ortasında yağ deliği bulunur. Yağ deliği etrafında yaprak motifi ve omuzda ise yılan bezemesi vardır. Fitol deliğinde yanık izi görülmektedir.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil aşınmış durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	40
Resim No	:	58
Çizim No	:	16
Müze Envanter No	:	2010/7041
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	03.04.2009
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.9x9 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	2.8 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, hafif çıkıntılı burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Tutamak kulpludur. Gövdenin ortasında dairesel yağ deliği bulunur. Omuzda yağ deliği etrafında iç içe halkalarda oluşan dört yapraklı yonca rozet motifi vardır. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/3 very pale brown
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil iyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	: 41
Resim No	: 59
Çizim No	: 17
Müze Envanter No	: 2010/2176
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde	: 8x6.5 cm
Ağız Çapı	: 2 cm
Yükseklği	: 2.4 cm
Tipi	: Tip 4
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, hafif çıkıntılı burun ve yuvarlak fitil deliklidir. Tutamak kulpludur. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Yağ deliği etrafında kabartma yaprak motifi ve omuzda ise yılan bezemesi vardır. Kandil düz diplidir. Fitol de döneminde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi vardır.
Hamur Rengi	: 2.5 YR 6/8 light red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, Pl.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	: M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	42
Resim No	:	60
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	2010/2207
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.2x6.3 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	2.5 cm
Tipi	:	Tip 4
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, hafif çıkıntılı burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Gövdede ortada dairesel yağ deliği bulunur. Yağ deliği etrafında süsleme aşınmadan dolayı seçilememektedir. Tutamak kulplu kandil düz diplidir. Fitol de yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.49 Q 2155, P1.138 Q3472, Q3473. Coşkun, 2007, Res. 24-25. Saraçoğlu, 1997, Res. 11. Özgül, 2012, Kat No. 77 (Res. 180) Yenisoğancı, 1991, Res. 9. Pamir, 2017, Res. 5. Çetin, 2017, Res. 4. Nergiz, 2015, Kat No 9.
Tarihlendirme	:	M.S. 4.-5. yüzyıl.

Katalog No	:	43
Resim No	:	61
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2135
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.4x6 cm
Ağız Çapı	:	3.2 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı geniş yağ deliği mevcuttur. Düz omuz üzerinde şua bezemesi, burun üzerinde ise kabartma şeklinde Grek haçı vardır. Kandil tutamak kulplu, iç içe halka kaidelidir.
Hamur Rengi	:	5 YR 6/8 reddish yellow
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	44
Resim No	:	62
Çizim No	:	18
Müze Envanter No	:	2010/2087
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.9 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	2.8 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Düz omuzda çizgi kümelerinden oluşan süsleme vardır. Burun üzerinde Grek haçı vardır. Kandil tutamak kulplu, kaide iç içe halka diplidir.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/3 pink.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	45
Resim No	:	63
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2192
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	05.05.2000
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.5 cm
Ağız Çapı	:	2.7 cm
Yüksekliği	:	2.7 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Geniş düz omuzda şua motifi bulunmaktadır. Burun üzerinde ion kymationu, fitil deliği kenarında ise Grek haçı vardır. Kandil tutamak kulplu, kaide iç içe halka diplidir.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/4 pink
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	46
Resim No	:	64
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2239
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.7x8.5 cm
Ağız Çapı	:	2.6 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli uzun burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Gövde de plastik dudaklı yağ deliği etrafında omuzda bir sıra inci dizisi bulunur. Burun üzerinde Malta haçı vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitil deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/2 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	47
Resim No	:	65
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2231
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	13.10.2000
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.8x8.9 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	2.8 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı geniş yağ deliği mevcuttur. Düz omuzda şua bezemesi bulunur. Burun üzerindeki süsleme aşınmadan dolayı seçilememektedir. Kandil tutamak kulplu, kaide iç içe halka diptir.
Hamur Rengi	:	2.5 YR 6/6 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp da kırıklık vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	48
Resim No	:	66
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2238
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.7 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli uzun burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Gövde de plastik dudaklı yağ deliği etrafında düz omuzda şua bezemesi, burun üzerinde işlevsel olmayan kanal içerisinde nokta bezeme vardır. Kandil tutamak kulpludur. Kaide de iç içe konsantre daireler bulunmaktadır. Fitil deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 YR 7/6 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp, gövde ve burun da kırıklıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	49
Resim No	:	67
Çizim No	:	19
Müze Envanter No	:	2010/2067
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.4x6.5 cm
Ağız Çapı	:	3.5 cm
Yüksekliği	:	3.5 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Gövdede yağ deliği etrafında inci dizisi, omuzda ise palmiye motifi vardır. Palmiye motifi burun üzerinde devam etmektedir Kandil tutamak kulplu, bilezik kaide de hilal motifi vardır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale brown
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği etrafında kırıklıklar var.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	50
Resim No	:	68
Çizim No	:	20
Müze Envanter No	:	2010/2230
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	05.05.2000
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.2x9.5 cm
Ağız Çapı	:	3.1 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda şerit içerisinde çavuş örgesi motifi, burun üzerinde ise kabartma şeklinde akrep tasviri vardır. Kandil tutamak kulplu, iç içe halka diplidir. Fital deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale brown
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp kırıktır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	51
Resim No	:	69
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2150
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.8 cm
Ağız Çapı	:	3.1 cm
Yüksekliği	:	3.1 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede boyunlu yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuz üzerinde çizgi bezeme burun üzeri ise çizgi kümeleri ile süslüdür. Kandil tutamak kulplu, iç içe halka diplidir.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği etrafında kırıklıklar var.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	52
Resim No	:	70
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2157
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.4x9.8 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.5 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuzda çizgi bezeme burun üzerinde ise nokta dizisi mevcuttur. Tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Kandil üzerinde kireç tabakası bulunmaktadır. Kaide de damga vardır.
Hamur Rengi	:	5 YR 6/8 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	53
Resim No	:	71
Çizim No	:	21
Müze Envanter No	:	2010/2166
Bulunduğu Yer	:	-
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.4x9 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuz asma dalları motifi ile süslüdür. Burun üzerinde stilize insan figürü bulunur. Fital de kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur. Kandil tutamak kulplu boş bilezik kaidelidir. Kandil üzerinde kireç tabakası vardır.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 6/3 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 54
Resim No	: 72
Çizim No	: 22
Müze Envanter No	: 2010/2190
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: 11.11.2003
Ölçüleri	:
Gövde	: 6x9.3 cm
Ağız Çapı	: 3.2 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 5
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda çizgi bezeme bulunmaktadır. Burun üzerinde başında nokta bezemeli hilal bulunan insan figürü vardır. Tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Bilezik kaide içerisinde karşılıklı iki hilal motifi vardır. Kandil üzerindeki bezemeler aşınmıştır.
Hamur Rengi	: 10 YR 7/6 yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	55
Resim No	:	73
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2201
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	8.5x5.2 cm
Ağız Çapı	:	2.5 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda ve burun üzerinde çizgi kümelerinden oluşan süsleme bulunmaktadır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fital deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Burun kırıktır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	56
Resim No	:	74
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2210
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.7 cm
Ağız Çapı	:	3.1 cm
Yüksekliği	:	3.1 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda bir sıra çizgi bezeme, burun üzerinde ağaca tırmanan hayvan figürü vardır. Kandil üzerindeki figürler aşınmıştır. Kandil tutamak kulplu, iç içe halka diplidir. Fital deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yağ deliği ve burunda kırıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	57
Resim No	:	75
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2229
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.7x8.7 cm
Ağız Çapı	:	3.2 cm
Yüksekliği	:	3.1 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda inci dizisinden oluşan süsleme vardır. Burun üzerindeki figürler aşınmadan dolayı seçilememiştir. Kandil tutamak kulplu, iç içe halka diplidir. Fital deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 YR 7/8 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Yüzeyi aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	58
Resim No	:	76
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2235
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	11.11.2003
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.4x8.6 cm
Ağız Çapı	:	2.6 cm
Yüksekliği	:	2.4 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunlu kandil de gövdenin ortasında plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuzda çizgi bezeme motifi bulunur. Burun üzeri işlevsel olmayan kanal içerisinde nokta bezeme, gövde ve burunun birleştiği noktada çarpı işareti vardır. Omuzda bir sıra çizgi bezeme motifi vardır. Kandil tutamak kulplu, kaide iç içe halka diplidir.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 8/4 pink.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil yüzeyi aşınmıştır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	59
Resim No	:	77
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/5857
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	05.05.2000
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9x6 cm
Ağız Çapı	:	3.3 cm
Yüksekliği	:	3.5 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunlu kandilde gövdenin ortasında plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuzda çelenk motifi vardır. Kandil tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitol deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/2 pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Burun ve yağ deliğinde kırıklıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarhlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	60
Resim No	:	78
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/8958
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Dara kazısı
Müzeye Geliş Tarihi	:	2011
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.6x10.3cm
Ağız Çapı	:	3.2 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 5
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun burunludur. Gövdede plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Omuz da çizgi kümelerinden oluşan süsleme bulunur. Burun üzerindeki süsleme aşınmadan dolayı seçilememektedir. Fital deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi vardır. Tutamak kulplu, bilezik kaidelidir. Kaide de Malta haçı vardır.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/8 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Gövde çatlaktır.
Karşılaştırma	:	Bailey 1988, Pl.60 Q2341. Coşkun, 2007, Kat No. 22 (Res 22) Özgül, 2012, Kat No 35-39. Çetin, 2017, Res. 4.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 61
Resim No	: 79
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/5859
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.9x9.4 cm
Ağız Çapı	: 2.4 cm
Yüksekliği	: 3.4 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede boyunlu geniş yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arasında burun üzerinde kanal bulunmaktadır. Omuzda yağ deliğinin etrafında iki sıra halinde nokta bezeme vardır. Burunda kanal içerisinde çelenk motifi bulunur. Kandil tutamak kulplu, halka diplidir. Kaide içerisinde atölye mührü olduğu düşünülen damga bulunmaktadır.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/1 white.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp kırık durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	62
Resim No	:	80
Çizim No	:	23
Müze Envanter No	:	2010/2068
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	09.03.1995
Ölçüleri	:	
Gövde Çapı	:	9x6.5 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.5 cm
Tipi	:	Tip 6
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arası kanallı olup, kanal içerisinde yağ deliği etrafında inci dizisi burun üzerinde çelenk motifi vardır. Omuzda ise bir sıra çizgi bezeme bulunur. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir. Kaide içerisinde atölye mührü olduğu düşünülen damga bulunmaktadır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	63
Resim No	:	81
Çizim No	:	24
Müze Envanter No	:	2010/2071
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	-
Ölçüleri	:	
Gövde Çapı	:	6.4x9.5cm
Ağız Çapı	:	2.9 cm
Yüksekliği	:	2.9 cm
Tipi	:	Tip 6
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Krem renk hamurlu astarlıdır. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliğinin etrafından burun üzerine doğru kanal bulunmaktadır. Gövdede omuzda inci dizisi ve bitkisel bezeme bulunur. Tutamak kulplu, halka kaideli olup, kaide içerisinde vaftiz haçı vardır.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	:	M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 64
Resim No	: 82
Çizim No	: 25
Müze Envanter No	: 2010/2168
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.6x9.3 cm
Ağız Çapı	: 3.3 cm
Yüksekliği	: 2.8 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliği ve fitil deliğini bir kanal çevrelemektedir. Gövdede burunu da çevreleyecek şekilde geometrik süslemeli şerit bulunmaktadır. Burun üzerinde kanal içerisinde çelenk motifi vardır. Burun kenarlarında Malta hacı bulunmaktadır. Tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 2.5 YR 7/8 light red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 65
Resim No	: 83
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2197
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 5.9 cm
Ağız Çapı	: 3.3 cm
Yüksekliği	: 3.7 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliği ve fitil deliğini bir kanal çevrelemektedir. Kanal içerisinde yağ deliği etrafından başlayarak devam eden kabarmalı çizgi bezek süsleme burunda ise çelenk motifi vardır. Omuzda burunu da çevreleyecek şekilde geometrik süslemeli şerit bulunmaktadır. Tutamak kulplu, halka kaideli olup, kaide içerisinde damga vardır.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 66
Resim No	: 84
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2221
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.2x9 cm
Ağız Çapı	: 2.2 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliği ve fitil deliğini bir kanal çevrelemektedir. Kanal içerisinde yağ deliği etrafından başlayarak devam eden kabartmalı çizgi bezek süsleme, burun üzerinde ise çelenk motifi vardır. Burun üzerinde yanlarda Malta hacı motifi yer almaktadır. Tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/4 pink.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 67
Resim No	: 85
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/5851
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.7x9.7 cm
Ağız Çapı	: 6.2 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliği ve fitil deliğini bir kanal çevrelemektedir. Kanal içerisinde yağ deliği etrafından başlayarak devam eden kabartmalı çizgi bezek süsleme burun üzerinde çelenk motifi vardır. Burun üzerinde her iki yanda Grek haçı motifi vardır. Tutamak kulpludur. Bilezik kaide içerisinde damga vardır.
Hamur Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Omuz da ve tutamakta kırıklar mevcuttur.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 68
Resim No	: 86
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2091
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.2x9.1 cm
Ağız Çapı	: 3.2 cm
Yüksekliği	: 3.1 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliğini kalın bir yiv çevreler. Yağ deliği ve fitil deliğini arasında burun üzerinde kanal uzanmaktadır. Omuzda burunu da çevreleyecek şekilde çizgi bezek süslemeli şerit bulunmaktadır. Tutamak kulplu, boş bilezik kaidelidir. Fitol deliğinde yanık izi görülmektedir. Kandil üzerinde kireç tabakası vardır.
Hamur Rengi	: 5 Y 6/8 reddish yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 69
Resim No	: 87
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2164
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.6x9.6 cm
Ağız Çapı	: 3.4 cm
Yüksekliği	: 3.2 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliğini arasında kanal uzanmaktadır. Omuzda burunu da çevreleyecek şekilde çelenk süslemeli şerit bulunmaktadır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir. Halka kaide içerisinde silik şekilde Grek haçı vardır. Kandil üzerinde kireç tabakası mevcuttur.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/1 white.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kulp kırıktır. Kaide aşınmıştır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 70
Resim No	: 88
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2219
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: 11.11.2003
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 5.5x8.2 cm
Ağız Çapı	: 2.2 cm
Yüksekliği	: 2.5 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliğini bir kanal çevrelemektedir. Kanal içerisinde motif aşınmıştır. Omuzda burunu da çevreleyecek şekilde çizgi bezek süslemeli şerit bulunmaktadır. Tutamak kulplu, düz diplidir.
Hamur Rengi	: 5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kandil aşınmış durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 71
Resim No	: 89
Çizim No	: 26
Müze Envanter No	: 2010/2141
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.2 cm
Ağız Çapı	: 2.3 cm
Yüksekliği	: 2.5 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arasında kanal bulunmaktadır. Omuzda çizgi bezeme süslemeli şerit bulunmaktadır. Burun üzerinde dört adet daire şeklinde süsleme mevcuttur. Tutamak kulplu, halka diplidir.
Hamur Rengi	: 7.5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kandil sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 72
Resim No	: 90
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2163
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10.2x6.4 cm
Ağız Çapı	: 3.3 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Kalıp yapımı kandil basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede boyunlu yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arasında kanal bulunmaktadır. Omuzda şerit çizgi kümeleri, burunda ise çelenk motifi vardır. Kandil tutamak kulplu, halka diplidir. Halka kaide konsantrik üç daireden oluşmaktadır.
Hamur Rengi	: 2.5 YR 7/6 light red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 73
Resim No	: 91
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/9419
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Dara Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 2011
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10x6.8 cm
Ağız Çapı	: -
Yüksekliği	: 5 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede boyunlu yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arasında kanal bulunmaktadır. Omuzda şerit nokta bezeme, burunda ise mersin çelenk motifi vardır. Kandil tutamak kulplu, halka diplidir. Halka kaide içerisinde atölye mührü olduğu düşünülen damga motifi vardır.
Hamur Rengi	: 7.5 YR 8/4 pink.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Gövde de ve yağ deliği etrafında kırık vardır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	: 74
Resim No	: 92
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2012/9029
Bulunduğu Yer	: Dara Kazısı 2011
Müze Geliş Şekli	: Kazı
Müze Geliş Tarihi	: 2011
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.6 cm
Ağız Çapı	: 2.2 cm
Yüksekliği	: 3.4 cm
Tipi	: Tip 6
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğimli omuz üzerinde çizgi bezeme motifi vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir. Halka kaide içerisinde atölye mührü olduğu düşünülen damga motifi vardır.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, P1.60 Q2341 Tulay, 1991, Res. No.14. Erarslan, 2003, Res. No 12. Özgül, 2012, Kat No 18-19. Nergiz, 2015, Kat No 17.
Tarihlendirme	: M.S. 5. Yüzyıl ile 6.yüzyıl sonları.

Katalog No	:	75
Resim No	:	93
Çizim No	:	27
Müze Envanter No	:	2010/2152
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	14.05.2007
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.5x9 cm
Ağız Çapı	:	-
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 7
Tanımı	:	Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, kısa yuvarlak burunludur. Gövde de küçük yağ deliği, yağ deliği etrafında hafif iç bükey diskus yer almaktadır. Kandil de diskus ve omuz sade bırakılmıştır. Kandil kaburgalı geniş tutamaktır. Kaide de ayak baskısı vardır. Fitol de yanık izi belirgindir.
Hamur Rengi	:	2.5 Y 8/3 pale Brown.
Astar	:	2.5 YR 7/8 light red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kandil iyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl.114 Q 3216. Perlzweig,1961, Pl.11- 356. İnanan, 2004, Kat No 60 (Res. 70).
Tarihlendirme	:	M.S. 6.-7. yüzyıllar arası.

Katalog No	:	76
Resim No	:	94
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2128
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	5.5x10 cm
Ağız Çapı	:	2.2 cm
Yüksekliği	:	3 cm
Tipi	:	Tip 8
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval formlu kandil yuvarlak burunludur. Tutamak biçimli kulp düz gövdeden eğimli bir şekilde uzanmaktadır. Kulp da delik yoktur. Gövdede yuvarlak yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve burun arasında işlevsel olmayan kanal mevcuttur. Üzerinde kireç tabakası mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kaide kısmı kırıktır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45- 820. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.
Tarihlendirme	:	M.S. 6.-7. yüzyıllar arası.

Katalog No	:	77
Resim No	:	95
Çizim No	:	28
Müze Envanter No	:	2010/2145
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.7x5.9 cm
Ağız Çapı	:	2 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 8
Tanımı	:	Kandil tümdür. Kandil oval gövdeli, yuvarlak burunludur. Tutamak biçimli kulp düz gövdeden dik bir şekilde uzanmaktadır. Gövdede yuvarlak yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal mevcuttur. Kandil düz diplidir. Üzerinde kireç tabakası mevcuttur.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Fitil deliği altında çatlak mevcuttur.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988 Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45- 822. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.
Tarihlendirme	:	M.S. 6-7. yüzyıllar arası.

Katalog No	:	78
Resim No	:	96
Çizim No	:	29
Müze Envanter No	:	2010/2147
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.7x5.9 cm
Ağız Çapı	:	2.9 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 8
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli kandil yuvarlak burunludur. Tutamak biçimli kulp düz gövdeden dik bir şekilde uzanmaktadır. Gövdede yuvarlak yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal mevcuttur. Kanal içerisinde inci dizisi vardır. Burun da Malta haçı vardır. Üzerinde kireç tabakası mevcuttur. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	10 R 5/8 red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp kısmı kırıktır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988 Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45-822. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.
Tarihlendirme	:	M.S. 6-7. yüzyıllar arası.

Katalog No	:	79
Resim No	:	97
Çizim No	:	
Müze Envanter No	:	2010/2211
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:	12.03.2005
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9.3x5.7 cm
Ağız Çapı	:	2.2 cm
Yüksekliği	:	3.1 cm
Tipi	:	Tip 8
Tanımı	:	Kandil tümdür. Oval gövdeli, yuvarlak burunludur. Tutamak biçimli kulp düz gövdeden dik bir şekilde uzanmaktadır. Gövdede yuvarlak yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ile fitil deliği arasına burun üzerinde kanal vardır. Kanal içerisinde Grek hacı bulunmaktadır.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp kısmı kırıktır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl. 61 Q2343. Coşkun, 2007, Kat No. 27-28. Oziol, 1977, Pl.45-822. Rosa, 2014, Fig. 7 MU 3711. Bussiere-Wohl, 2017, Fig. 543.
Tarihlendirme	:	M.S. 6-7. yüzyıllar arası.

Katalog No	: 80
Resim No	: 98
Çizim No	: 30
Müze Envanter No	: 2013/9611
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10.8x7.3 cm
Ağız Çapı	: -
Yüksekliği	: 4.9 cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diptir.
Hamur Rengi	: 7,5 YR 7/2 pinkish gray.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 81
Resim No	: 99
Çizim No	: 31
Müze Envanter No	: 2013/9612
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 11x7.2 cm
Ağız Çapı	: -
Yüksekliği	: 4.6 cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diptir.
Hamur Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 82
Resim No	: 100
Çizim No	: 32
Müze Envanter No	: 2013/9618
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 8x6.3 cm
Ağız Çapı	: 2.9 cm
Yüksekliği	: 4.7cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 83
Resim No	: 101
Çizim No	: 33
Müze Envanter No	: 2013/9619
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10.2x7.2 cm
Ağız Çapı	: 4.1 cm
Yüksekliği	: 5.3 cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diptir.
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 84
Resim No	: 102
Çizim No	: 34
Müze Envanter No	: 2013/9625
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10x8.1 cm
Ağız Çapı	: 3.8 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	: 5 YR 5/6 yellowish red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kandilin kulpu kırıktır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	:	85
Resim No	:	103
Çizim No	:	35
Müze Envanter No	:	2013/9630
Bulunduğu Yer	:	Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	:	Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	:	25.12.2013
Ölçüleri	:	
Gövde Çapı	:	10x7.5 cm
Ağız Çapı	:	3.5 cm
Yüksekliği	:	5 cm
Tipi	:	Tip 9
Tanımı	:	Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	:	5 YR 5/6 yellowish red.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarih	:	5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 86
Resim No	: 104
Çizim No	: 36
Müze Envanter No	: 2013/9602
Bulunduğu Yer	: Midyat-Aktaş Mevki
Müze Geliş Şekli	: Kurtarma Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 11.7x8.3 cm
Ağız Çapı	: -cm
Yüksekliği	: 5.3 cm
Tipi	: Tip 9
Tanımı	: Kandil tümdür. Diskoid gövdeli, gövdeden ayrı uzun ucu yuvarlatılmış burunlu, oval fitil deliklidir. Gövdenin ortasında yukarı doğru yuvarlatılmış yağ deliği mevcuttur. Kulp gövdeye sonradan eklenilmiş olup arası kapalı olarak üretilmiştir. Kandil düz diplidir.
Hamur Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 125, Q3339-40.
Tarihlendirme	: 5. yüzyılın ilk yarısı- 6. yüzyıl sonları.

Katalog No	: 87
Resim No	: 105
Çizim No	: 37
Müze Envanter No	: 2010/2082
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 8.6x6.6 cm
Ağız Çapı	: 2.7 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli kandilin burnu öne doğru uzatılarak yuvarlatılmıştır. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Omuzda tek sıra çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir. Yüksek halka kaide içerisindeki bezeme aşınmıştır.
Hamur Rengi	: 5 Y 8/3 pale yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Oziol, 1977, Pl. 43 771. Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2619. Menzel, 1969, Kat No 651. Nergiz, 2015, Kat No 32.
Tarihlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 88
Resim No	: 106
Çizim No	: 38
Müze Envanter No	: 2013/9608
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Midyat-Aktaş Mevkii
Müze Geliş Tarihi	: 25.12.2013
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 8.9x6.8 cm
Ağız Çapı	: 3 cm
Yüksekliği	: 3.9 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Kandil oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluşu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, yüksek halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 10 YR 7/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977 P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarhlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 89
Resim No	: 107
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2080
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10.2x7.6 cm
Ağız Çapı	: 3.1 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Kandil oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluşu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, yüksek halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/2 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarihlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 90
Resim No	: 108
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2086
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 9.4x6.8 cm
Ağız Çapı	: 2.9 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluşu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, yüksek halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarihlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 91
Resim No	: 109
Çizim No	: 39
Müze Envanter No	: 2010/2180
Bulunduğu Yer	: -
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	: 27.03.2008
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.3 cm
Ağız Çapı	: 2.2 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli kandilin burnu öne doğru uzatılarak yuvarlatılmıştır. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğimli geniş omuzda çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/2 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarihlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 92
Resim No	: 110
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2198
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6x8 cm
Ağız Çapı	: 2 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda tek sıra çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/1 white.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarhlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 93
Resim No	: 111
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2196
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 5.6 cm
Ağız Çapı	: 2 cm
Yüksekliği	: 2.8 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda tek sıra çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 7.5 YR 8/3 pink.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarihlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 94
Resim No	: 112
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/8659
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 5.9 cm
Ağız Çapı	: 2.1 cm
Yüksekliği	: 3.9 cm
Tipi	: Tip 10
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, geniş omuzludur. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğik geniş omuzda tek sıra çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 71 Q 2617. Oziol, 1977, P1. 43 776. Nergiz, 2015, Kat No 33.
Tarhlendirme	: M.S. 7. yüzyıl.

Katalog No	: 95
Resim No	: 113
Çizim No	: 40
Müze Envanter No	: 2010/2156
Bulunduğu Yer	: -
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.5x9.2 cm
Ağız Çapı	: 3.1 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 11
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli uzun küt burunludur. Gövdede geniş yağ deliği mevcuttur. Yağ deliği ve fitil deliği arasında kanal bulunmaktadır. Burun üzerinde yer alan kanalın her iki tarafında kabartma şeklinde haç motifi bulunmaktadır. Kandilin kulpu stilize palmet şeklindedir. Bilezik kaide içerisinde kuş figürü vardır. Fitil deliğinde yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	: 2.5 YR 6/8 light red.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Kandil yüzeyinde aşınmalar vardır. Kulp kısmen kırıktır.
Karşılaştırma	: Bailey, 1988, Pl. 114 Q3218-9. İnanan, 2000, Kat No 46. Tulay, 1989, Res. 14. Evren 1996, Resim 9 A. Gürler, 2004, 270 Env. Nolu kandil. Kıralı, 2016, Kat No 47.
Tarihlendirme	: 6. yüzyıl ortaları- 7. yüzyıl başları.

Katalog No	: 96
Resim No	: 114
Çizim No	: 41
Müze Envanter No	: 2010/2062
Bulunduğu Yer	:
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: 09.03.1995
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 10.3x7.9 cm
Ağız Çapı	: 3.7 cm
Yüksekliği	: 3.9 cm
Tipi	: Tip 12
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu vardır. Eğimli omuz üzerinde çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 5 Y 8/2 pale yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Oziol, 1977, P1. 44 792. Bailey, 1988, Pl. 60 Q2328.
Tarihlendirme	: 7. yüzyıl ile 8. yüzyıl başları.

Katalog No	: 97
Resim No	: 115
Çizim No	:
Müze Envanter No	: 2010/2133
Bulunduğu Yer	:
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.7 cm
Ağız Çapı	: 2.3 cm
Yüksekliği	: 3.4 cm
Tipi	: Tip 12
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Eğimli omuz üzerinde bulunan süsleme aşınmıştır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/6 yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Oziol, 1977, Pl. 44 792. Bailey, 1988, Pl. 60 Q2328.
Tarihlendirme	: 7. yüzyıl ile 8. yüzyıl başları.

Katalog No	: 98
Resim No	: 116
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2018/Etüt
Bulunduğu Yer	: -
Müze Geliş Şekli	: Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	: 2017
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 7.8x6.3cm
Ağız Çapı	: 2.6 cm
Yüksekliği	: 3 cm
Tipi	: Tip 12
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Yağ oluğu içerisinde palmiye motifi vardır. Omuz üzerinde çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 2.5 Y 8/3 pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Oziol, 1977, Pl. 44 792. Bailey, 1988, Pl. 60 Q2328.
Tarihlendirme	: 7. yüzyıl ile 8. yüzyıl başları.

Katalog No	: 99
Resim No	: 117
Çizim No	: -
Müze Envanter No	: 2010/2088
Bulunduğu Yer	:
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	: -
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 8.7 cm
Ağız Çapı	: 2.3 cm
Yüksekliği	: 3.6 cm
Tipi	: Tip 12
Tanımı	: Kandil tümdür. Oval gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Yağ deliği ile fitil deliği arasında yağ oluğu bulunmaktadır. Yağ oluğu içerisinde palmiye motifi vardır. Omuz üzerinde çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir.
Hamur Rengi	: 5 Y 8/3 pale yellow.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Oziol, 1977, Pl. 44 792. Bailey, 1988, Pl. 60 Q2328.
Tarihlendirme	: 7. yüzyıl ile 8. yüzyıl başları.

Katalog No	:	100
Resim No	:	118
Çizim No	:	42
Müze Envanter No	:	2010/2129
Bulunduğu Yer	:	
Müze Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müze Geliş Tarihi	:	05.05.2000
Ölçüleri	:	
Gövde Çapı	:	8x7.1 cm
Ağız Çapı	:	3 cm
Yüksekliği	:	3.3 cm
Tipi	:	Tip 13
Tanımı	:	Kandil tümüdür. Basık oval formudur. Hafif çıkıntılı burun yuvarlak fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Eğimli omuz üzerinde nokta bezeme vardır. Kandil tutamak kulpludur. Kaide iç içe halkalardan oluşmaktadır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	:	Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	:	M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	: 101
Resim No	: 119
Çizim No	: 43
Müze Envanter No	: 2010/2154
Bulunduğu Yer	:
Müzeye Geliş Şekli	: Satın Alma
Müzeye Geliş Tarihi	:
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6 cm
Ağız Çapı	: 3.2 cm
Yüksekliği	: 3 cm
Tipi	: Tip 13
Tanımı	: Kandil tümdür. Fitol deliği kırıktır. Basık oval gövdeli, hafif çıkıntılı burun yuvarlak fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Eğimli omuz üzerinde çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulpludur. Kaide de ise şua motifi yer almaktadır.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/4 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Burun kısmı kırıktır.
Karşılaştırma	: Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	: M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	:	102
Resim No	:	120
Çizim No	:	44
Müze Envanter No	:	2010/2146
Bulunduğu Yer	:	-
Müzeeye Geliş Şekli	:	Satın Alma
Müzeeye Geliş Tarihi	:	09.03.1995
Ölçüleri	:	
Gövde	:	9 cm
Ağız Çapı	:	2.9 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 13
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, hafif çıkıntılı burun yuvarlak fitil deliklidir Gövdede yağ deliği, eğimli omuzda ise çizgi bezek süsleme vardır. Kandil tutamak kulpludur. Bilezik kaide içerisinde Grek haçı motifi vardır. Fitil deliğinde yanık izi mevcuttur.
Hamur Rengi	:	7.5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	Kulp da kırıklar vardır.
Karşılaştırma	:	Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	:	M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	: 103
Resim No	: 121
Çizim No	: 45
Müze Envanter No	: 2011/8954
Bulunduğu Yer	: Dara Antik Kenti
Müze Geliş Şekli	: Kazısı
Müze Geliş Tarihi	: 2011
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 6.8cm
Ağız Çapı	: 3.2 cm
Yüksekliği	: 3.2 cm
Tipi	: Tip 13
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, hafif çıkıntılı burun yuvarlak fitil deliklidir. Gövde üzerinde plastik dudaklı geniş yağ deliği bulunmaktadır. Omuz üzerinde çizgisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaidelidir. Halka kaide içerisinde sekiz kollu vaftiz haçı vardır.
Hamur Rengi	: 7.5 YR 8/3 pink.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Gövde de ve burun ucunda kırıklar vardır.
Karşılaştırma	: Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	: M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	: 104
Resim No	: 122
Çizim No	: 46
Müze Envanter No	: 2016-10040
Bulunduğu Yer	: Dara Antik Kenti Taş Ocağı 1 Nolu alan
Müzeeye Geliş Şekli	: Kazı
Müzeeye Geliş Tarihi	: 2016
Ölçüleri	:
Gövde Çapı	: 8.2x6.5 cm
Ağız Çapı	: 2.5 cm
Yüksekliği	: 3.5 cm
Tipi	: Tip 13
Tanımı	: Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, kısa burunlu yuvarlak fitil deliklidir. Gövde de plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuzda çizgi kümelerinden oluşan süsleme mevcuttur. Kandil tutamak kulplu, halka kaide içerisinde deniz çıpası motifi vardır. Fitol deliğinde kullanım gördüğü anlaşılan yanık izi vardır.
Hamur Rengi	: 10 YR 8/3 very pale brown.
Yapım Tekniği	: Kalıp yapımı.
Durumu	: Sağlam durumdadır.
Karşılaştırma	: Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	: M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	:	105
Resim No	:	123
Çizim No	:	47
Müze Envanter No	:	2016/10044
Bulunduğu Yer	:	Dara Antik Kenti Büyük Galeri Mezar 2 Nolu alan
Müzeeye Geliş Şekli	:	Kazı
Müzeeye Geliş Tarihi	:	2016
Ölçüleri	:	
Gövde	:	7.8x6.7 cm
Ağız Çapı	:	2.8 cm
Yüksekliği	:	3.7 cm
Tipi	:	Tip 13
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, kısa yuvarlak burunludur. Gövde de plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuzda kabartma tekniği ile yapılmış spiral ve çizgi bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaide içerisinde palmiye dalı motifi vardır. Fital deliğinde kullanım gördüğü anlaşılan yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	5 YR 7/6 reddish yellow.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	:	M.S. 6. yüzyıl.

Katalog No	:	106
Resim No	:	124
Çizim No	:	-
Müze Envanter No	:	9014
Bulunduğu Yer	:	Dara Kazısı
Müzeye Geliş Şekli	:	Kazı
Müzeye Geliş Tarihi	:	2011
Ölçüleri	:	
Gövde	:	6.5 cm
Ağız Çapı	:	2.9 cm
Yüksekliği	:	3.2 cm
Tipi	:	Tip 13
Tanımı	:	Kandil tümdür. Basık oval gövdeli, kısa yuvarlak burunludur. Gövde de plastik dudaklı yağ deliği mevcuttur. Eğimli omuzda kabartma tekniği ile yapılmış bitkisel bezeme vardır. Kandil tutamak kulplu, halka kaide içerisinde iç içe konsantrik daire vardır. Fital deliğinde kullanım gördüğü anlaşılan yanık izi vardır.
Hamur Rengi	:	10 YR 8/4 very pale Brown.
Yapım Tekniği	:	Kalıp yapımı.
Durumu	:	İyi durumdadır.
Karşılaştırma	:	Hayes, 1980, Pl.44, Fig. 371-372.
Tarihlendirme	:	M.S. 6. yüzyıl.

4. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİL TİPOLOJİSİ

4.1. Tip 1 Kısa Yuvarlak Burunlu Kandiller

Bu grup kandillerde diskus hafif iç bükey yapmaktadır. Omuz belirgin şekildedir. Fitol deliği oval ve düz kesilmiştir. Belirgin omuz kavis yapmadan keskin bir eğimle diskusu oluşturmaktadır (Çokay, 1996: 35).

Katalogumuzda bu tipe ait bir adet kandil örneğimiz bulunmaktadır. Kat No 1'de yer alan kandil diskoid gövdeli, kısa burunlu oval fitil deliklidir. Fitol deliği düz kesilmiştir. Omuz son derece belirgindir. Gövdede bulunan dar yağ deliği etrafında hafif iç bükey diskus bulunur. Kandil omuz seviyesini aşan şerit kulplu, boş bilezik kaidelidir. Kandil kırmızımsı sarı renk hamurludur. Üzerinde bulunan şeffaf astar dökülmüştür.

Bu tip kandillerin benzer örnekleri Bolu, Merkez İlçesi Tabaklar Mahallesiinde yapılan kurtarma kazısında ele geçen kandillerle benzerlik göstermektedir. Bolu'da yapılan kurtarma kazılarında bulunan mezar odaları ve buluntular Roma Dönemine (M.S. 2.-3. yüzyıllara) tarihlendirilmektedir (Güneş, 2009: 79). Yine bu kandilin gövde ve kulp yönünden benzer örneği Pompeipolis kazılarında ele geçirilmiş ve M.S. 4. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Summerer-Kienlın, 2009: 81).

Bizde benzer örnekler doğrultusunda bu tip kandilleri M.S. 3.-4. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

4.2. Tip 2 (Broneer Tip XXIX)

Bu tip kandiller ilk kez Miltner tarafından Ephesos Yedi Uyurlar Mağarası kazılarında bulunmuştur. Miltner yaptığı çalışmada bu kandilleri Küçük Asya Tipi (Ephesos Tipi) olarak adlandırmış ve 12 tip altında gruplamıştır (Mimaroğlu, 2016:166). Yine bu tip kandiller Broneer tarafından yapılan tipoloji çalışmalarında Tip XXIX altında 4 grubunda incelenmiştir. Broneer tarafından bu kandillerde iki ana grup belirlenmiştir. Bunlardan ilki kanalı buruna kadar uzananlar, ikincisi ise kanalın buruna kadar devam etmediği örneklerdir (Broneer 1930:115). Batı Anadolu dışında birçok bölgede taklitleri yapılan bu kandillerin özellikle M.S. 5. ve 7.

yüzyıllar arasında ticarete bağlı olarak geniş bir coğrafyaya yayıldığı bilinmektedir (Mimaroglu, 2016: 167).

Katalogumuzda bu tipe ait bir adet kandil örneğimiz bulunmaktadır. Kat No 2'deki kandil kalıp yapımı daireye yakın basık armudi gövdeye sahiptir. Ufak yağ deliği etrafında iç bükey yapan diskus yer alır. Eğimli omuz sade bırakılmıştır. Kandil küçük tutamak kulplu, düz diplidir.

Bu grup kandillerin benzer örnekleri British Museum katalogunda yer almaktadır. Bailey tarafından Asya-Efes kandilleri grubunda incelenen bu kandil 500-600 yılları arasına tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988: 388). Mimaroglu tarafından yayınlanan Myndos Adası Geç Antik Kandilleri adlı makalede yer alan Kat No. 13 de bulunan kandil form açısından bizim örneğimiz ile benzerlik göstermektedir. Form olarak Küçük Asya Tipi kandillere benzeyen bu kandillerin hamur yapısı ve sade yapısından dolayı yerel atölyenin ürünü olduğu düşünölmektedir. Mimaroglu tarafından ęalıřılan Mydnos Adası kandillerinde bulunan örneğimiz M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Mimaroglu, 2016: 167). Bu kandilin benzer örnekleri Tarsus-Donuktaş'ta yapılan kazılarda da ele geçmiş ve M.S. 3.-5. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir (Baydur, 1992: 311). Kandilimize benzer bir diğer örnek ise Kyzikos'da yapılan kazılarda bulunmuştur. Kazı ęalıřmalarında bulunan kandiller M.S. 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Koçhan- Meral, 2015: 195).

Biz de benzer örneklerini göz önüne alarak tek örnek olan kandilimizi M.S. 6. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

4.3. Tip 3 Sivri Burunlu Kandiller

Bahse konu kandiller önceki dönemlerde kullanılan kandil formlarından oldukça farklı özelliklere sahiptirler. Bu tip kandillerin burun kısmı sivrilmiş ve kandil gövdesi oval bir biçim almıştır. Bu kandillerde kulp küçük ve konik biçimindedir (İnanan, 2004:113).

Bu grupta Kat No 3 ile 30 arasındaki kandiller incelenmiştir. Bu kandiller kalıp tekniği ile şekillendirilmiştir. Kandillerde badem formu gövde kaideye doğru daralmaktadır. Kandillerde diskus yoktur. Oval formu gövde üzerinde plastik boyunlu yağ deliği mevcuttur. Bu grupta değerlendirdiğimiz tüm örneklerde, yağ deliği ile fitil deliğini birbirine bağlayan, dolum esnasında yağ deliğinden taşabilecek yağın boşa gitmemesini, fitil deliğine ulaşarak tekrar yağ haznesine akmasını sağlayan kanal mevcuttur. Kanal sivri uçlu fitil deliğinden başlayıp iki ucu geniş yağ deliğine kadar uzanan ve bu iki deliği birbirine bağlar nitelikte “V” biçimli şekildedir. Omuz üzerinde iki parmağın arasına sıkıştırmak suretiyle oluşturulmuş tutamak şeklinde basit kulp mevcuttur. Hamur olarak kandiller soluk sarı, soluk kahverengi ve kırmızımsı sarı hamurludurlar. Yalnızca Kat No 19 da bulunan kandilin hamuru zeytin yeşili rengindedir.

Bu kandillerde omuzlardaki bezemeler çok çeşitli değildir. Işımsal çizgiler, dikey-yatay çizgiler ve nokta kabartmalar görülmektedir. Kanal içerisinde genellikle palmye dalı, omuzda ise daha çok nokta ve çizgi kümelerinden oluşan süsleme bulunmaktadır. Bu gruptaki kandillerin genelinde burun üzerindeki yağ deliği ve fitil deliğini birbirine bağlayan kanal içerisinde palmye motifi bulunmaktadır. Uçları top şeklindeki palmye motifi Broneer Tip XXXI’de ele aldığı 1489 nolu kandilde rastlamak mümkündür (Broneer, 1930: P1 XXII).

Bu kandillerin çoğunluğu boş bilezik kaidelidir. Ancak Kat No 3, 5, 6 nolu kandillerde bilezik kaide içerisinde haç ve kolları arasında kabartma nokta işareti yer almaktadır. Bu bezemeye benzer örnekler Özgül Kat No 40 ve Bailey P138 Q3475 nolu kandillerdir. Kat No 13, 14, 16 ve 17 nolu kandillerde bilezik kaide de tek sıra şua bezemesi mevcuttur. Kat No 19 nolu kandil de bilezik kaide içerisinde güneş çarkı bezemesi vardır. Kat No 18 nolu kandilde ise bilezik kaide etrafında kazayağı bezemesi bulunmaktadır. Kazayağı bezemesi British Museum kataloğunda Afrika kandilleri bölümündeki Q1735 ile Q1750 nolu kandillerin tabanında görülmektedir.

Bu tip kandillerin benzer örnekleri çeşitli müzelerde görülmektedir. Bailey tarafından incelenen British Museum kataloğunda yer alan benzer kandiller Suriye ile ilişkilendirilmekte ve M.S 4. yüzyılın 2. yarısı ile 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir

(Bailey, 1988: 443). Bu kandillerin diğere benzer örneği ise Szentleleky tarafından Suriye-Filistin lampaları grubunda incelenen Kat 249 nolu kandildir. Szentleleky bu kandili Kufi yazıtlı kandillere dayandırarak M.S. 8. yüzyıla tarihlendirmektedir (Szentleleky, 1969: 130). Bu tip kandilleri değerlendiren Bernhard ise bu kandillerin üretimin ana döneminin M.S. 5. yüzyıl olduğunu ancak bu forma sahip kandillerin yüzyıllar boyunca kullanıldığını söylemektedir (Bernhard, 1955: 333).

Yine İzmir-Bergama Müzesinde Kat No 43’de bulunan kandil gerek form gerekse bezeme olarak benzerdir. Bu kandiller sivri burunlu oval formlu kandiller başlığında incelemiş ve M.S. 5.-7. yüzyıllar arasına tarihlendirmiştir (İnanan, 2004: 113-114). Yine konum olarak Mardin’e yakın olan şanlıurfa Müzesinde bu tipin benzer örnekleri görölmektedir. Bu kandiller sivri burunlu-boyunlu kandiller başlığı ile değerlendirilmiş ve M.S. 4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir (Özgöl 2012: 32). Bu kandillerin Konya-Ereğli Müzesinde bulunan benzer örnekleri 4. yüzyıldan 5. yüzyıl sonlarına kadar (Coşkun, 2007: 55), Antalya Müzesinde bulunan benzer örnekleri M.S. 6.-7. yüzyıllar arasına (Nergiz 2015: 31), Erzurum Müzesinde bulunan örnekleri ise M.S. 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Saraçoğlu, 1997: 316).

Anadolu’da yapılan çeşitli kazılarda bu kandil tipine örnek gösterilecek kandiller bulunmuştur. Mersin-Tarsus da bulunan bu kandil grubu M.S. 3.-5. yüzyıla tarihlenmektedir (Baydur, 1988: 111-Baydur, 1992: 311). Aynı tip kandiller Adıyaman-Turuş da yapılan kazılarda (Erarşlan, 1991: 265) ve Adıyaman-Besni İlçesinde bulunan Levni höyük kazılarında bulunmuş ve yüzyıl belirtilmeksizin Ortaçağ dönemi olarak tarihlendirilmiştir (Yener, 1993: 353).

Biz de bu grupta yer alan kandilleri benzer örnekleri doğrultusunda M.S. 5. yüzyıl ile M.S. 6. yüzyıl sonlarına kadar tarihleyebiliriz.

4.4. Tip 4 (Loeschke Tip VIII)

Bu grupta değerlendirdiğimiz kandiller Kat No 31 Kat No 42 arasındaki kandillerdir. Oval formlu olan bu tip kandiller kalıp tekniği ile yapılmışlardır. Kalıp tekniği ile yapılan bu kandillerde kulp hamur ıslak iken parmak ucuyla sıkılarak biçimlendirilmiştir. Bu kandillerde diskus yoktur. Gövdenin ortasında geniş yağ

deliği bulunmaktadır. Omuz hafif eğimlidir ve omzun devamında kısa oval burun bulunur. Süsleme daha çok omuz üzerine yapılır.

Katalogumuzda bulunan oval formlu, kısa burunlu bu kandillerin kaideleri genellikle düz ve sade olarak bırakılmıştır. Kandiller genellikle soluk kahverengi hamurlu olmakla beraber pembe ve açık kırmızı hamurlu olan örnekleri de vardır. Kandiller üzerinde astar görülmemektedir.

Kat 31, 32, 33, 36, 38 ve 40 no'lu kandillerde yağ deliği etrafında omuzda iç içe halkalardan oluşan dört yapraklı yonca motifi bulunur. Kat No 34'de ise yağ deliği etrafında omuzda lotus çiçeği bezemesi bulunmaktadır. Bu tipolojide incelenen kandil örneklerinden omuz bezemelerinde kabartma lotus çiçeği bezemesi bulunan ve Kuzey Levant'dan ele geçirilen, J. Eisenberg tarafından 1968 yılında British Museum'a bağışlanan bir grup kandil içerisinde yer alan örnekler, bu bölgeden ele geçen modern taklitler olarak tanımlanmaktadır. Bailey bu kandil grubu için Loeschcke'in Tip VIII'de değerlendirdiği Suriye ile ilişkili kandilleri benzer örnek olarak bu kandillerin orijinallerinin Suriye kökenli olduğunu belirterek, Dobbins'in Tip 17-24'de ele aldığı benzer grup için önerdiği M.S. 4. yüzyılın ikinci yarısından 5. yüzyıl içlerine kadar olan tarih aralığını kabul etmektedir (Bailey, 1988: 442-443).

Kat No 35, 39, 41 de yağ deliği etrafında kabartma yaprak bezemesi, omuzda ise yılan bezemesi vardır.

Yılan motifi bilgelik tanrısının sembolüdür. Apollo'nun oğlu olan Sağlık tanrısı Asklepios birçok seramik ve mermer üzerinde değneğe sarılmış bir yılanı tasvir ederken tasvir edilmiştir. Bu tasvir ölümsüzlüğün, yeniden doğuşun simgesi olmuştur. Yılanın ölümsüzlüğün sembolü olmasının sebebi ise yılanın deri değiştirmesinden kaynaklanmaktadır. Yılan Tanrıça Athena'nın da sembolüdür. Bilgeliği, gücü ve yaratıcılığın sembolüdür (Durutürk, 2010: 95). Roma da Pagan dinlerinde kabul edilen yılan tasviri, Hristiyanlıkta nefret, düşmanlık ve şeytan ile bağdaştırılmaktadır (Durutürk, 2010: 97).

Bu kandillerin benzer örnekleri British Muesum katalogunda Q3472 ve Q3473 nolu kandillerdir. Bu kandiller Suriye ile ilişkilendirilmekte ve Loeschcke tarafından

tip VIII grubunda, Dobbins 17-24 tip grubunda değerlendirilmektedir. Kandiller M.S 4. yüzyılın 2. yarısı ile 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988: 443). Bu gruba ait benzer örnekler Anadolu'daki çeşitli müzelerde bulunmaktadır. Erzurum Müzesinde 1390 envanter numaralı kandil bizim kandillerimiz ile benzer örnektir ve M.S. 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Saraçoğlu, 1997: 315). Kataloğumuzdaki 34 numaralı kandil gerek form gerekse omuzda bulunan bezeme ile Konya-Ereğli Müzesindeki 256 envanter numaralı kandil ile benzerlik göstermektedir. Konya-Ereğli Müzesindeki bu kandil M.S. 3.-4. yüzyıllara tarihlendirilmiştir (Coşkun, 2007: 55). Diğer bir başka örnek ise Şanlıurfa Müzesinde bulunan 3354, 3331 envanter numaralı kandiller özellikle omuz bezemelerinde yer alan yılan motifi ile kataloğumuzdaki 35, 39, 41 numaralı bulunan kandiller ile benzerlik göstermektedir. Şanlıurfa Müzesinde bulunan bu kandiller araştırmacı tarafından M.S. 4. ve 5. yüzyıllara tarihlendirilmiştir (Özgül, 2012: 44).

Anadolu'da yapılan çeşitli kazılarda bu tipe benzer örnekler ele geçirilmiştir. Hatay İli, Reyhanlı İlçesinde yapılan Esentepe kaya mezarları kazılarında ortaya çıkarılmış ve Geç Roma Dönemine tarihlendirilmiştir (Yenisoğancı, 1991: 218). Yine Antakya ilinde hipodrom çevresinde yapılan kazılarda benzer kandil örneği ele geçirilmiş ve M.S. 5. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Pamir, 2017: 374). Şanlıurfa, Kızılkoyun ve kale eteği nekropolünde yapılan kurtarma kazılarında bu kandillere benzer örnekler ele geçirilmiştir (Çetin, 2017: 37).

Bu grupta değerlendirdiğimiz kandilleri yukarıdaki benzer örneklerini de göz önünde bulundurarak Mardin ve civarı içerisinde değerlendirip M.S. 4. ile 5. yüzyıllar arasına tarihlendirebiliriz.

4.5. Tip 5 Uzun Burunlu Kandiller

Bu grupta değerlendirdiğimiz kandiller Kat No 43 ile 60 arasındaki kandillerdir. Bu kandiller form olarak oval gövdeli, uzun burunlu, tutamak kulplu eğimli ve düz omuzludurlar. Tutamak kulp hamur ıslak iken iki parmak ucuyla sıkılarak şekillendirilmiştir. Bu kandillerin diskusları yoktur. Gövde de plastik

dudaklı geniş yağ deliği yer alır. Bu grup kandillerimiz kendi içerisinde eğimli ve düz olarak iki alt gruba ayrılmaktadır.

Bu grupta değerlendirdiğimiz Kat No 43-48'deki kandiller oval gövdeli, uzun burunlu, tutamak kulplu ve düz omuzludurlar. Bu kandillerde düz omuzda süsleme olarak yağ deliği etrafında şua bezemesi bulunmaktadır. Şua motifi Helenistik Dönemden başlayarak Roma Döneminin sonlarına kadar kandillerde kullanılmıştır. Helenistik dönemde şua bezemesi omuz üzerinde fırça darbeleriyle yapılmıştır (Öztürk, 2003: 47). Şua bezemesi kandillerde; diskuslarda, yağ deliği etrafında omuzda görülmektedir. Bu motif bazı araştırmacılar tarafından çizgi motifi olarak adlandırılmıştır (Öz, 2014: 64). Bu kandillerde burun üzerinde çeşitli süslemeler bulunmaktadır. Kat No 43, 44, 45'de bulunan kandillerde burun üzerinde Grek haçı vardır. Kat No 46'da yer alan kandilimizde diğer kandillerden farklı olarak yağ deliği etrafında düz omuzda inci dizisi ve burun üzerinde Malta haçı yer almaktadır. Kandillerin kaideleri genellikle bilezik kaide içerisinde iç içe halkalardan oluşmaktadır.

Katalog No 49 ile 60 arasında bulunan kandiller oval gövdeli, uzun burunlu, tutamak kulplu ve eğimli omuza sahiptirler. Bu kandillerde bezeme olarak eğimli omuzda genel olarak çizgi kümelerinden oluşan süsleme burun üzerinde ise çeşitli süslemeler mevcuttur. Eğimli omuz üzerinde 49 ve 57 nolu kandillerde inci dizisi, Kat No 51, 52, 54, 55, 56, 58, 60 nolu kandillerde çizgi bezeme, Kat No 53'de asma dalları, Kat No 50'de ise çavuş örgesi motifi, Kat No 59 da ise çelenk motifi bulunmaktadır. Bu kandillerden Kat No 53'de burun üzerinde stilize insan tasviri, Kat No 54'de ise burun üzerinde başında hilal bulunan kabartma şeklinde insan tasviri yer almaktadır. Yine Kat No 56'da burun üzerinde ortada ağaç yanlarda ağaca tırmanan geyik tasviri bulunmaktadır. Kandil üzerinde bulunan süsleme aşınmış olduğundan dolayı hayvanlar tam seçilememekle birlikte geyiği anımsatmaktadır. Kat No 50 de ise burun üzerinde kabartma şeklinde akrep tasviri vardır. Kat No 58'de burun üzerinde işlevsel olmayan kanal içerisinde kabartma noktalardan oluşan süsleme bulunmaktadır.

Kandil kaideleri genel olarak iç içe halka kaideli olmakla birlikte bazı örneklerde haç, hilal ve atölye damgası olduğu düşünülen işaretler de bulunmaktadır. Kat No 60'da bilezik kaide içerisinde Malta haçı vardır. Kat No 49 ve 54'deki kandillerde bilezik kaide içerisinde hilal motifi bulunmaktadır. Hilal motifi Mardin Müzesi pişmiş toprak kandil koleksiyonunda 2056, 2134, 2185 envanter numaralı kandillerde de görülmektedir. Yine bu motif Şanlıurfa Müzesi kandil kataloğunda Kat No 23'de incelenen kandil kaidesinde görülmektedir (Özgül, 2012: 70). Kat No 52'de ise bilezik kaide içerisinde atölye mührü olduğu düşünülen damga bulunmaktadır.

Bu grup kandiller Bailey tarafından incelenen British Museum kandil koleksiyonunda Q2341 nolu kandil ile benzerdir. Bailey tarafından Yahudiye, Suriye ve Filistin grubunda incelenen bu kandiller 450-600 yılları arasına tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988:289). Bu kandillerin Anadolu'daki benzer örnekleri Şanlıurfa müzesi kandil kataloğunda bulunmaktadır. Uzun burunlu kandiller grubunda incelenen bu kandiller M.S. 4 ile 5. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir (Özgül, 2012: 30). Yine bu kandillerimizin benzer örneklerine Konya-Ereğli Müzesinde rastlanmaktadır. Bu kandiller araştırmacı tarafından M.S. 4 ile 5. yüzyıllara tarihlendirilmiştir (Coşkun, 2007: 55).

Bizde benzer örnekler ışığında bu grup kandilleri M.S. 5. yüzyıl ile 6.yüzyıl sonlarına tarihlendirebiliriz.

4.6. Tip 6 Uzun Burunlu-Burun Üzeri Kanallı Kandiller

Bu grupta değerlendirdiğimiz kandiller Kat No 61 ile 74 arasındadır. Kandiller basık oval gövdeli, uzun burunlu, eğimli omuzlu, yağ deliği ile fitil deliği arasında kanal bulunan kandillerdir. Bu kandillerde, yağ deliği ile fitil deliğini birbirine bağlayan, dolum esnasında yağ deliğinden taşabilecek yağın boşa gitmemesini, fitil deliğine ulaşarak tekrar yağ haznesine akmasını sağlayan kanal mevcuttur.

Bu kandillerde eğimli omuzda genellikle çizgisel süsleme, burun üzerindeki kanal içerisinde ise çelenk motifi görülmektedir. Kat No 62, 63'deki kandillerde eğimli omuzda inci dizisi bulunmaktadır. Kat No 64, 66'deki kandillerde burun

üzerinde Malta Haçı motifi bulunmaktadır. Bu grupta incelenen kandillerin kaideleri genel olarak boş bilezik kaideli olmakla beraber bazı örneklerde haç ve atölye damgası olduğu düşünülen işaretler de bulunmaktadır.

Kat No 64, 66'daki kandillerde burun üzerinde haç tasviri bulunmaktadır. Haç kandillerde daha çok dekoratif amaçlı olarak bir nevi dini propaganda amaçlı kullanılmış olup burun üzerinde yâda diskus da yer almaktadır. Bizim kandil örneklerimizde haç daha çok burun üzerindedir. Kat No 69'deki kandil de bilezik kaide içerisinde Grek haçı, Kat No 63'de kaide de Vaftiz haçı vardır. Tabanda görülmeyecek bir yerde haç tasvirinin verilmesinin amacının ne olduğunu tam olarak söylemek zordur. Ancak haç tasvirinin bir atölye mührü olarak kullanılmadığı kanaatindeyiz. Kandillerde kaidelerde haç tasvirinin yapılmış olması kandili yapan ustanın dinine bağlılığının simgesi olduğu düşünülebilir.

Kat No 61, 62, 65, 67, 73, 74'deki kandillerde bilezik kaide içerisinde monogram bulunmaktadır. Bu monogramın kişi veya atölye damgası olabileceği düşünülmektedir. Bu kandillerde kaide de bulunan monogramın yanında kandillerin form, süsleme ve kullanılan kil vb. açısından benzer olması bu kandillerin aynı atölyenin ürünü olabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca Kat No 73 ve 74'deki kandillerimizin 2011 yılı Dara kazısından gelmesi ve aynı atölye mührünün bu kandilde de yer alması bu monogramın Dara Antik kentinde bulunan yerel bir atölyeye ait olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Ancak Dara Antik kentinde gerçekleştirilen kazılarda bir atölye varlığına henüz ulaşamamıştır. Bu monogramın benzer diğer bir örneği ise Antalya Müzesi'ndeki kandilde görülmektedir. Satın alma yolu ile müzeye kazandırılan kandil form, bezeme ve kaide de bulunan monogram ile bizim kandillerimiz ile birebir benzerlik göstermektedir (Nergiz, 2015: Kat No 17, ek s. 18).

Bu grupta incelediğimiz kandil örnekleri gerek form gerekse yağ oluğunun etrafında omuz yapılarıyla M.S. 5.-6. yüzyıl Geç Roma-Bizans Dönemi kandilleri içerisinde değerlendirilebilir. Bailey tarafından British Museum kataloğunda incelenen altmış yedi adet kandil Roma İmparatorluğu'nun eyaleti olan Yahudiye ve Suriye'ye atfedilmiştir. Ayrıca bu kandillerden üç tanesi Suriye'deki Palmira antik

kentinde yapıldığı için Mezopotamya ile ilişkilendirilmektedir (Bailey, 1988: 279). Bu grup içerisinde değerlendirilen Q2341 nolu kandil bizim kandillerimizle benzerdir. Bu kandil Bailey tarafından 450-600 yıllarına tarihlendirilmiştir (Bailey, 1988: 289).

Yine bu kandillerin benzer örnekleri Anadolu'da yapılan kazılarda ele geçirilmiştir. Adıyaman İli, Besni İlçesi sınırlarında yer alan Sofraz Küçük Tümülüs'ünde yapılan kurtarma kazılarında bu tip kandiller ele geçirilmiş ve Geç Roma Dönemine tarihlendirilmiştir (Erarslan, 2003: 122). Aydın İli, Karacasu İlçesi, Palamutçuk Köyü sınırlarında kalan Kabalar Mevkiinde Afrodisias Müzesince yapılan kurtarma kazılarında benzer örnekleri bulunan bu kandiller M.S. 4. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Tulay, 1999: 30). Bu gruba ait kandillerimizin tipolojik olarak benzer örneklerine Antalya Müzesi'nde (Nergiz, 2015: ek s. 18) ve Şanlıurfa Müzesi'nde (Özgül, 2012: 65) rastlamak mümkündür.

Bu kandilleri benzer örnekleri doğrultusunda 5. yüzyıl ile 6. yüzyıl sonlarına kadar tarihleyebiliriz.

4.7. Tip 7 (Broneer Tip XXIX-Grup 4)

Bu tip kandiller Broneer tarafından Tip XXIX 4 grubunda değerlendirilmektedir (Broneer, 1930: 114-115). Bailey ise bu tip kandilleri British Museum kandil kataloğunda Asya Sard grubunda değerlendirmiştir (Bailey, 1988: 395).

Bu tip de bir adet kandil örneğimiz bulunmaktadır. Kat No 75'de bulunan kandil kalıp yapımı kandil basık diskoid gövdeli, kısa yuvarlak burunludur. Gövde de küçük yağ deliği, yağ deliği etrafında hafif iç bükey diskus mevcut olup, diskus sade bırakılmıştır. Kandil kaburgalı geniş tutamaktır. Kaide de ayak baskı (planta pades) bulunmaktadır.

Ayak baskı damgası, M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Akdeniz bölgesindeki kandiller üzerinde yaygınlaşan atölye işaretidir. Ayak baskı (planta pades) M.S. 1 yüzyıldan başlayarak kandillerde kullanılmaya başlanılmış olup 3.

yüzyıla devam etmiştir. Ayak baskısı belli bir üreticinin yâda merkezin işareti olmaktan çok yaygın bir kullanım alanına sahiptir (Barın, 1995: 84). M.S. 3. yüzyılda kullanımı biten ayak baskısı kandillerin kaidelerinde M.S. 4. yüzyılda yeniden görülmeye başlanır. M.S. 4. yüzyıldan başlayarak 7. yüzyıla kadar kullanılan ayak baskı damga M.S. 3. yüzyılda kullanılan ayak baskı damgadan farklıdır. M.S. 4. yüzyılda yeniden kullanılmaya başlayan ayak baskı damganın diğerlerinden en büyük farkı çıplak ayak şeklinde ve büyük olarak yapılmasıdır (Metin, 2012: 92).

Bu tipteki kandiller; Tire Müzesi 92.293 envanter numaralı, Bergama Müzesi 567.634 envanter numaralı kandil ile benzerlik göstermektedir. F. İnanan tarafından incelenen bu kandiller M.S. 6.-7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir (İnanan, 2004: 110). Yine bu kandilimiz Bailey tarafından değerlendirilen British Museum kataloğunda bulunan P. 114-Q3216 nolu kandil ile benzerdir. Bu kandil Bailey tarafından 500-650 yılları arasına tarihlendirilmiştir (Bailey, 1988: 395). Diğer bir örnek ise J. Perlzweig tarafından Anadolu'dan ithal edilen kandiller bölümünde yer alan P.11-356 nolu kandildir. J. Perlzweig tarafından değerlendirilen bu kandil M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Perlzweig, 1961: 101).

Biz de benzer örneklerini göz önüne alarak tek örnek olan kandilimizi 6.-7. yüzyıllara tarihlendirebiliriz.

4.8. Tip 8 (Dobbins Tip 22)

Bu tip kandiller Dobbins tarafından tip 22 grubunda değerlendirilerek ve M.S. 6.-7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988:289). Oziol bu kandillerin doğu özellikli olduğunu ve bu kandillerin Antiochia, Efes ve Filisten'de kopyalarının yapıldığını belirtmektedir (Oziol, 1977: 270-71).

Kat No 76 ile 79 arasında değerlendirilen bu kandiller oval formlu, uzun burunludurlar. Hamurları kireç katkılı olan bu kandillerde astar yoktur ve kırmızımsı sarı hamur rengindedirler. Kat No 77, 78, 79'daki kandillerde yağ deliği ve fitil deliği arasında kanal mevcuttur. Kat No 76'da ise burun üzerinde işlevsel olmayan bir kanal vardır. Kat No 78 de burun üzerinde Malta Haçı, Kat No 79 da ise Grek Haçı vardır.

Bu kandiller daha çok Suriye, Filistin ve Antakya bölgesinde üretilmişlerdir. Bu tip kandiller Bailey tarafından Yahudiye-Filistin ve Suriye kandil grubunda değerlendirilmiştir (Bailey, 1988: 289). Geç Roma Erken Bizans Dönemi özellikleri gösteren bu tip kandillerde, Bizans Dönemine doğru gövde biraz daha uzarken gövde ile birleşik olan kulp zamanla kalınlaştırılmış hatta bazı örneklerde haç ya da yüz şeklinde yapılmıştır (Coşkun, 2007: 56). Bu kandillerin benzer örnekleri British Museum kataloğunda Q2343 (Bailey, 1988: 289) ve Konya-Ereğli Müzesi kandil kataloğunda bulunmaktadır.

Bu grupta değerlendirdiğimiz bu kandilleri benzer örnekleri doğrultusunda M.S. 6. ile 7. yüzyıllar arasına tarihleyebiliriz.

4.9. Tip 9 Demlik Form (Tea-Pot)

Bu grupta 7 adet kandilimiz bulunmaktadır (Kat No 80 ile 86). Bu kandiller Mardin İli, Midyat İlçesinde bulunan Aktaş Mevkii, Mor Abraham Manastırının kuzeyinde yer alan nekropol alanında yapılan 2013 yılı kurtarma kazısında ele geçirilmiştir. Aktaş Mevkiinde yapılan kurtarma kazısında 4 adet mezar odasına rastlanılmıştır. Mezar odaları ele geçen buluntular ve sikkeler ışığında M.S. 3.-4. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir. Açılan mezar odalarında bir adet Bizans sikkesi (I. Justinianos M.S. 527-565) ve Roma dönemine (M.S. 3.-4. yy) ait çok sayıda sikke ele geçmiştir. Yapılan kazı çalışmalarında sikkenin yanında boncuk, gözyaşı şişesi, seramik parçaları, cam bilezik, sikke, pişmiş toprak kandil vb. buluntular da yer almaktadır. Kandillerin bir kısmı odaların zemininde muhtelif yerlerde, bir kısmı da mezar içlerinde ölünün yanında konulmuş mezar hediyesi olarak bulunmuştur. Odaların zemininde bulunan kandillerin ölü hediyesi olmaktan çok aydınlatma amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir.

Bu grupta yer alan kandiller burunlarının önde doğru uzamasıyla “Tea Pot” yani “Demlik Form” olarak adlandırılmaktadır (Bailey, 1975: 98). Bailey, bu tipe ait kandillerin Ephesos ve Güney İonya kökenli olabileceğini düşünmekte ve bu tip kandillerin erken örneklerini M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıla tarihlemektedir (Bailey, 1975: 98). Bu kandillerin geç örnekleri ise M.S. 2. ile 3. yüzyıllara

tariflendirilmekte ve yapım yerinin Anadolu olduğu düşünölmektedir (Bailey, 1988: 418).

Katalogumuzdaki bu kandiller diskoid formlu olup kalıpla şekillendirilmişlerdir. Kandiller sarımsı kırmızı hamurlu ve astarsızdırlar. Kandillerin gerek hamurlarında kullanılan kil gerekse işlenişindeki kalitesizlik göze çarpmaktadır. Kandillerin ağız uçları uzun, fitil delikleri damla şeklinde oval formda ve yağ delikleri yukarı doğru yükseltilmiştir. Kandillerin burun kısmı fitil deliğini de içine alacak şekilde ekleme olarak yapılmıştır. Gövdenin ortasında yuvarlak yağ deliğı ve omuz üzerinde şerit şeklinde yuvarlak kulp bulunmaktadır. Yuvarlak kulpların iç kısmı deliksiz olarak tasarlanmıştır. Tamamı bezemesiz ve düz olarak tasarlanmış kandillerin gövdesi dışbükey, omuz kısımları ise yağ deliğine doğru içbükey olarak devam etmektedir. Kandillerin kaide kısmı alçak ve yüzeyi tamamen kavrayacak şekilde düz olarak yapılmıştır.

Bu tip kandilleri Bailey M.S.2.yy'dan başlatarak ağız uzantısına göre M.S.5. ve 6.yy' a kadar tarihlemektedir. Bu kandillerde tarihleme ağız uzunluğı ve fitil deliğinin şekli esas alınarak yapılmaktadır. British Muesum katalogunda yer alan Q3339 nolu kandil bizim örneğimiz ile benzerdir. Bu kandil M.S. 5.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988: 418). Katalogumuzda yer alan bu kandillerin ağız uçları uzun, fitil delikleri damla şeklinde oval formda ve yağ delikleri yukarı doğru yükseltilmiş olmasından dolayı bu kandilleri M.S. 5. yüzyıl başları ile 6. yüzyıl ortalarına tarihlendirilebiliriz.

4.10. Tip 10 (Vessberg Tip 19)

Bu kandil grubunda 8 adet kandil değerlendirilmiştir (Kat No 87-94). Bailey tarafından Kıbrıs grubunda değerlendirilen bu kandiller Vessberg tarafından tip 19 grubunda değerlendirilmiştir (Bailey, 1988: 318).

Bu kandiller oval formlu, öne doğru uzatılarak yuvarlatılmış burunlu, eğik geniş omuzludurlar. Gövdenin ortasında plastik dudaklı yağ deliğı bulunmaktadır. Bu kandillerde diskus yoktur. Kandillerin omuz bezemeleri geniş tutulmuştur. Omuz bezemelerinde genel olarak çizgisel bezeme görölmektedir. Kandillerin burun ile yağ

delikleri arasında yağ deliğinden taşan yağın boşa gitmesini engellemek için kullanılan kanal bulunmaktadır. Kandillerin kaideleri boş bilezik kaidelidir. Bu gruptaki kandiller soluk sarı ve kahverengi hamurludur.

British Museum kataloğunda yer alan ve Bailey tarafından Kıbrıs bölümünde değerlendirilen bu tipe benzer kandiller araştırmacı tarafından M.S. 7. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Bailey, 1988: 318). Yine Menzel tarafından yayınlanan Antik Kandiller kitabındaki Kat No 651 nolu kandil ile benzerdir. Menzel bu tip kandilleri Suriye-Filistin kandilleri başlığında incelemiş ve 4. yüzyıla tarihlemiştir (Menzel, 1969: 100). Bu kandillerin diğer örnekleri ise Oziol tarafından incelenen Kıbrıs müzesindeki kandillerdir. 19. tip adı altında değerlendirilen bu kandiller 7. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Oziol, 1977: 260).

Bizde bu grupta incelediğimiz kandillerimizi benzer örnekler doğrultusunda M.S. 7. yüzyıla tarihlendirebiliriz.

4.11. Tip 11 (Broneer XXIX-Grup 3)

Bu kandiller Broneer tarafından XXIX-3 grup kandiller arasında değerlendirilmiştir. Bu kandiller oval gövdeli, “U” burunlu, diskus yerine genellikle geniş yağ deliği mevcuttur. Ayrıca bu kandillerin en belirgin özelliği plastik görünümlü palmet kulpladır (Öztürk, 2003: 61-Kıralı 2016: 67). Bu kandillerin omuz bezemelerinde çeşitli geometrik desenler, asma dalları, üzüm salkımı ve çizgisel bezemeler ile ışınsal çizgiler bulunmaktadır. Kandil tabanlarında ise halka kaide ile bazı örneklerde ayak baskısı görmek mümkündür (İnanan, 2004: 107).

Bizim bu grupta bir adet kandil örneğimiz bulunmaktadır. Kat No 95’de bulunan kandil kalıp yapımı basık ve yayvan gövdeli, uzun burunlu, stilize palmet kulpludur. Bu kandilde diskus yerinde genişçe bir yağ deliği bulunmaktadır. Kandilin tabanında halka kaide içerisinde kuş figürü görülmektedir. Kandilimiz açık kırmızı hamurludur.

Kandilimiz Bailey tarafından incelenen British Museum kataloğunda yer alan ve Sardes Antik kentinden ele geçirilen P114-Q3218 nolu kandil ile benzerdir. Bu

kandil Bailey tarafından Ephesos ve Sardes antik kenti kandilleri grubunda incelenmiş olup M.S. 550-650 yılları arasına tarihlendirilmiştir (Bailey, 1988: 395). Kandilimiz Ödemiş Müzesindeki 1463 envanter numaralı kandil ile benzerdir. Bu kandil araştırmacı tarafından M.S. 6 yüzyıl ortaları ile M.S. 7. yüzyıl ortasına tarihlendirilmiştir (İnanan, 2004:108). Bu kandilin palmet kulp açısından benzer örneği Tire Müzesinde bulunan 270 envanter nolu kandildir. Bu kandil 5. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedir (Gürler, 2004: 618). Kulp açısından bir başka benzer örnek ise Aphrodisias Müzesindeki 5482 envanter nolu kandildir. Bu kandil M.S. 5. yüzyıl sonu 6. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir (Kıralı, 2016: 125). Kandilimizin diğer benzer örneği ise Selçuk-Efes Davut Yeriş Tarlasında yapılan 1993 yılı kurtarma kazısında ele geçen kandildir. Araştırmacı bu tip kandillerin geniş bir zaman dilimine yayılım gösterdiğini ve kullanımlarının 2. ile 6. yüzyıllar arasında olduğu söylemektedir (Evren, 1996: 31-32). Yine Aydın İli, Karacasu İlçesi, Palamutçuk Köyü sınırlarında kalan Kabalar Mevkiinde Afrodisias Müzesince yapılan kurtarma kazılarında benzer örnekleri bulunan bu tip kandiller M.S. 4. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Tulay, 1999: 30).

Bizde benzer örnekleri göz önüne alarak kataloğumuzda yer alan ve tek örnek olan palmet kulplu kandilimizi M.S. 6 yüzyıl ilk yarısından M.S. 7. yüzyıl ortalarına kadar tarihlendirebiliriz.

4.12. Tip 12 (Oziol Tip 19-4. Seri)

Bu kandil grubunda 4 adet kandil değerlendirilmiştir (Kat No 96-99). Bu kandiller oval formlu, öne doğru uzatılarak sivriltilmiş burunlu, eğik geniş omuzludurlar. Gövdenin ortasında plastik dudaklı yağ deliği bulunmaktadır. Bu kandillerde diskus yoktur. Omuz bezemelerinde genel olarak çizgisel bezeme görülmektedir. Kandillerin burun ile yağ delikleri arasında yağ deliğinden taşan yağın boşa gitmesini engellemek için kullanılan kanal bulunmaktadır. Kanal içerisinde palmiye dalı bezemesi yer almaktadır. Kandillerin kaideleri boş bilezik kaidelidir. Kandiller sarı, soluk sarı ve soluk kahverengi hamurludurlar.

Bu grubun benzer örneği Oziol tarafından Bizans kandilleri tip 19-4. seri bölümünde değerlendirilmiştir (Oziol, 1977: 263). Yine benzer örnekleri British Museum kataloğunda yer alan ve Bailey tarafından Yahudiye, Suriye ve Filistin grubunda değerlendirilen Q2328 no'lu kandildir. Bu kandil araştırmacı tarafından 7.-8. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir (Bailey, 1988: 287).

Bizde bu grupta incelediğimiz kandillerimizi benzer örnekler doğrultusunda M.S. 7. ve 8. yüzyıllara tarihlendirebiliriz.

4.13. Tip 13 Armudi Formlu Kandiller

Bu tip de değerlendirilen 7 adet kandil değerlendirilmiştir. Bu kandiller oval gövdeli hafif çıkıntılı burunludurlar. Süsleme olarak omuzda çizgisel bezeme görülmektedir. Kaide de ise şua motifi, palmiye dalı, haç tasvirleri yer almaktadır. Kandillerin hepsinde fitil de kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur.

Kat No 100 oval basık gövdeli, kısa oval burunlu, eğimli omuz ve iç içe halka diplidir. Plastik dudaklı yağ deliği etrafını paralel biçimde tek sıra nokta bezeme çevrelemektedir. Fitol deliğinde kullanım gördüğünü gösteren yanık izi mevcuttur. Kat No 101'de ise yağ deliğinin plastik dudağını paralel biçimde çevreleyen plastik dairenin etrafında tek sıra çizgi bezemeden oluşan süsleme yer alır. Burun kırıktır. Kaide de iç içe konsantrik dairelerden oluşan halka içinde bir sıra şua bezemesi vardır. Kat No 102 form ve süsleme ile Kat No 101 ile benzerdir. Ancak Kat No 102 de bilezik kaide içerisinde kabartma Grek haçı bulunmaktadır. Bu İncil'in haçı olarak bilinen yatay ve dikey kolların eşit olduğu haç tipidir. Grek Haçı Hristiyanlığın baskı gördüğü dönemlerde kolay saklanabilmesi yönüyle sık kullanılmış ve daha sonraki dönemlerde de devam etmiştir (Taş-Özcan, 205: 255).

Bu gruptaki kandillerden 103 ile 106 arasındaki kandiller Dara Antik Kenti kazılarında ele geçirilmiştir. Kat No 103 de omuzda tek sıra çizgi bezeme, bilezik kaide içerisinde iki Yunan haçının iç içe geçmesiyle oluşan Vaftiz Haçı bulunmaktadır.

Haç, Hristiyan inancında ve sanatında sembolik anlamı ve litürjideki yeri nedeniyle önemli bir yere sahiptir. İsa'nın çarmıha gerilişi, ölüme karşı zaferi Hristiyanlık ve imparatorlar için düşmanlara karşı kazanılan sembolün simgesidir (Acara, 1997: 101-109). Haç, aynı zamanda imanı, insanlığın kurtuluşunu, kul olmayı, zaferi, İsa'nın yaşadıklarından dolayı şahadeti ve geçirdiği trajediyi sembolize etmektedir (Buyruk, 2014: 504-512).

Kat No 104 de plastik dudaklı yağ deliği etrafında tek sıra çizgi bezeme vardır. Kaide de görülen deniz çıpası motifinin benzer örnekleri literatür araştırmalarında bulunamamakla birlikte bilinmeyen bir mühür olduğu düşünülmektedir. Kat No 105 de plastik dudaklı yağ etrafında omuzda geometrik süsleme ve çavuş örgesi, bilezik kaide de ise palmiye dalı mevcuttur.

Palmiye dalı antik dönemde yaratıcı kuvvet, doğanın gücü ve yaşam sembolü olarak kabul edilmiştir (Durutürk, 2010: 89). Palmiye İslamiyet'te hayat ağacı, palmet olarak geçmekte ve Selçuklu mimarisinde kullanılan motifler arasında görülmektedir. Palmiye ağacı Hristiyanlıkta ise sonsuz yaşamın simgesi olarak kabul edilmektedir (Ersoy, 2000: 381). Palmiye dalı kandillerde kaide, diskus, omuz ve burun üzerinde görülmektedir. Palmiye dalı veya dal damgasının benzer örneklerine Bailey, Broneer gibi araştırmacıların kataloglarında rastlamak mümkündür. Bailey'in British Museum kataloğunda Mısır, Atina, Efes, Knidos kandillerinde bu dal veya yaprak damgaları görülmektedir. Kandillerde kullanılan dal, yaprak, palmiye dalı gibi damgaların üretici imzası olması muhtemeldir.

Bu kandiller Araştırmacı Hayes tarafından incelenen Royal Ontario Müzesinde bulunan ve Filistin Tipi kandiller grubunda değerlendirilen 371-372 nolu kandillerle form olarak benzerdir. Bu kandiller araştırmacı tarafından M.S. 4. yüzyıla (?) tarihlendirilmiştir (Hayes, 1980: 92). Armudi formlu bu kandillerin birebir benzer örnekleri 2018 yılı Dara (Anastasiopolis) kazılarında 6. yüzyılın 2. ve 3. çeyreğine tarihlenen (I. Iustinianus ve II. Iustinus Dönemleri) tabakalarında ele geçirilmiştir¹.

¹ 2018 yılında Dara (Anastasiopolis) kazılarında tabakalanmaya yönelik araştırmalar gerçekleştirerek "Dara (Anastasiopolis) Roma, Geç Antik-Erken Hristiyanlık Dönem Seramikleri" adlı doktora tezi yapan MSGSÜ Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı doktora (PhD) öğrencisi Murat TOSUN, bu tür kandillerin Dara (Anastasiopolis) tabaka verileri ışığında 6. yüzyıl içerisinde gözlemlendiğini tarafıma

Bu grup kandillerimizin 2011 ve 2016 yılı Dara kazılarında bulunması ve 2018 kazı yılında bulunan kandillerle form ve kil açısından birebir benzerlik göstermesi sebebiyle bu grup kandilleri M.S. 6. yüzyıla tarihleyebiliriz.

belirtmiştir. Özellikle bu kandillerin 6. yüzyıla tarihlenen seramik buluntular ile birlikte çok sayıda gözlendiğini ve tarihlere kanıt olarak da 2018 yılında belirli bir mekânın tabanı üzerinde toplu şekilde ele geçmiş I. Anastasius (491-518), I. Iustinus (518-527), I. Iustinianus (527-565) ve II. Iustinus (565-578) dönemi sikkeleri ile birlikte bulunmasına işaret etmektedir. Sikke buluntularının yayın çalışmaları devam etmektedir. Bkz. Tosun, 2018: 468, Dipnot: 79. Şurada: Tosun M. 2018 “Kuruluş, Yükseliş ve Çöküşü ile Roma’nın Mesopotamia’daki Son Varlık Göstergesi: Dara (Anastasiopolis-Iustiniana Nova)”, *Amisos* 3/5, Samsun: 455-480.

5. MARDİN MÜZESİ GEÇ ANTİK ÇAĞ KANDİLLERİNDE GÖRÜLEN SÜSLEME UNSURLARI

5.1. Burun Üzeri Bezemeleri

5.1.1. Akrep

Akrep dinde yanlış yolu seçmenin ve ihanetin sembolü olarak kabul edilmiştir. Hıristiyanlık karşısında mağlup olan şeytanlara ve düşmanlara da İncil’de yılanla birlikte akrep ile atıf yapılmaktadır (Luka, 10: 19).

Akrep intihar eden bir hayvan olmasından dolayı özgürlüğün sembolü olmuştur. Akrep kuyruğu halı ve kilimlere işlenen bir bezemedir (Ersoy, 2000: 449).

5.1.2. Palmiye Dalı/Çelenk

Palmiye dalı antik dönemde yaratıcı kuvvet, doğanın gücü ve yaşam sembolü olarak kabul edilmiştir. Palmiye ağacı Hristiyanlıkta ise sonsuz yaşamın simgesi olarak kabul görmektedir (Ersoy, 2000: 381-Durutürk, 2010: 87). Palmiye dalı kandillerde kaide, diskus, omuz ve burun üzerinde görülmektedir.

Mardin Müze koleksiyonunda bulunan birçok kandilde palmiye dalı burun üzerindeki yağ kanalı içerisinde görülmektedir. Ayrıca palmiye dalı Kat No 105 nolu kandilde olduğu gibi kaide de yer almaktadır. Palmiye dalı kandillerde burun, omuz ve kaide de bezeme olarak kullanılmaktadır.

5.1.3. Haç

Haç Mısır hiyerogliflerinde görülmektedir. “Ank” sembolü olarak adlandırılan mısır haçının kısa ve geleneksel anlamı “sonsuz hayat” demektir. Nil’in anahtarı olan bu sembol birçok Mısır yontusunda görülmüş ve genellikle tanrıların, firavunların ellerinde bulunup onların ölümsüzlüklerinin simgesi olmuştur (Durutürk, 2010: 90).

Haç, Hristiyan inancında ve sanatında sembolik anlamı ile litürjideki yeriyle önemli bir semboldür. İsa’nın çarmıha gerilişi, ölüme karşı zaferi Hristiyanlık ve imparatorlar için düşmanlara karşı kazanılan sembolün simgesidir (Acara, 1997: 101-

109). Haç, aynı zamanda imanı, insanlığın kurtuluşunu, kul olmayı, zaferi, İsa'nın yaşadıklarından dolayı şahadeti ve geçirdiği trajediyi sembolize etmektedir (Buyruk, 2014: 504-512).

Haç M.S. 4. yüzyıldan günümüze kadar bir saygı sembolü olarak Hristiyanlar tarafından kullanılmıştır. 4. yüzyıl öncesinde haç Hristiyanlar tarafından ihtiyatlı olarak taşınmıştır. Ancak Konstantin'in Hristiyanlığı kabul etmesinden sonraki süreçte haç geniş kitleler arasında sembolik bir anlam kazanmıştır (Albayrak, 2004:107). Hristiyanlığın yayılmasıyla birlikte kandillerde figürlü sahnelerin ve dekoratif bezemelerin yerini yeni semboller almaya başlamıştır. Bu yeni semboller içerisinde haç monogramı önemli bir yere sahiptir. Kandillerde görülen haç motifi dekoratif bezemeden ziyade sosyal yaşam ve inançlar üzerine bilgiler vermesi açısından önemlidir (Metin, 2012: 86).

Haçlar kendi içerisinde çeşitlilik göstermektedir. Yunan, Latin, Malta, Vaftiz hacı vb. türleri bilinmektedir. Haç bütün inanç sistemlerinde dünyanın dört yönü ve temel noktası olarak tanımlanmaktadır (Goldsmith, 1929: 40).

Kataloğumuzda dokuz kandilde Grek haçı, dört adet Malta haçı, bir adet kandilde ise vaftiz haçı bulunmaktadır. Kandillerde bulunan haç tasviri burun üzerinde ve kaide de yer almaktadır. Kat No 43, 44, 45, 79'da burun üzerinde, Kat No 69 ve 102'de kaide de kabartma Grek haçı vardır. Kat No 3, 5, 6 'da kandillerde kaide de daire içerisinde Grek haçı ve kolları arasında kabartma noktalar bulunmaktadır.

Grek haçı İncil'in haçı olarak bilinen yatay ve dikey kolların eşit olduğu haç tipidir. Grek haçı kollarının eşit olmasından dolayı kare içerisine çizilebilir. Grek Haçı Hristiyanlığın baskı gördüğü dönemlerde kolay saklanabilmesi yönüyle sık kullanılmış ve daha sonraki dönemlerde de devam etmiştir (Taş-Özcan, 2014: 15).

Kat No 46, 64, 66, 78'de burun üzerinde, Kat No 60 da kaide de Malta hacı yer almaktadır. Bu haç Şövalye Aziz Yuhanna'nın faaliyetlerini ve kuruluşunu temsil etmektedir. Aziz Yuhanna Kudüs'e gelen Hristiyan hacılara hizmet eden, Haçlı Seferleri sırasında askerlere yardım eden kişidir. Malta hacının sekiz sivri ucu vardır.

Bu sekiz uç İsa'nın dağdaki vaazının ilk sekiz emrini işaret etmektedir (Taş-Özcan, 2014: 19).

Müze kataloğunda bulunan Kat No 63 ve 103'deki kandillerde kaide de sekiz kollu vaftiz hacı bulunmaktadır. Vaftiz haçı iki Yunan hacının iç içe geçmesiyle oluşmaktadır. Christus'un ilk harfi olan X, vaftizin ve yeniden doğuşun simgesidir (Albayrak, 2004:127).

5.2. Omuz Bezemeleri

Mardin Müzesinde bulunan kandillerin omuzlarını nokta bezeme, şua, çizgi kümeleri, yumurta dizisi, çelenk, asma dalları, yılan, dört yapraklı yonca bezemeleri süslemektedir. Bunların yanında omuz kısmı sade olan örneklerde vardır.

5.2.1. Yumurta Dizisi

İon kymation'u kandillerin omuz kısımlarında Helenistik Dönemden itibaren görülmeye başlanır (Öztürk, 2003: 43). Yumurta dizileri Roma döneminde de sevilerek kullanılmıştır. Özellikle Roma Dönemi kandillerin omuzlarında özensiz silik bir şekilde ion kymation'u yapılmıştır. Bu motifin bu şekilde yapılma nedeni seri üretimden kaynaklıdır. Kandil kalıbının aşınmasından dolayı motif silik bir şekilde yapılmıştır.

Mardin Müzesi kandil koleksiyonunda iki adet kandilde ion kymation'u bulunmaktadır. Kat No 45'de burun üzerinde ion kymation'u bulunmaktadır. Bu kandillerden ilki M.S. 4. yüzyıl sonu- 5. yüzyıl başlarına tarihlenirken, diğeri M.S. 6. yüzyıla tarihlenmektedir.

5.2.2. Yılan

Yılan motifi bilgelik tanrısının sembolüdür. Apollo'nun oğlu olan Sağlık tanrısı Asklepios birçok seramik ve mermer üzerinde değneğe sarılmış bir yılanla tasvir edilmiştir. Bu tasvir ölümsüzlüğün, yeniden doğuşun simgesi olmuştur. Yılanın ölümsüzlüğün sembolü olmasının sebebi ise yılanın deri değiştirmesinden kaynaklanmaktadır (Goldsmith, 1929: 46-47). Yılan, Sümer ve

Mısır tanrıçaları ile Athena ve Girit'in tanrıçasını da temsil etmektedir (Ateş, 2001: 152). Roma da Pagan dinlerinde kabul edilen yılan tasviri, Hristiyanlıkta nefret, düşmanlık ve şeytan ile bağdaştırılmaktadır (Durutürk: 2010: 97).

Eski Minos uygarlığında ev tapınaklarında yılan tasvirinin kullanıldığı bilinmektedir. İlk yılan tasvirinin de bu yıllarda olduğu sürülmektedir. Minos uygarlığında tapınılan yılanlı bir tanrıçadır. Bu dönemde insanlar yılanın ölen kişinin ruhunu temsil ettiğine inanmaktadırlar. Burada insanlar yılanın ölen kişinin ruhunu temsil ettiğine inanmaktaydı (Ersoy, 2000:439). Yılan tasviri Mısır uygarlıklarında da görülmektedir. Mısır mitolojisinde yılan dünyanın koruyucusu, yeraltı dünyasının ruhu, doğurganlık ve su tanrısı olarak kabul görmüştür. Yılan tasvirinin Yunanistan'da ve Anadolu'da yapılan adak sunaklarındaki eşyalar da (kandil, sikke, seramik vb.) kullanıldığı yapılan kazı ve araştırmalar ile tespit edilmiştir (Durutürk, 2010: 95-96.)

Katalogumuzda Tip 4 grubunda bulunan Kat No 35, 39, 41 no.lu kandillerde omuz üzerinde yılan bezemesi yer almaktadır. Bu kandillerin bezeme ve form olarak benzer örneklerini Şanlıurfa Müzesi, Konya-Ereğli Müzesinde bulunmaktadır.

5.2.3. Şua/Işın

Şua motifi Helenistik Dönemden başlayarak Roma Döneminin sonlarına kadar kandillerde kullanılmıştır. Helenistik dönemde şua bezemesi omuz üzerinde fırça darbeleriyle yapılmıştır (Öztürk, 2003: 47). Şua bezemesi kandillerde diskuslarda, yağ deliği etrafında omuzda görülmektedir. Bu motif bazı araştırmacılar tarafından çizgi motifi olarak adlandırılmıştır (Öz, 2014: 64).

Güneş mitolojileri gök cisimlerinden kaynaklanan çok tanrılı dinlerde baş tanrı olmuştur. Osiris, Ra, Mithra, Sharruma, Helios, Apollon güneş tanrısı olarak kabul edilmiştir. Sonsuz enerjinin ve yaşamın kaynağı olarak tanımlanan güneş birçok kandil de bezeme ögesi olarak kullanılmıştır (Goldsmith, 1929: 46). Bizim katalogumuzda yer alan şua bezemeli kandil örneklerinde de bu geleneğin devamı olarak işlenmiştir. Şua bezemesi Kat No 43, 45, 47, 48 nolu kandillerde omuz üzerinde, Kat 13, 14, 16, 17 ve 99'da kaide de süsleme ögesi olarak görülmektedir.

5.2.4. Asma Dalları

Kat No 53'de görülen asma dalları bezemesi kandillerde omuz üzerinde M.Ö. 1. yüzyılda görülmeye başlanmıştır. Daha sonra M.S. yüzyıldan M.S. 6. yüzyıla kadar kandillerde bu motif kullanılmıştır. Bu bezeme işleniş bakımından en gerçekçi örnekleri Korinth tipi kandillerde görülmektedir (Broneer, 1930:103).

5.2.5. Çizgi Kümeleri

Çizgi kümeleri kandillerde daha çok omuz bezemesi olarak görülmektedir. Kataloğumuzda bulunan birçok kandilde omuz üzerinde çizgi bezeme görülmektedir.

Bu motif M.S. 2. yüzyıldan başlayarak M.S. 6. yüzyıla kadar sürekli kullanılmıştır (Öztürk, 2003: 45). Çizgi kümeleri M.S. 4. yüzyıldan itibaren sonra gelişigüzel halde sıralanmıştır. M.S. 6. yüzyılda ise bu çizgiler şekli bozularak derinlik olmadan yapılmıştır (Öztürk, 2003: 45).

5.2.6. Kabartma Noktalar

Kabartma noktalar kandillerde diskus ve omuz bezemelerinde görülmektedir. Kat No 3, 4, 5, 7, 11, 12 nolu kandiller omuz bezemesinde görülmektedir. Kabartma nokta bezemeli kandillerin ilk örneklerine M.Ö 1 ve 2. Yüzyıllarda Atika'da, M.S. 3. ve 5. Yüzyıllarda Korint ve Efes'te görülmektedir (Öztürk, 2003: 44). Bizim kataloğumuzda bulunan nokta bezemeli kandiller M.S. 4. ile 6. Yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

5.2.7. İnci Dizisi

Kat No 46, 49, 57, 62, 63'de omuz üzerinde tek sıra halinde görülen inci dizisi motifinin M.S. 2. yüzyılda Mısır, Efes, Knidos, Suriye ve Bergama'da örnekleri vardır (Öztürk, 2003: 45).

5.2.8. Küçük Daireler

Omuz üzerinde iç içe küçük daire bezemesi M.Ö. 2. yüzyıl sonlarından itibaren M.S. 5. yüzyıla kadar görülmektedir (Öztürk, 2003: 80). Kataloğumuzda 22 nolu

kandilde omuz üzerinde daire motifi bulunmaktadır. Bu motif omuz üzerinde uzun yıllar boyunca kullanılmıştır.

5.3. Kaide Bezemeleri

Mardin Müzesinde bulunan kandillerin kaidelerini ayak baskı, haç, kazayağı, güneş çarkı, hilal, şua ve monogram bezemeleri yer almaktadır. Bunların yanında boş bilezik kaideli örneklerde vardır.

5.3.1. Planta Pedis (Ayak Baskısı)

Ayak baskı damgası, M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Akdeniz Bölgesindeki kandiller üzerinde yaygınlaşan atölye işaretidir. Ayak baskı (planta pedis) M.S. 1. yüzyıldan başlayarak kandillerde kullanılmaya başlanılmış olup 3. yüzyıla devam etmiştir (Barın, 1995: 84). Farklı bir tipte olan ayak baskı M.S. 1.-2. yüzyıl ile 5.-6. yüzyıllarda önce Knidos kandillerinde daha sonra Ephesos kandillerinde görülmektedir (Güngör, 2011: 76).

Ayak baskı belli bir üreticinin yâda merkezin işareti olmaktan çok yaygın bir kullanım alanına sahip bir işarettir. Geniş boyutlu damgaların bazı örneklerinde iç kısımda atölye veya kişi isimleri ile köle ve köle sahiplerinin isimleri yer almaktadır (Metin, 2012: 92).

M.S. 3. yüzyılda kullanımı biten Ayak baskı kandillerin kaidelerinde M.S. 4. yüzyılda yeniden görülmeye başlanır. M.S. 4. yüzyıldan başlayarak 6. yüzyıla kadar kullanılan ayak baskı damga M.S. 3. yüzyılda kullanılan ayak baskı damgadan farklıdır. M.S. 4. yüzyılda yeniden kullanılmaya başlayan ayak baskı damganın diğerlerinden en büyük farkı çıplak ayak şeklinde ve büyük olarak yapılmasıdır (Metin, 2010: 92).

Mardin Müzesinde bulunan Kat No 75'deki kandilin kaidesinde ayak baskısı bulunmaktadır. Kat No 75'deki kandil gerek form gerekse kaide de bulunan ayak baskısı ile benzer örneği İzmir Tire Müzesinde 92.293 env. nolu kandil ile benzerdir.

5.3.2. Kaz Ayağı

Kazayağı İ.Ö. 2. yüzyıldan başlayıp İ.Ö. 1. yüzyılda devamlı kullanılan ve Efes, Güney İonia (Bailey, 1975: Pl 37 Q186-198) Aphrodisias ve Bergama örneklerinde severek kullanılan bir bezemedir (Öztürk, 2003: 46). Kataloğumuzda Kat No 18'deki (Resim 36-Çizim 6) kandilin tabanında bulunan kazayağı motifi tek örneğimizdir. Bu kandil örneğimiz M.S. 4 ile 6. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

5.3.3. Kuş

Kataloğumuzda Kat No 95'te (Resim 111-çizim 39) kaide de kuş figürü görülmektedir. Kuş tanrısal bağımsızlığın, ruhun sembolüdür. Bütün toplumlarda ölümden sonra ruhun tıpkı bir kuş hafifliğiyle göğe uçacağı kabul edilmektedir (Ersoy, 2000: 465). Roma resimlerinde insan ölürken ruhu nefesle birlikte insanın ağzından çıkan can kuş ile resmedilmektedir. Roma resimlerinde ölümlerin ölüm ateşine atıldığını gösteren resimlerde alevlerin artması ile kartal kaybolur, yani ruhun uçuşması sembolize olur (Goldsmith, 1929: 108).

Kandillerde kuş figürünün yanında kartal tasviri de görülmektedir. Zeus kartalının yanında, sol ayağını gizemli bir şekilde tutan kartal tasviri birçok Kıbrıs kandilinde görülmektedir. Güney Rusya'daki belirsiz kuş figürü hiç kuşkusuz kartaldır ve kartallar Knidos, Efes ve Galya kandillerinde iyi şekilde betimlenmiştir (Bailey, 1988: 78).

5.3.4. Güneş Çarkı

Kataloğumuzda No 19'da yer alan kandillerin kaidesinde görülen güneş çarkı motifi kandillerde diskus, burun üzeri ve kaidelerde görülmektedir. Bu motif güneşin, Antik çağlara dayanan sembollerinden biridir. Bu sembol, güneş diskini çevreleyen dört ana kola sahip bir çark şeklinde verilmiştir.

Pagan inancında çark sembolü varoluşun, devinimin sembolüdür. Bu motif Asur'da ise hayatın sembolü olarak kabul edilmekle birlikte aynı zamanda kader ve gelecek anlamlarına gelmektedir (Durutürk, 2010: 105).

5.3.5. Hilal /Ay

Ay ve hilal ikilemesine tüm antik kaynaklarda ve figürlerde rastlanmaktadır. Ay kutsal anayı, hilal ise bereketi temsil etmektedir. Aynı zamanda ay Antik Çağlarda yıldızların uyandırıcısı ve derleyicisi olarak bilinmektedir.

Hilal motifi Hititler, Frigler, Babiller, Mısırlılar, Yunanlılar gibi pek çok toplumda görülmektedir. Bu motif zamanın ve bereketin sembolü olarak kullanılmıştır (Ersoy, 2007: 62).

Kataloğumuzda 49 ve 54 nolu kandillerin kaidesinde bulunan hilal motifi Şanlıurfa Müzesinde bulunan ve Özgül tarafından incelenen Kat 23 nolu kandilin kaidesi ile benzerdir. Hilal motifi kandillerde diskus, kulp kaide vb. gibi unsurlarda süsleme ögesi olarak görülmektedir.

5.3.6. Damga Baskı/Monogram

Kat 61, 62, 65, 67, 73, 74 nolu kandillerin tabanında bulunan işaretin ne olduğu kesin olarak anlaşılamamıştır. Bu damganın usta imzası mı yoksa yerel bir atölyenin damgası mı olduğu tam olarak tespit edilememiştir. Mardin Müzesi kandillerinde görülen bu damgalı kandiller Midyat Aktaş Mevkii nekropol kazısı ile Dara Antik kentinde yapılan kazılarda ele geçmekle birlikte müzeye satın alma yoluyla gelen kandillerin tabanlarında da yer almaktadır. Yine bu kandillerde bulunan damganın benzeri Antalya Müzesi'nde bulunan ve Nergiz tarafından incelenen Kat 17 numaralı kandilin tabanında da görülmektedir (Nergiz, 2015: ek syf 18).

6. SONUÇ

Kandiller içerisinde yağ konularak bir fitil yardımıyla yakılan aydınlatma araçlarıdır. Antik dönemde evlerde, tapınaklarda, agoralarda, dini törenlerde adak malzemesi, mezarlarda ölü hediyesi olarak kullanılan kandiller arkeolojik kazılarda çokça bulunan ve tarihlendirme konusunda kesin sonuçlar verebilen malzemelerdendir.

Mardin Müzesinde bulunan kandiller Helenistik dönemden başlayarak İslami döneme kadar devam eden geniş bir zaman aralığına sahiptir. Müzede bulunan kandillerin büyük çoğunluğu satın alma ve hibe yoluyla müzeye kazandırılmıştır. Söz konusu kandillerin bir kısmı müze depolarında bir kısmı ise teşhir salonlarında sergilenmektedir. Bu kandillerin 106 âdetini gövde formu ve burun yapılarına göre tipolojilere ayrılarak Geç Antik Kandilleri adı altında değerlendirdik. Yapılan değerlendirmede kandilleri on üç gruba ayırdık.

Geç Antik Çağ olarak adlandırılan bu dönem Roma ve Roma sonrası dünyanın coğrafi sınırlarının tamamını kapsamaktadır. Geç Antikçağ üzerine yapılar çalışmaları M.S. 200-800 arasını kapsamakta ve “Uzun Geç Antikçağ” olarak geçmektedir (Mitchell, 2016: 7). M.S. 2. ile 8. yüzyıllar veya 4.-5. yüzyıllar arası Geç Antik Çağ olarak adlandırılmaktadır (Kaçar, 2003: 142). “Geç Antik” yâda “Erken Hristiyanlık Dönemi” olarak kabul edilen bu dönem, dünya tarihinde 19. yüzyıla kadar sanat alanında etkili olmuştur. Bu dönemde Yunan-Roma sanat anlayışına yeni içerikler eklenerek, yeni ihtiyaçlar için kullanılır hale getirilerek sanat anlayışı Hristiyanlaştırılmıştır (Koch, 2007:1).

Mardin Müzesi’nde bulunan Geç Antik Çağ kandilleri kazı ve büyük çoğunluğu satın alma yoluyla müzeye kazandırılmıştır. Satın alma yoluyla gelen kandillerin Dara Antik Kenti ve Midyat Aktaş Mevkiinde yapılan kazılarda bulunan kandillerle form, bezeme ve kil açısından büyük benzerlik göstermesi bu kandillerin bu bölgelerden getirilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Ancak satın alma yoluyla gelmesi nedeniyle bu bölgeye ait oldukları kesin olarak belli olmadığı için üretim atölyesi konusunda sonuca varılamamıştır. Ancak kandiller üzerinde çok sık haç görülen tasviri Geç Antik Çağ ile sanatta oluşan Hristiyanlaşmanın izleridir.

Tezimizde yer alan kandiller M.S. 3. yüzyıl ile M.S 8. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir. Bu kandillerin çoğunun nereden geldiği ve üretim yerleri belli değildir. Tamamı kalıp yapımı olan bu kandilleri gövde ve burun yapılarına göre gruplara ayırarak incelenmiştir. Kataloğumuzda yayınlarda Küçük Asya-Efes kandilleri olarak adlandırılan kandil tipleri çoğunluğu oluşturmaktadır. Broneer Tip XXIX 3-4 grubuna giren bu kandiller 6. yüzyıl ile 7. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir. Kataloğumuzda Tip 2, Tip 7, Tip 11 grubundaki kandiller Broneer Tip XXIX 3-4 gruplarında değerlendirilmiştir.

Tip 3 grubunda yer alan sivri burunlu oval formlu kandiller önceki dönemlerde kullanılan kandil formlarından oldukça farklı özelliklere sahiptirler. Bu tip kandillerin burun kısmı sivrilmiş ve kandil gövdesi oval bir biçim almıştır. Bu kandiller form olarak badem şekline benzetilmektedir. Bu kandiller Mardin Müzesinde bulunan Geç Antik kandilleri içerisinde sayıca fazladır. Bu kandiller M.S. 5. ile 6. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir.

Tip 4 grubunda yer alan kandiller Loeschcke Tip VIII grubunda değerlendirilen kandil grubudur. Bu gruptaki kandiller M.S 4. yüzyılın 2. yarısı ile 5. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988: 443). Çalışmamızda Tip 4 grubunda değerlendirilen oval formlu kandiller Bailey tarafından British Muesum kataloğunda değerlendirilen benzer örneği Q2155 nolu kandil Mısır bölümünde ele alınmış ve 3.-4. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Yine aynı katalogda bulunan benzer kandil örnekleri Q3472 ve Q3473 no.lu kandiller Suriye ile ilişkilendirilmektedir. Benzer örnkler doğrultusunda değerlendirilen bu kandiller M.S. 4. ile 5. yüzyıllar arasına tarihlendirilebilir.

Tip 5 ve Tip 6 grubundaki kandiller oval gövdeli uzun burunlu kandiller olarak adlandırılmış ve bu kandiller M.S. 5. yüzyıl ile 6. yüzyıl sonlarına kadar tarihlendirilmiştir. Bu kandillerin benzer örnekleri Bailey tarafından British Museum kataloğunda incelenmiş ve Roma İmparatorluğu'nun eyaleti olan Yahudiye ve Suriye'ye atfedilmiştir. Ayrıca bu kandillerden üç tanesi Suriye'deki Palmira antik kentinde yapıldığı için Mezopotamya ile ilişkilendirilmektedir (Bailey, 1988: 279). Tip 6 grubunda değerlendirdiğimiz oval gövdeli uzun burunlu kandillerden 2 âdeti

Dara Antik kentinde yapılan kurtarma kazılarında ele geçirilmiştir. Dara Antik kentinde bulunan bu kandillerde bilezik kaide içerisinde monogram bulunmaktadır. Kazıdan ele geçirilen bu kandiller ile satın alma yoluyla müzeye gelen diğer kandiller arasındaki form, bezeme, hamur ve kil özellikleri dikkate alındığında benzerlik göze çarpmaktadır. Ayrıca Dara kazısından gelen kandillerde yer alan monogram bu kandillerde görülmektedir. Bu monogramın bir atölye işareti mi yoksa bir yer işareti mi olduğu sonucuna varılamamıştır. Bu iki grupta incelenen kandillerin birbirine yakın ölçülere ve bezemelere sahip olması Dara Antik kentinden çıkan örnekleri de göz önüne alırsak bu kandillerin Mardin ve civarında üretildiği düşünülebilir. Geç Roma- Erken Bizans döneminde birçok kentte yerel özellikte kandillerin üretildiği bilindiğinden Mardin ve civarında Bizans Döneminde önemli bir yere sahip olan kentte (Dara) yerel üretim olabileceğini akla getirmektedir. Ancak gerek Dara'da gerekse Nisibis Antik kentinde yapılan kazılarda yerel üretimle ilgili kesin kanıtlar henüz bulunamamıştır.

Tip 8 grubunda yer alan oval formlu, uzun burunlu kandiller Dobbins tarafından tip 21 ve 22 grubunda değerlendirilerek ve M.S. 6.-7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir (Bailey, 1988:289). Bu kandiller daha çok Suriye, Filistin ve Antakya bölgesinde üretilmişlerdir. Bu tip kandiller Bailey tarafından Yahudiye-Filistin ve Suriye kandil grubunda değerlendirilmiştir (Bailey, 1988: 289).

Tip 9 grubundaki kandiller burunlarının öne doğru uzaması nedeniyle "Tea Pot" yani "Demlik Form" olarak adlandırılmaktadır. Kandiller diskoid formlu, ağız uçları uzun, fitil delikleri damla şeklinde oval formda ve yağ delikleri yukarı doğru yükseltilmiştir. Gövdenin ortasında yuvarlak yağ delikli ve omuz üzerinde şerit şeklinde yuvarlak kulpludurlar. Yuvarlak kulpların iç kısmı deliksiz olarak tasarlanmıştır. Bu kandiller yerel atölyenin üretimi olmasından dolayı kandillerin kulpları bu şekilde yapılmış olmalıdır. Kandillerin gerek hamurlarında kullanılan kil gerekse işlenişindeki kalitesizlik göze çarpmaktadır. Kandillerin hamur renkleri ve kil özelliklerinin birbirine çok yakın olduğu dikkate alınarak aynı kil yataklarının kullanılmış olabileceği akla gelmektedir. Bu kandillerin form özellikleri dikkate

alındığında bu kandiller M.S. 5. yüzyıl başları ile 6. yüzyıl ortalarına tarihlendirilmektedir.

Tip 10 grubunda yer alan kandiller Vessberg tarafından tip 19 grubunda değerlendirilmiş ve M.S. 7. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Tip 12 grubundaki kandiller form ve bezeme olarak Yahudiye, Suriye ve Filistin kandilleri benzemektedir. Bu kandiller M.S. 7.-8. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Tip 13 grubundaki kandillerin çoğu Dara Antik kentinden getirilmiştir. Armudi formlu bu kandiller Mardin ve civarı içerisinde değerlendirilerek M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

Son yıllarda Dara Antik kentinde yapılan kazı çalışmalarında çok sayıda eser bulunmuştur. Bu eserler içerisinde önemli bir yere sahip olan kandillerin yerel üretim mi yoksa ithal mi olduğu konusunda kesin sonuca varılamamıştır. Bununla birlikte Mardin ve civarının kandil ihtiyacının dışarıdan ithal edilerek gerçekleştirilmesi zayıf bir düşüncedir. Mardin ve çevresinde yapılan kazı ve araştırmalarda kandil üretimine dair henüz kesin veriler bulunamamış olsa da ilerleyen yıllarda yapılacak kazı ve araştırmalarda üretime dair bulgulara ulaşılabileceği kanısındayız.

KAYNAKLAR

- ACAR, Abdurrahman (2006). Arap Coğrafyalarına Göre Mardin (X-XIV. yüzyıllar) I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri. İstanbul, 79-96.
- ACARA, Meryem (1997). Bizans Maden Sanatında Dini Törenler Sırasında Kullanılan (Litürjik) Eserler, Doktora Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- AKYÜZ, P.G (1998). Mardin İlinin Merkezinde Civar Köylerinde ve İlçelerinde Bulunan Kiliselerin ve Manastırların Tarihi. İstanbul.
- ALBAYRAK, Kadir (2004). Dinsel Bir Sembol Olarak Haç'ın Tarihi, Dini Araştırmalar Dergisi, Cilt 7, Sayı 19, Ankara: 105-129.
- ALİCAN, Mustafa (2013). Artuklular Döneminde Meyyafarakin (Silvan). History Studies Volume 5, 1-17.
- ALİOĞLU, E. Füsün (2000). Mardin Şehir Dokusu ve Evler. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- ALTUN, Ara (1978). Anadolu'da Artuklu Devri Türk Mimarisinin Gelişimi, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ANONİM (1998). Yaşayan Tarih: Mardin (1. Baskı). İstanbul.
- ATEŞ, Mehmet (2001). Mitolojiler ve Semboller. İstanbul.
- AYDIN, S.,-EMİROĞLU, K.,-ÖZEL, O., (2000). Mardin Aşiret Cemaat Devlet, İstanbul: Tarih Vakfı.
- AYDIN TAVUKÇU, Zerrin (2006). Parion Nekropolü Buluntuları, Doktora Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- AZİMLİ, Mehmet (2006). Klasik İslam Tarihi Kaynaklarına Göre İlk Fetihden Artuklulara Mardin. I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri. İstanbul, 44-49.
- BAYDUR, Nezahat (1988). Tarsus-Donuktaş Kazısı 1987. X. K.S.T. I. 23-27 Mayıs. Ankara:109-134.
- BAYDUR, Nezahat (1992). Tarsus-Donuktaş Kazısı 1990. XIII. K.S.T. II. 18-23 Mayıs. Ankara: 309-322.
- BAİLEY, M. Donald (1972). Greek and Roman Pottery Lamps.

- BAİLEY, M. Donald (1975). A Catalogue of the Lamps in the British Museum I, Grek, Helenistic and Early Roman Pottery Lamps, Londra.
- BAİLEY, M. Donald (1988). A Catalogue of the Lamps in the British Museum III, Roman Provincial Lamps, Londra.
- BARIN, Gürol (1995). Aydın ve Milet Müzesi'ndeki Üzeri Kabartmalı Helenistik-Roma Dönemi Kandiller, Doktora Tezi, EGE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- BEKİN, Doğan (2009). Tarihin Işığında Mardin (1. Baskı). Ankara: Mardin Valiliği Yayınevi.
- BERNHARD, Maria L. (1955). Lampki Starozytne, Wydawnictwo Sztuka, Warszawa.
- BRONEER, Oscar (1930). Terracotta Lamps, Corinth Vol. IV, Part II, Cambridge.
- BUSSIERE, J.,-WOHL, B. L., (2017). Ancient Lamps In The J. Paul Getty Museum. Los Angeles, California.
- BUYRUK, Hasan (2014). Silifke Müzesi'ndeki Haç Rölikerler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:7, Sayı:33, S:504-512.
- CAN, Erol-ERDOĞAN, Nihat (2014). Dara Bizans-Sasani Sınırında Bir Garnizon Kenti ve Kazıları. Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40. Yılı, 347-371.
- COŞKUN, Dilek (2007). Konya Ereğli Müzesi'nde Bulunan Roma Dönemi Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- ÇETİN, Bekir (2017). Şanlıurfa Kızılkoyun ve Kale Eteği Nekropolü Kurtarma Kazı ve Temizlik Çalışmaları. 26. M.K.K.S. 19-20 Nisan. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 29-44.
- ÇEVİK, Adnan (2006). Üç Yüzyıllık Bir Başkent: Mardin, I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri. İstanbul, 63-78.
- ÇOKAY, Sedef (1996). Antik Çağda Aydınlatma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- ÇOKAY Sedef (2000). Antikçağ'da Aydınlatma Araçları (2. Baskı). İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- DAĞLI, Günsel (2008). Hadrianopolis Surları Kurtarma Kazısında Bulunan Roma ve Bizans Dönemi Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZEYLÜL ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- DEMİRKENT, Işın (2005). Ortaçağ'da Mardin, Taşın Belleği Mardin Kitabı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 75-98.
- DOBBİNS, J. J. (1979). Terracotta Lamps of the Roman Province of Syria, Ann Anbar.
- DOLEBENİ, Metropolit Hanna (1972). Tarihte Mardin (1. Baskı). İstanbul: Resim Ofset Matbacılık.
- DURUTÜRK, Begüm (2010). İonia Bölgesinde Roma Dönemi Pagan Sembollü Kandiller, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- ERARSLAN, Fehmi (2001). Adıyaman Turuş Kaya Mezarları Kazı ve Temizlik Çalışması. XI. M.K.K.S. 24-26 Nisan. Ankara: 263-272.
- ERARSLAN, Fehmi (2003). Adıyaman/Besni Sofraz Küçük Tümülüs Kurtarma Kazıları. XIII. M.K.S.S. 22-26 Nisan. 121-128.
- ERKANAL, Hayat (2005). Mardin'in Eski Mezopotamya Kültürleri Açısından Yeri ve Önemi. Taşın Belleği Mardin Kitabı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 23-40.
- EROĞLU, Cengiz-BABUÇOĞLU, Murat-KÖÇER, Mehmet (2007). Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Halep, Ankara.
- ERSOY, Necmettin (2000). Semboller ve Yorumları (Bölüm I-II). İstanbul.
- EYÜPOĞLU, İsmet Zeki. (2006). Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü. İstanbul: Sosyal Yayınları.
- FORBES, R, James (1958). Studies in Ancient Technology, VI, Leiden 6. Cilt.
- GOLDSMITH, Elizabeth Edwards (1929). Ancient Pagan Symbols, The Knirkerborker Press, London.
- GÖYÜNÇ, Nejat (1991). XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı (1. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- GULH, Ernst ve KONER, Wilhelm (1961). The Life of The Greeks And Romans, Their Life and Customs London.
- GÜNAY TULUK, Gamze (1996). İonia Bölgesi'nde Helenistik Dönem Kandiller, Doktora Tezi, EGE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- GÜNEŞ, Mustafa Yaşar (2009). Bolu İli Merkez İlçe Tabaklar Mahallesi 8 Pafta 118 Ada 32 Parseldeki Kurtarma Kazısı 2005. 17. M.K.S.S. 28 Nisan-1 Mayıs. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 75-88.
- GÜNGÖR, Eda (2011). Metropolis'te Bulunan Roma Dönemi Kandilleri, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- GÜRLER, Binnur (2004). Tire Müzesi'nden M.S. 5.-7. Yüzyıllara Ait Kandiller, Belleten LXVIII 613.
- HAYES, J.W (1980). Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum I, Greek and Roman Clay Lamps, Toronto.
- HOWLAND, Richard Hubbard (1958). Greek Lamps And Their Survivals, The Athenian Agora Vol. IV, Princeton.
- İLTER, Füsün (2009). Ören/Adramytteion Antik Kenti Pişmiş Toprak Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, SAKARYA ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- İNANAN, Filiz (2004). İzmir, Tire, Bergama ve Ödemiş müzelerindeki Bizans Dönemi Pişmiş Toprak Kandiller, Yüksek Lisans Tezi, EGE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KAÇAR, Turhan (2003). Cambridge Ancient History, Tarih İncelemeleri Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, s. 141 146.
- KAN ŞAHİN, Gülseren (2008). Asos Arkaik Klasik ve Helenistik Dönem Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- KASSAB TEZGÖR Dominique ve SEZER, Tahsin (1995). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu Cilt 1, İstanbul.
- KINAL, Füzün (1969). Kaunos Adak Lambaları. Belleten, XXXIII(130), Ankara, 155.

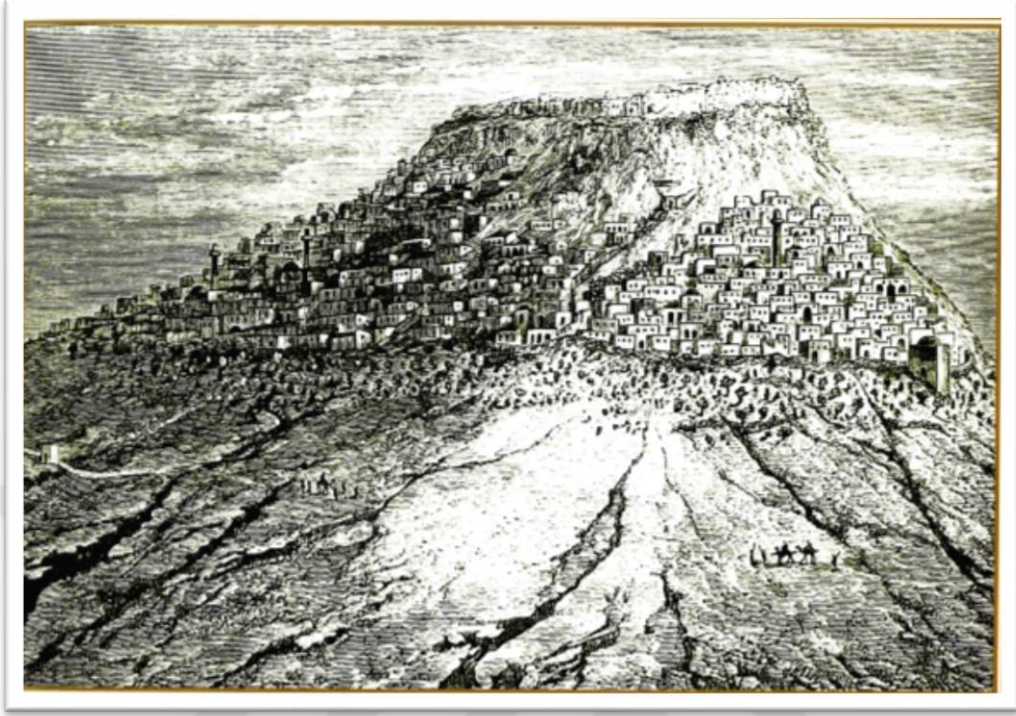
- KIRALI, Süheyla (2016). Aphrodisias Müzesi'nden Bir Grup Kandil, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- KOCH, Guntram (2007). Erken Hıristiyan Sanatı. (Çevrienler: Ayşe Aydın). İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları.
- KOÇHAN, Nurettin- MERAL, Korkmaz (2015). Kyzikos 2013. 36. K.S.T. I. 02-06 Haziran. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 191-202.
- LAFLI, Ergül (2013). Elazığ Müzesi'nden Bir Grup Roma Devri Buluntusu. Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2013: 807.
- LOESCHCKE, Siegfried (1919) Lampen aus Vindonissa. Ein Beitrag Zur Geschichte von Vindonissa und Des Antiken Beleuchtungswessen, Zürich.
- MENZEL, Heinz (1969). Antike Lampen, Im Römisch-Germanischen Zentralmuseum zu Mainz Katalog 15, Philipp Von Zabern (PHVZ), Germany.
- METİN, Hüseyin (2012). Kibrya Kandilleri, Doktora Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- MİMAROĞLU, Sinan (2016). Myndos Adası Geç Antik Çağ Kandilleri. Myndos Kazı ve Araştırmaları 2004-2013: 161.
- MITCHELL, Stephen (2016). Geç Roma İmparatorluğu Tarihi M.S. 284-641. (Çevirenler: Turhan Kaçar). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- NERGİZ, Nurgül (2015). Antalya Müzesi'nde Bulunan Geç Antik Çağ Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- NOYAN, Sadettin (2008), Mardin Bir Şehir Bir Malikane Sıradışı Evler, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- OLCAY, Yelda (1997) Antakya'nın Demre (Kale) İlçesindeki Aziz Nikolasos Kilisesi Kazısı 1989-1995 Yılları Cam Buluntuları, Doktora Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (ayrıntılı bilgi için, Galavaris, G., "Some Aspects of Semybolic use of Lights in the Eastern Church" Byzantine&Modern Greek Studies, IV., 1978, s.69-78. bakınız)

- ORAL, M. Zeki (1959). Beyşehir Eşrefoğlu Cami, Belleten Cilt XXIII, Sayı 89, Ankara. 113-115.
- OZİOL, Therese (1977). Les lampes du Musee de Chypre, Salamine De Chypre VII, Diffusion De Boccard, Paris.
- ÖKSE, A. Tuba (1993). Ön Asya Arkeolojisi Seramik Terimleri, Arkeoloji Sanat Yayınları.
- ÖNDER, Mehmet (1999). Türkiye Müzeleri.
- ÖZ, Cüneyt (2014). Silifke Müzesi'nde Bulunan Pişmiş Toprak Kandiller, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- ÖZGÜL, Mehmet (2012). Şanlıurfa Müzesinde Bir Grup Kandil, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- ÖZKÖNÜ, Yaprak (2006). Sagalassos'un Kalıp Yapımı Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Nurettin (2003). Kyzikos Kandilleri, Doktora Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- ÖZTÜRKATALAY, Latif (1995). Mardin ve Mardinliler, İstanbul: Seçil Ofset Yayınevi.
- PAMİR, Hatice (2017). Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazısı 2015. 38. K.S.T. III. 23-27 Mayıs. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 371-394.
- PASTUTMAZ, Deniz. (2001). 1988-1998 yılları arasında bulunan Knidos Kandilleri, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- PERLZWEIG, Judith. (1961). The Athenian Agora VII, Lamps of the Roman Period, First to Seven Century After Christ, Princeton.
- ROSA, Keria De. (2014). Roman and Late Antique Ceramic Oil Lamps in the Museum of Oncient Cultures: A Typological and Compositional Analysis.
- SARAÇOĞLU, Aslı (1997). Erzurum Müzesinden Bir Grup Kandil, Türk Arkeoloji Dergisi, Sayı XXXI, 307.

- SARI, Engin (2010). Kùltür, Kimlik, Politika, Mardin’de Kùltürlerarasılık. İstanbul: İletişim Yayınları.
- SUMMER, Latife- KIENLIN, Alexander Von. (2009). Pompeiopolis 2007 Yılı Çalışmaları. 30. Kazı Sonuçları Toplantısı III. Cilt. 26-30 Mayıs 2008. Ankara: T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 77-90.
- SZENTLELEKY, Tıhamer (1969). Ancient Lamps. Amsterdam: Adolf M. Hakkert Publisher.
- TAŞ, Tuğba-ÖZCAN, Fikret (2015). MS 4.-7. Yüzyıllar Arasında Haç Motiflerinin Gelişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 21. 247-275.
- TULAY, A. Semih (1991). Kabalar Kurtarma Kazısı 1989. I. M.K.K.S. 19-20 Nisan. Ankara, 25-40.
- TURAN, Osman (2001). Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi (6. Baskı), İstanbul, Ötüken Yayınları.
- WALTERS, H.B. (1905) M. A. F. S. A. History of Ancient Pottery, New York.
- WALTERS, H.B. (1914). Catalogue of the Greek and Roman Lamps in the British Museum, Londra.
- YAŞAR, Mehmet Ali (2006). Salnamalere Göre 19. Yüzyılda Mardin. I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri Kitabı 26-27-28 Mayıs, İstanbul. 639-654.
- YENER, Emin (1993). Levzin Höyük Kazıları 1991. III. M.K.S. Müze Kurtarma Kazıları Semineri. 27-30 Nisan. Ankara, 351.
- YENİSOĞANCI, H. Veli (1991). Reyhanlı-Esentepe Kaya Mezarları Kurtarma Kazısı, I. M.K.S. 19-20 Nisan. Ankara: 215-224.

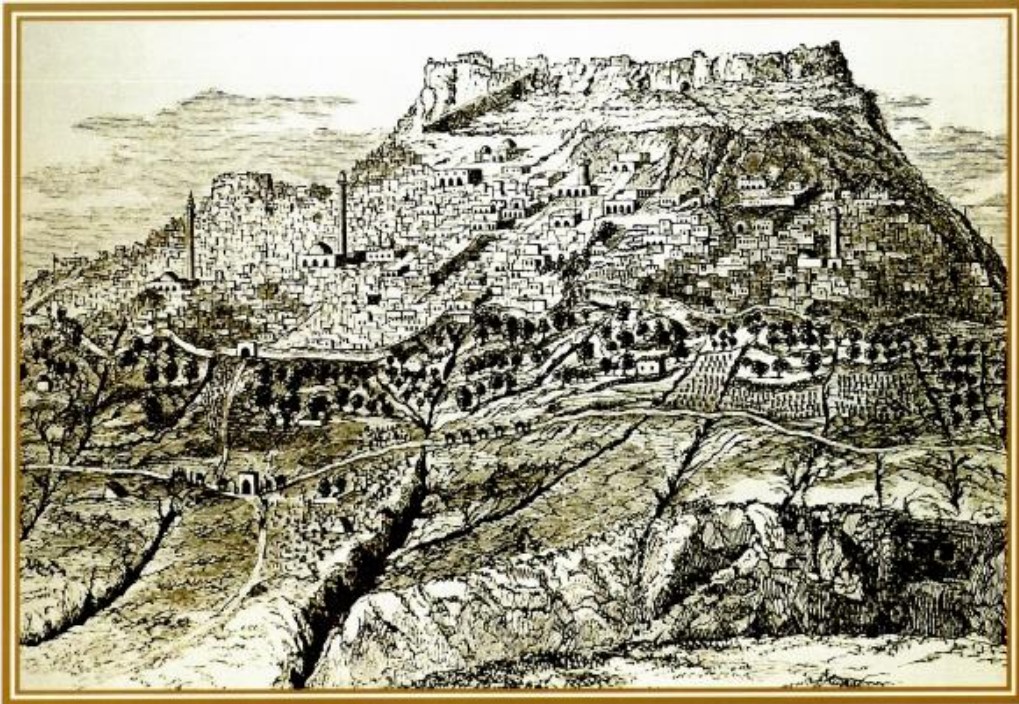
RESİMİLER

Resim-1: Gravürlerde Mardin (Steel Engraving)

Kaynak: Bekin, 2009: 19.

Resim-2: Gravürlerde Mardin (Steel Engraving)

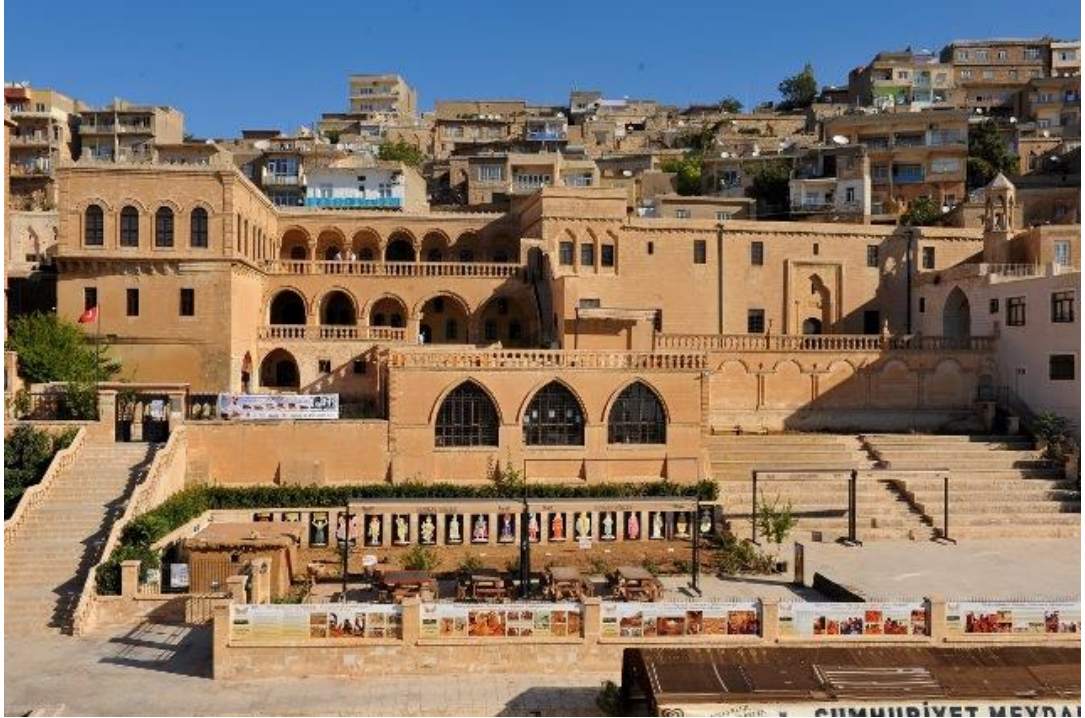

Kaynak: Bekin, 2009: 18.

Resim-3: Günümüzde Mardin

Resim-4: Mardin Müzesinden genel görünüm

Resim-5: Mardin Müzesi, Kazılar Salonu.

Resim-6: Mardin Müzesi, Kazılar Salonu.

Resim-7: Mardin Müzesi, İnanç Salonu.

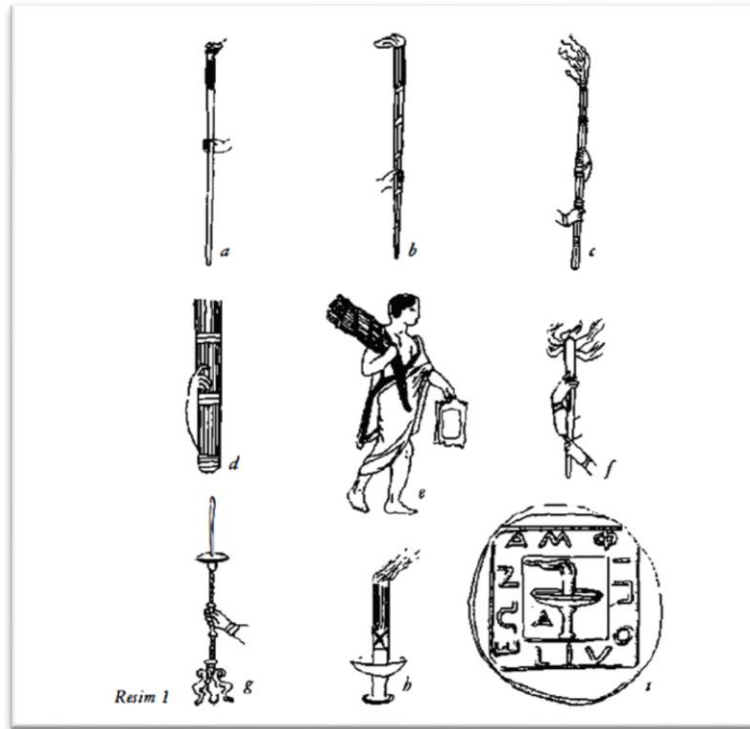
Resim-8: Mardin Müzesi, Ticaret Salonu.

Resim-9: Mardin Müzesi, Yaşam Salonu.

Resim-10: Meşale Kullanımı.

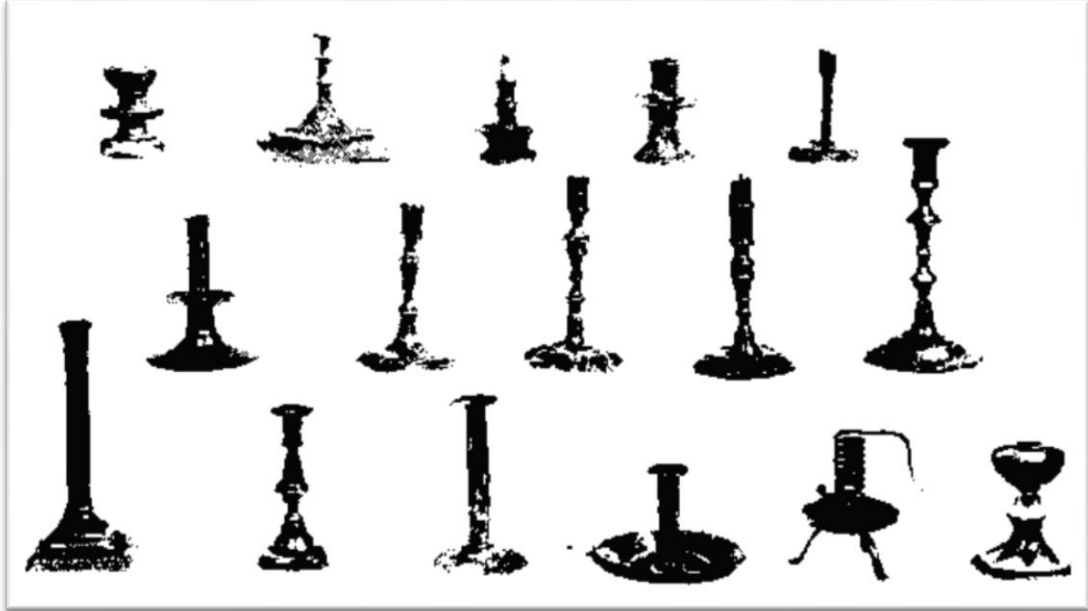
Kaynak: Çokay, 2005:3.

Resim-11: Şenliklerde meşale kullanımı.

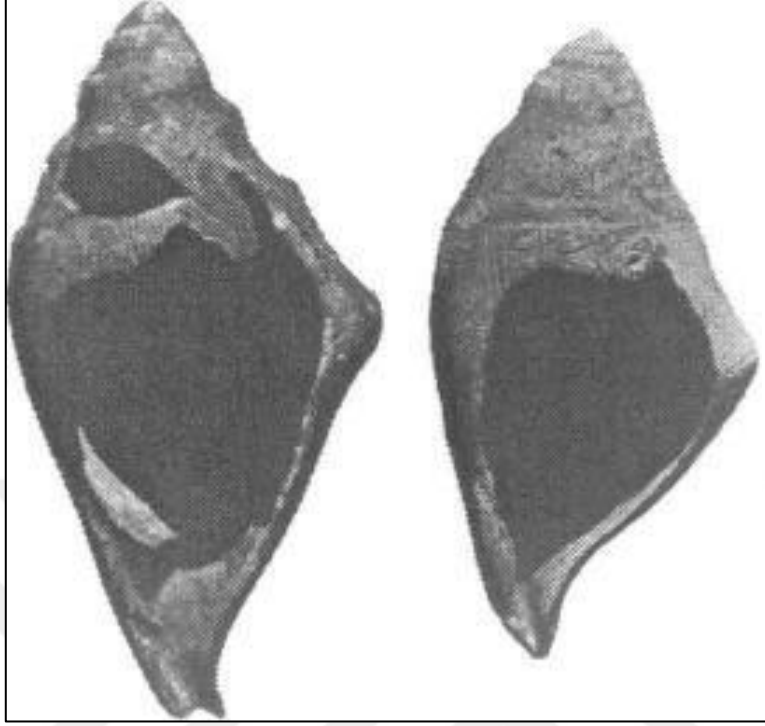
Kaynak: Çokay, 2005: 3.

Resim-12: Taşıyıcı Mum Ayakları.

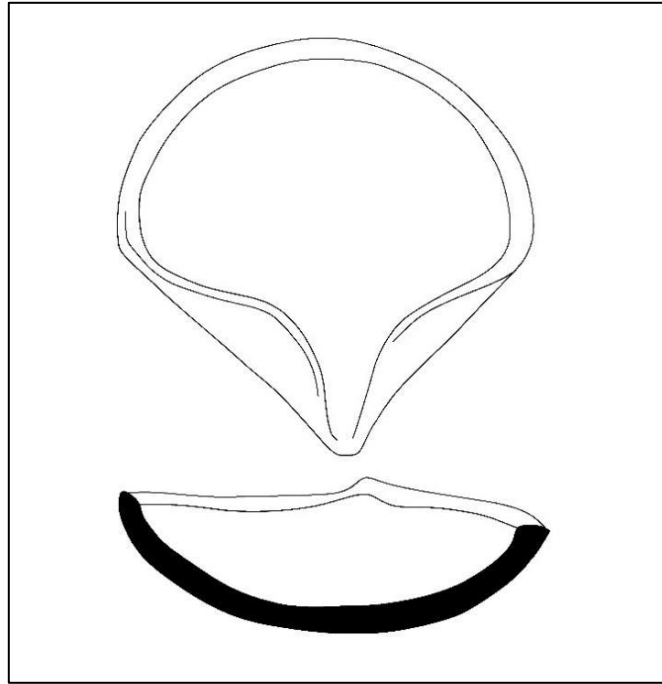
Kaynak: Çokay, 2005: 3.

Resim-13: Deniz kabuğundan yapılmış kandiller.

Kaynak: Çokay, 2000.

Resim-14: Tunç Çağı'na Ait Elde Yapılmış Kandil.

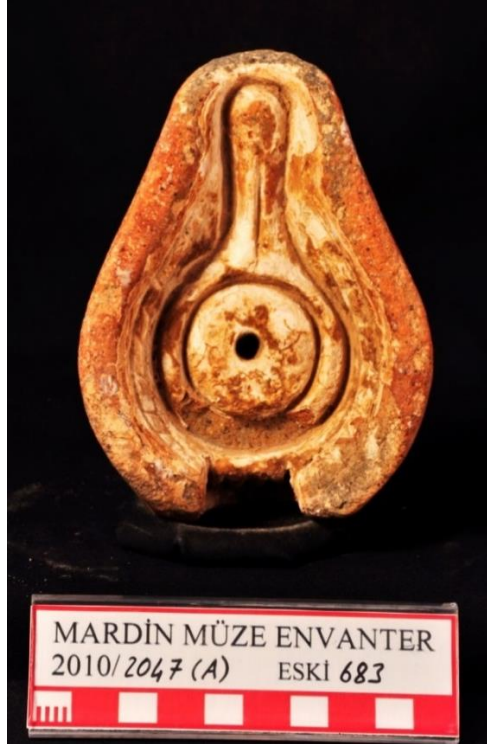
Kaynak: Çokay, 2000:10.

Resim-15: Kandil kalıbı.

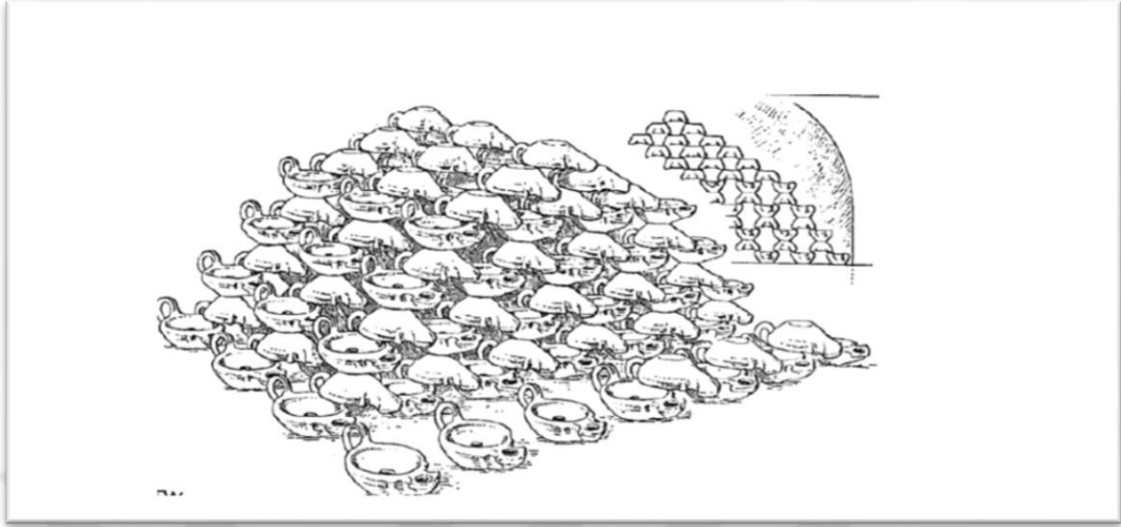
Kaynak: Mardin Müzesi Tasarım Atölyesi.

Resim-16: Kandil Kalıbı

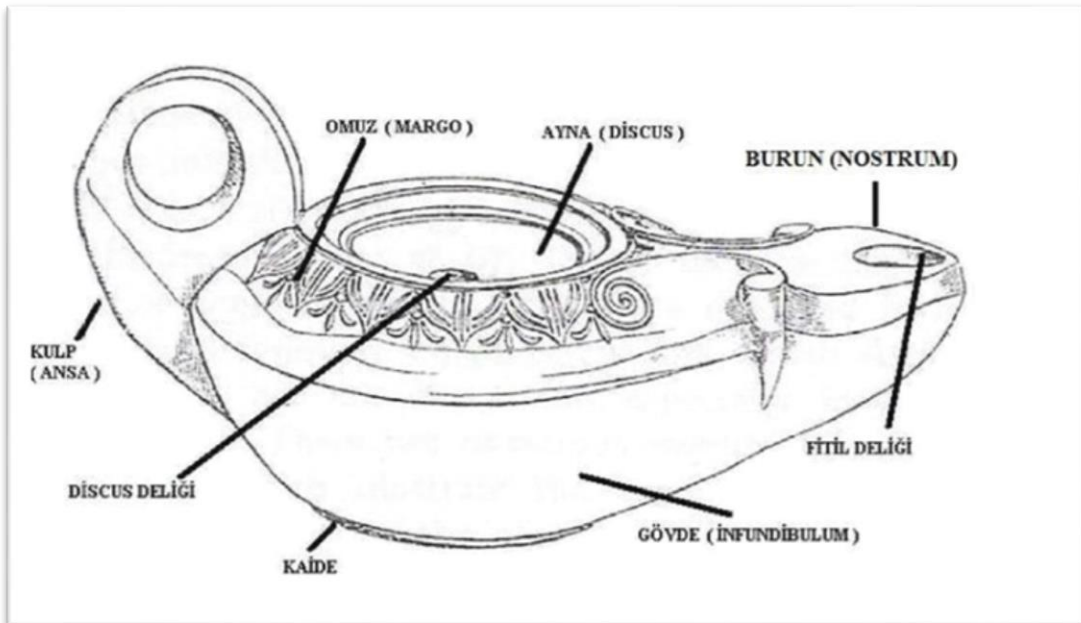
Kaynak: Mardin Müzesi Env.

Resim-17: Fırında kandil dizilimi.

Kaynak: Çokay, 2000: 16.

Resim-18: Kandil Bölümleri.

Kaynak: Walters, 1914.

Resim-19: Kat No. 1, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-20: Kat No. 2, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-21: Kat No. 3, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-22: Kat No. 4, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-23: Kat No. 5, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-24: Kat No. 7, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-25: Kat No. 7, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-26: Kat No. 8, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-27: Kat No. 9, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-28: Kat No. 10, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-29: Kat No. 11, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-30: Kat No. 12, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-31: Kat No. 13, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-32: Kat No. 14, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-33: Kat No. 15, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-34: Kat No. 16, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-35: Kat No. 17, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-36: Kat No. 18, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-37: Kat No. 19, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-38: Kat No. 20, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-39: Kat No. 21, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-40: Kat No. 22, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-41: Kat No. 23, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-42: Kat No. 24, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-43: Kat No. 25, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-54: Kat No. 26, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-45: Kat No. 27, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-46: Kat No. 28, Üstten ve alttan görünümü.

Resim 47: Kat No. 29, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-48: Kat No. 30, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-49: Kat No. 31, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-50: Kat No. 32, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-51: Kat No. 33, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-52: Kat No. 34, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-53: Kat No. 35, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-54: Kat No. 36, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-55: Kat No. 37, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-56: Kat No. 38, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-57: Kat No. 39, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-58: Kat No. 40, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-59: Kat No. 41, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-60: Kat No. 42, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-61: Kat No. 43, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-62: Kat No. 44, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-63: Kat No. 45, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-64: Kat No. 46, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-65: Kat No. 47, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-66: Kat No. 48, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-67: Kat No. 49, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-68: Kat No. 50, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-69: Kat No. 51, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-70: Kat No. 52, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-71: Kat No. 53, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-72: Kat No. 54, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-73: Kat No. 55, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-74: Kat No. 56, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-75: Kat No. 57, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-76: Kat No. 58, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-77: Kat No. 59, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-78: Kat No. 60, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-79: Kat No. 61, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-80: Kat No. 62, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-81: Kat No. 63, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-82: Kat No. 64, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-83: Kat No. 65, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-84: Kat No. 66, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-85: Kat No. 67, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-86: Kat No. 68, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-87: Kat No. 69, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-88: Kat No. 70, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-89: Kat No. 71, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-90: Kat No. 72, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-91: Kat No. 73, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-92: Kat No. 74, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-93: Kat No. 75, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-94: Kat No. 76, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-95: Kat No. 77, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-96: Kat No. 78, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-97: Kat No. 79, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-98: Kat No. 80, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-99: Kat No. 81, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-100: Kat No. 82, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-101: Kat No. 83, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-102: Kat No. 84, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-103: Kat No. 85, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-104: Kat No. 86, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-105: Kat No. 87, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-106: Kat No. 88, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-107: Kat No. 89, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-108: Kat No. 90, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-109: Kat No. 91, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-110: Kat No. 92, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-111: Kat No. 93, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-112: Kat No. 94, Üstten ve alttan görünümü.

Resim 113: Kat No 95, üstten ve alttan görünümü.

Resim 114: Kat No 96, üstten ve alttan görünümü.

Resim-115: Kat No. 97, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-116: Kat No. 98, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-117: Kat No. 99, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-118: Kat No. 100, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-119: Kat No. 101, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-120: Kat No. 102, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-121: Kat No. 103, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-122: Kat No. 104, Üstten ve alttan görünümü.

Resim-123: Kat No. 105, Üstten ve alttan görünümü.

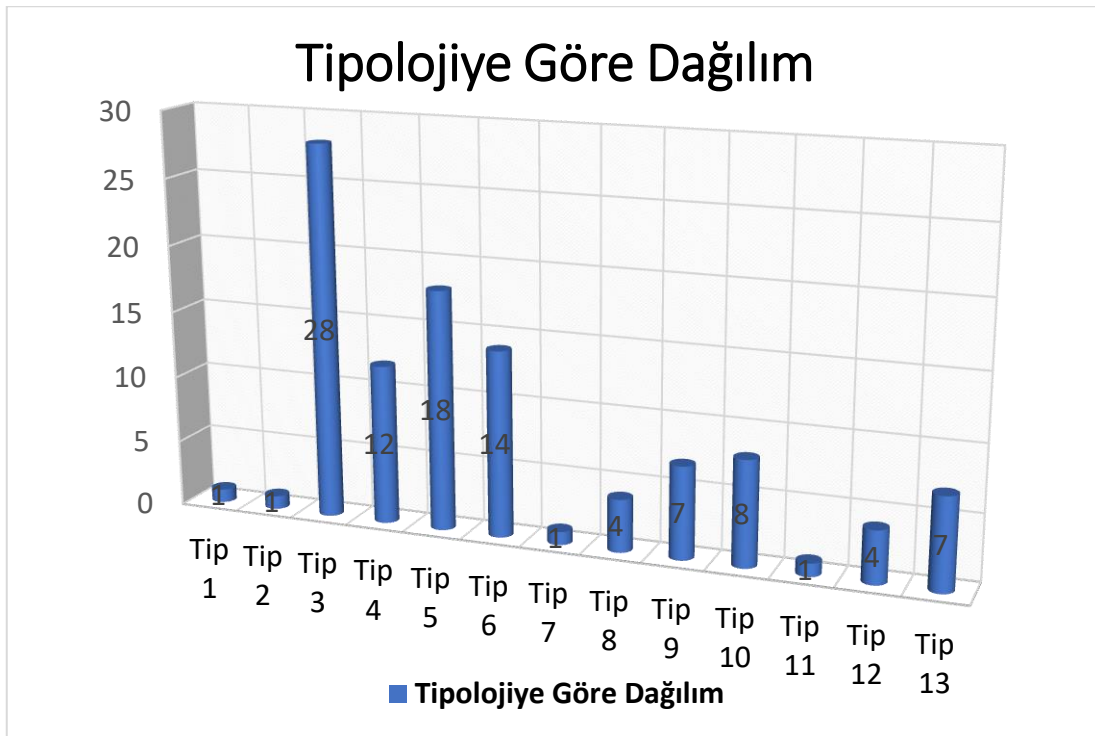
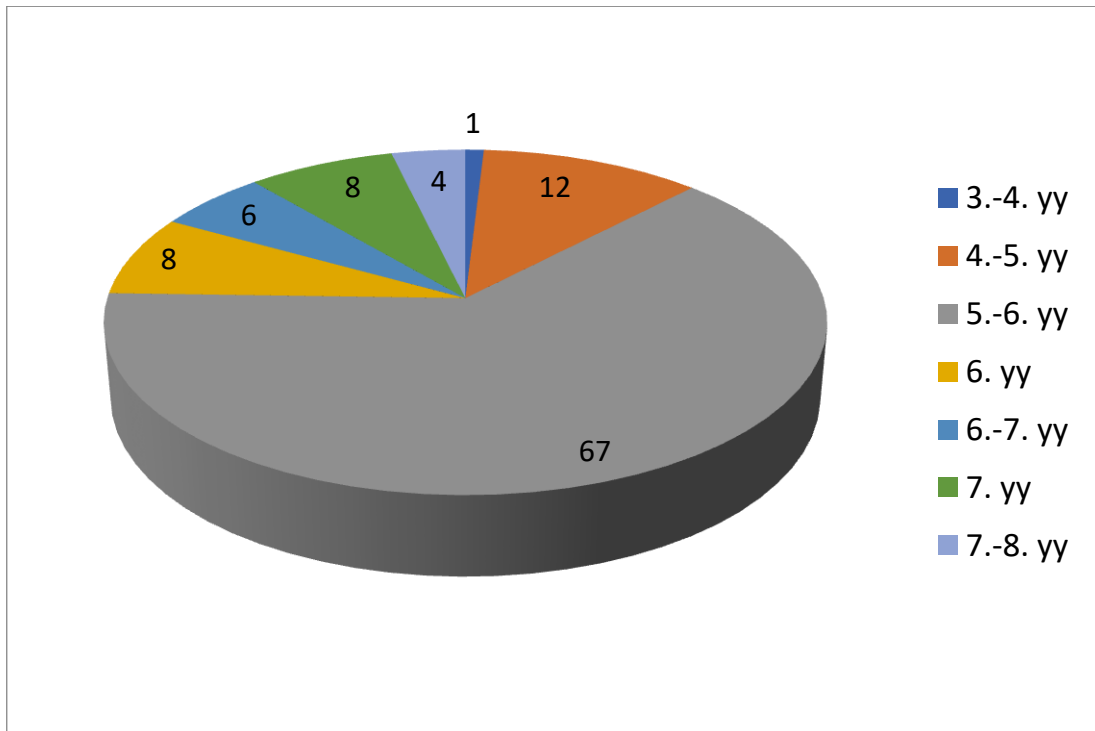
Resim-124: Kat No. 106, Üstten ve alttan görünümü.

TABLÖLAR

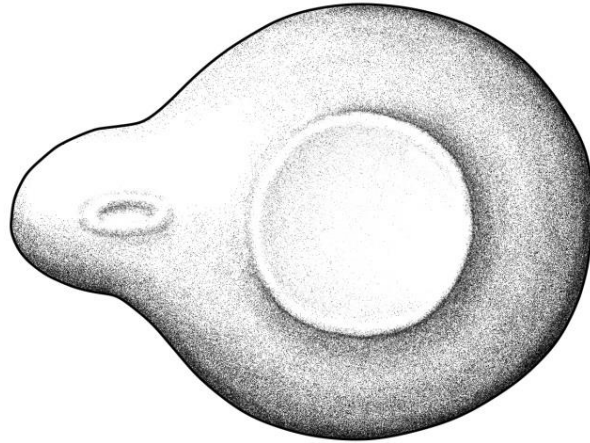
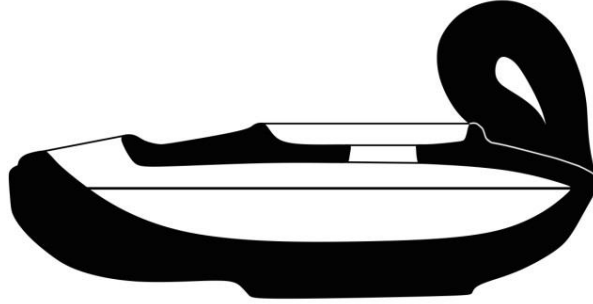
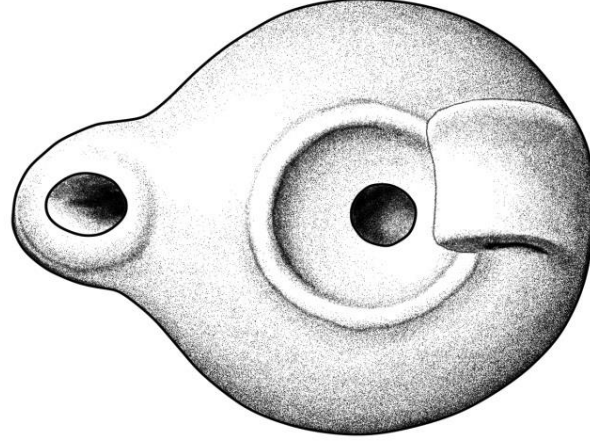
Tablo 1: Mardin Müzesindeki Geç Antik Çağ Kandillerin Tipolojisi.

	3.4. yy	4.-5. yy	5.-6. yy	6. yy	6.-7. yy	7. yy	7.-8. yy
Tip 1							
Tip 2							
Tip 3							
Tip 4							
Tip 5							
Tip 6							
Tip 7							
Tip 8							
Tip 9							
Tip10							
Tip11							
Tip12							
Tip13							

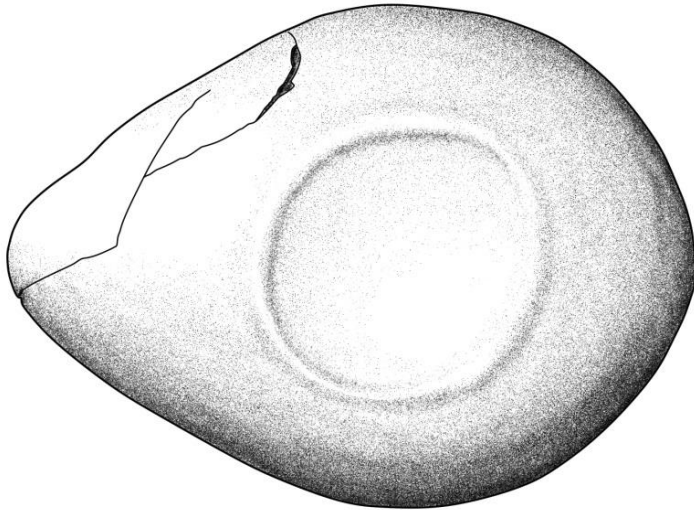
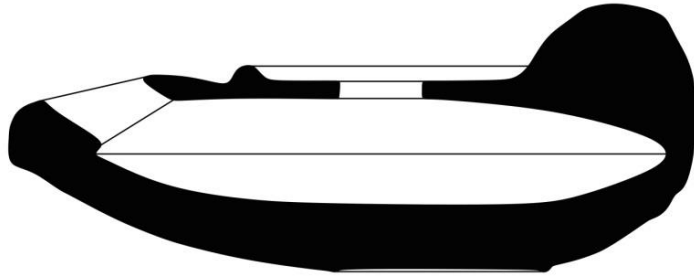
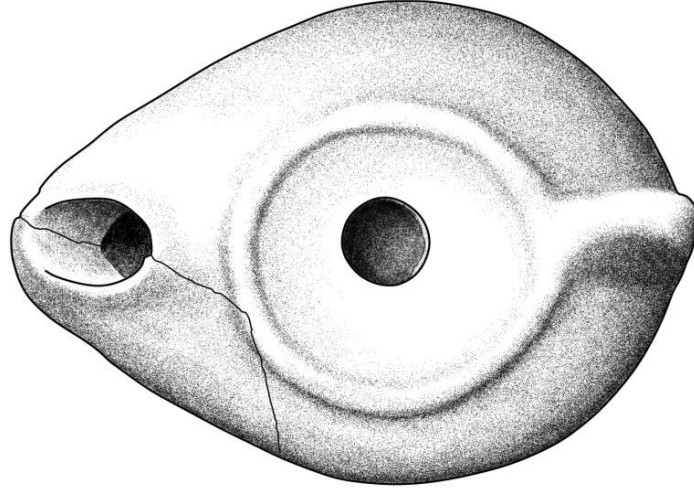
Tablo 2: Mardin Müzesi Geç Antik Çağ Kandillerin Tiplere Göre Dağılımı.**Tablo 3: Mardin Müzesi Geç Antik Çağ Kandillerin Tarihsel Dağılımı.**

ÇİZİMLER

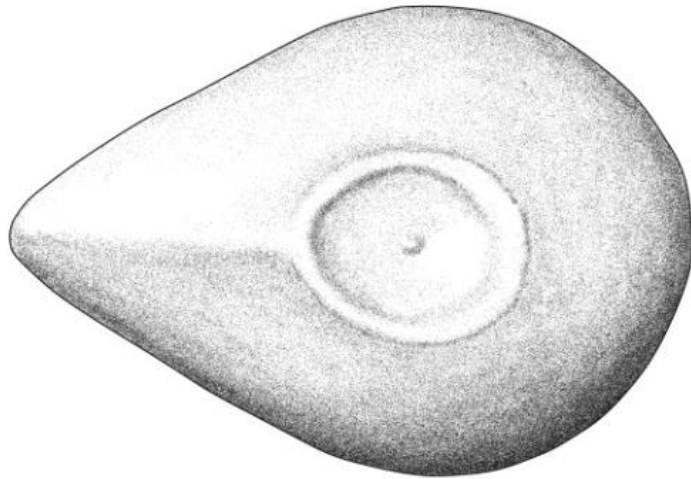
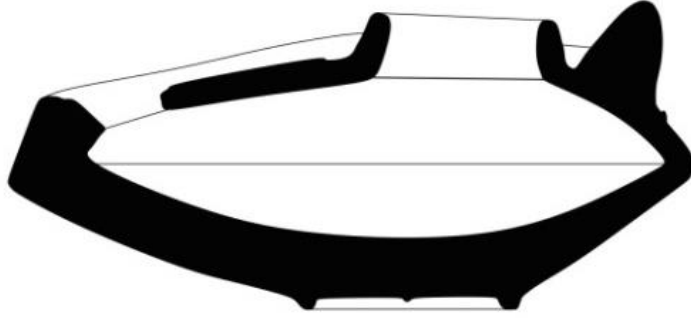
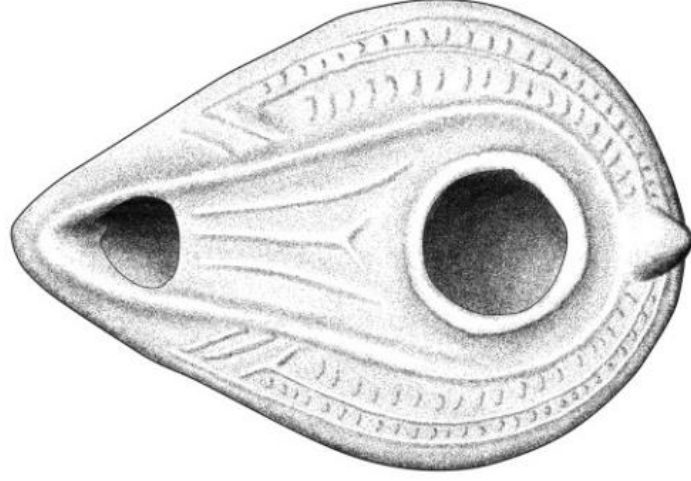
Çizim 1: Tip 1, Kat No 1 kandil çizimi.

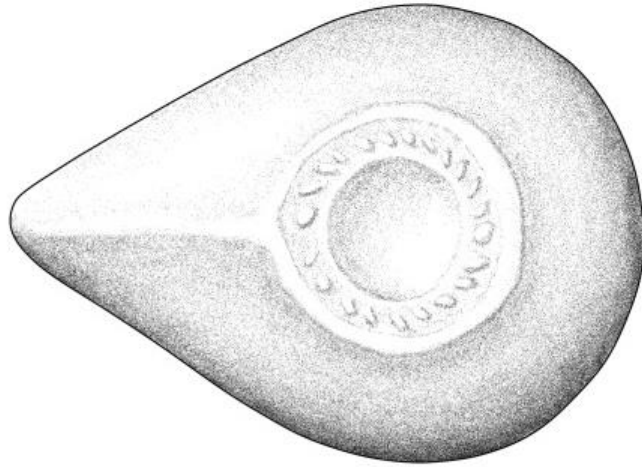
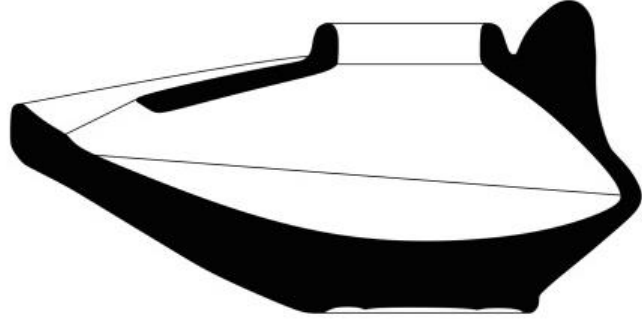
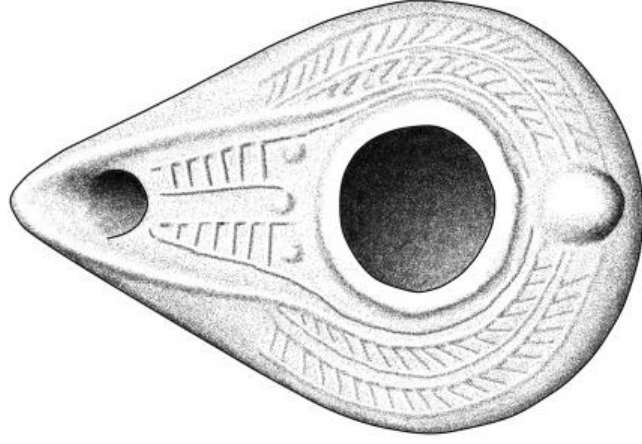
Çizim 2: Tip 2, Kat No 2 kandil çizimi.

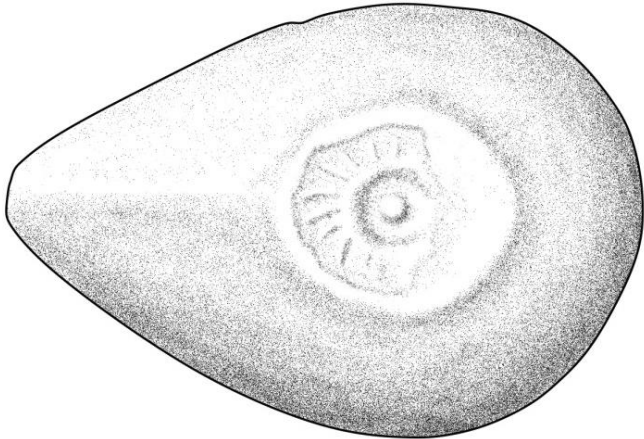
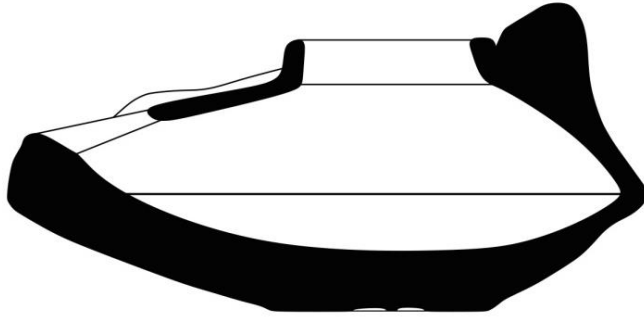
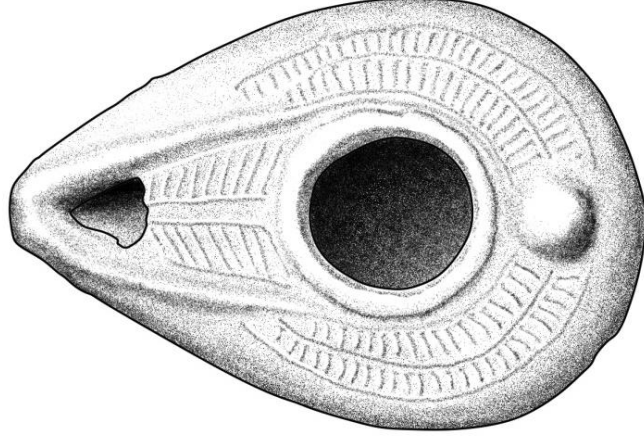
Çizim 3: Tip 3, Kat No 10 kandil çizimi.

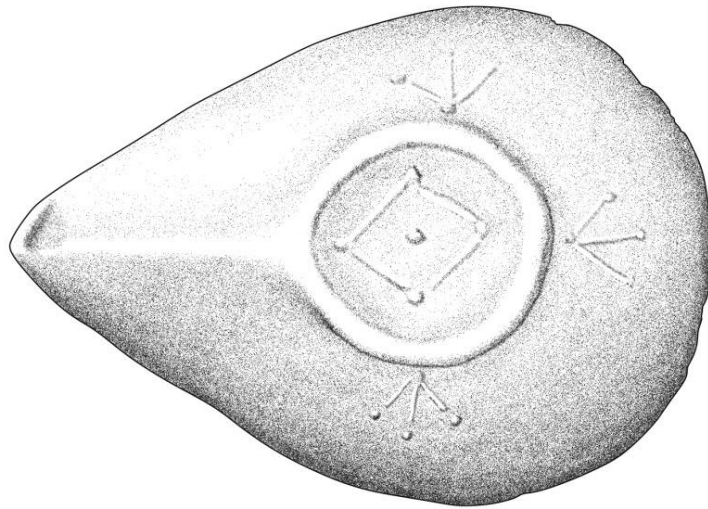
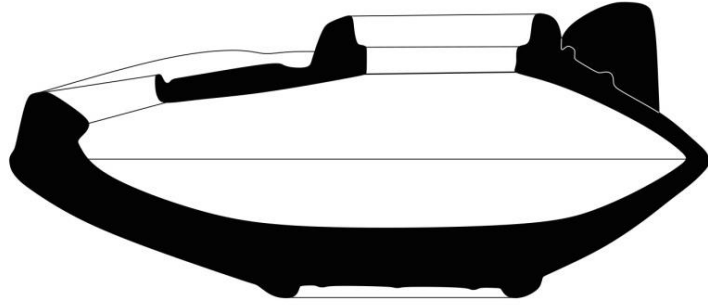
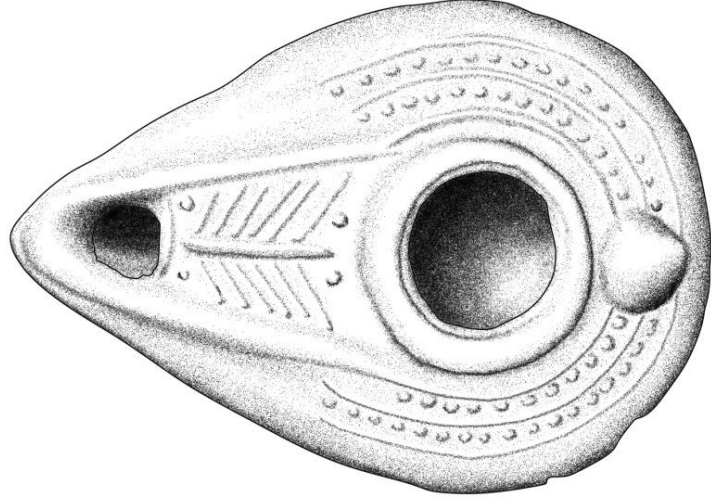
Çizim 4: Tip 3, Kat No 14 kandil çizimi.

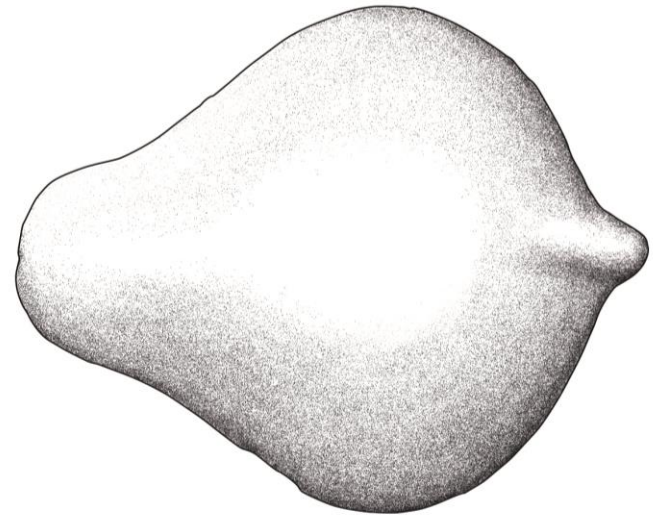
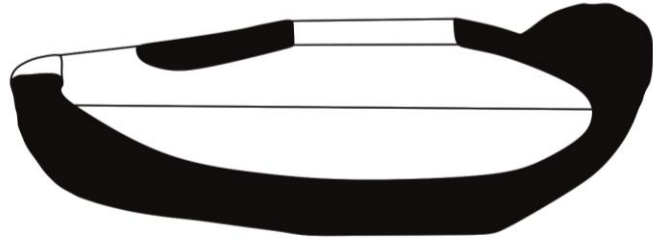
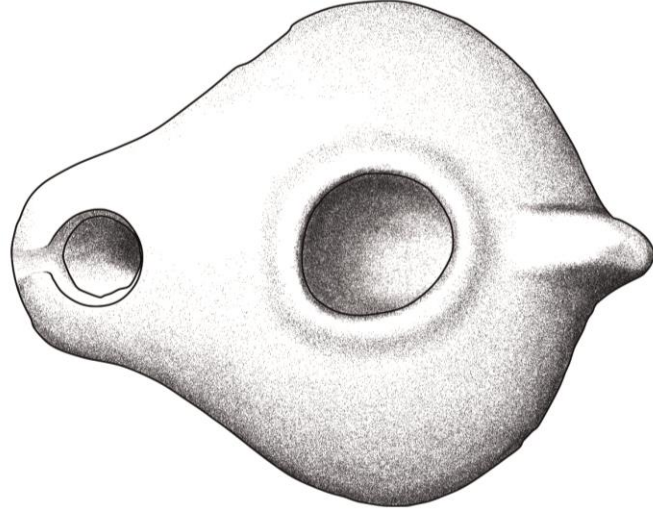
Çizim 5: Tip 3, Kat No 17 kandil çizimi.

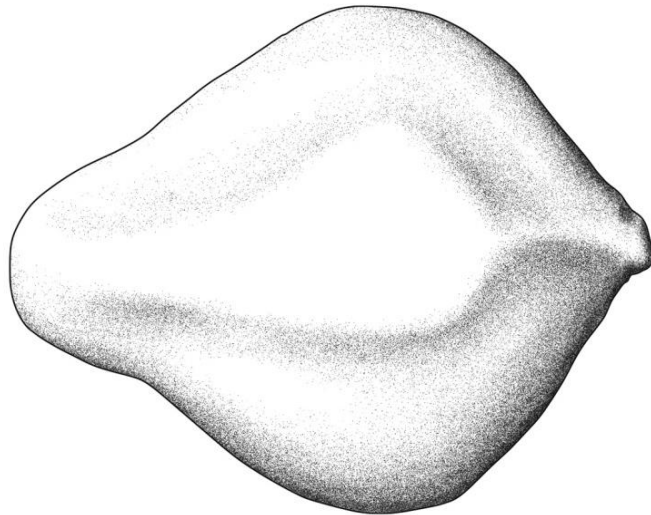
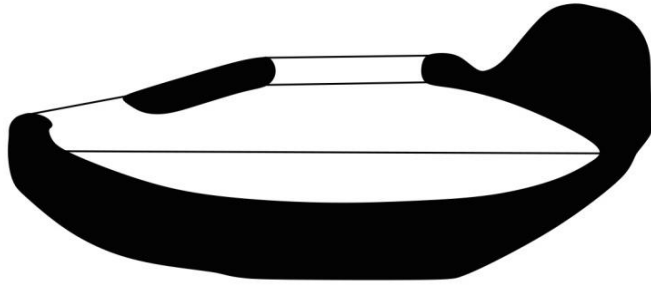
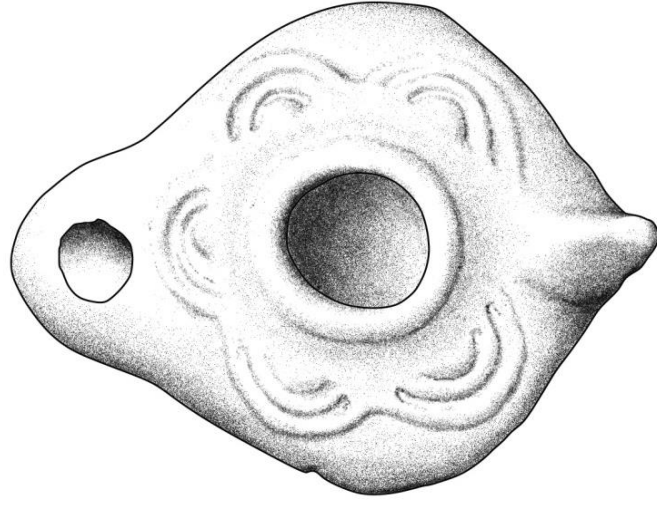
Çizim 6: Tip 3, Kat No 18 kandil çizimi.

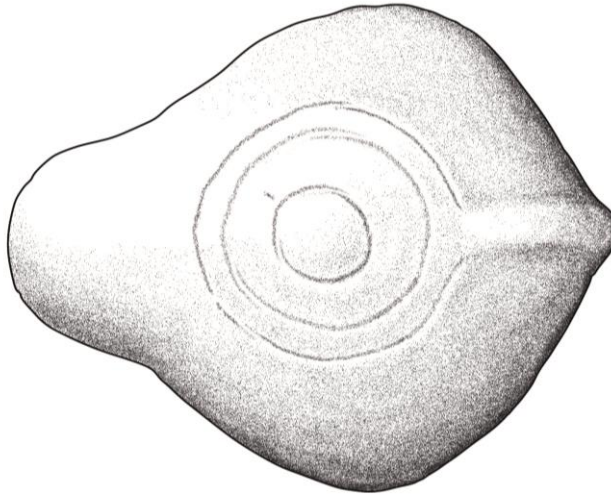
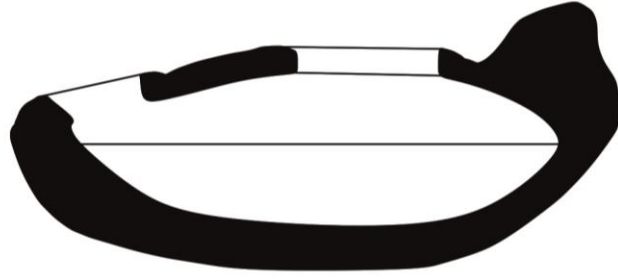
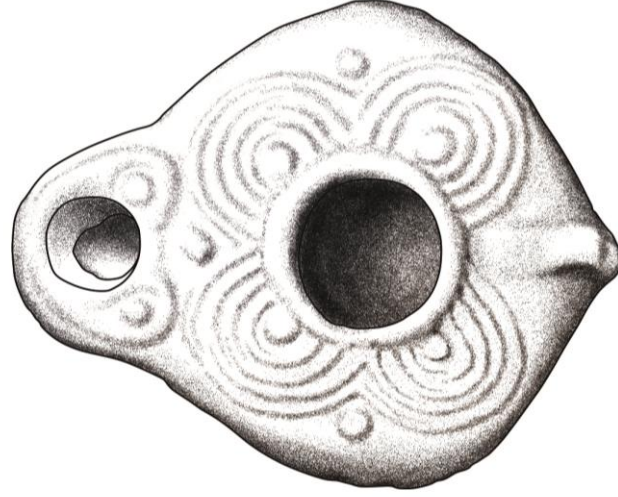
Çizim 7: Tip 4, Kat No 31 kandil çizimi.

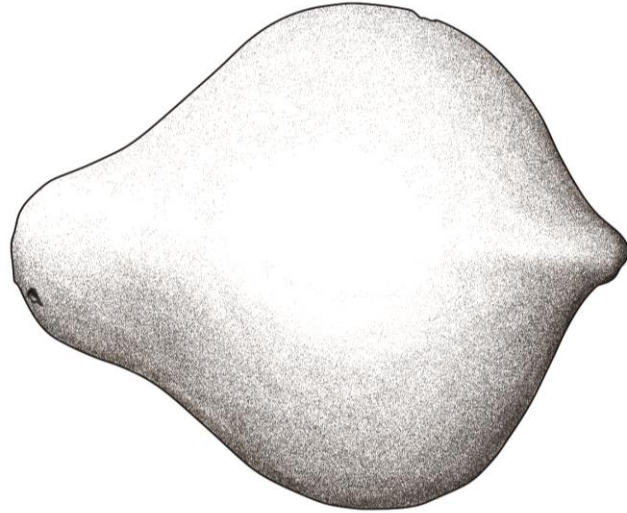
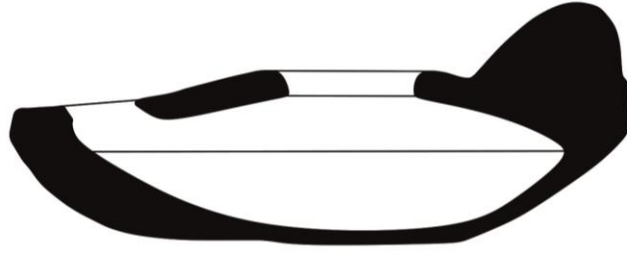
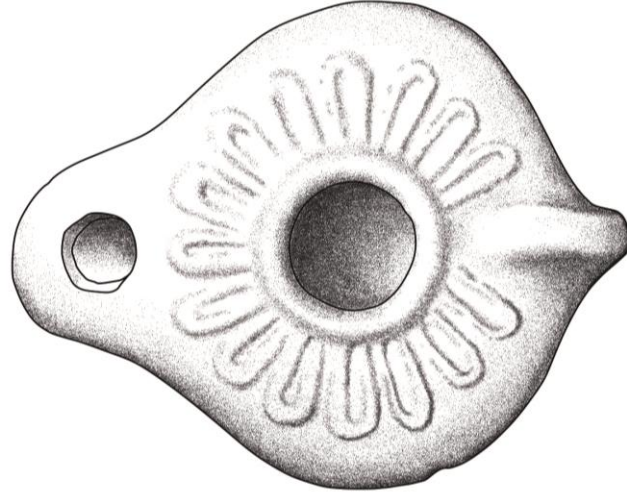
Çizim 8: Tip 4, Kat No 32 kandil çizimi.

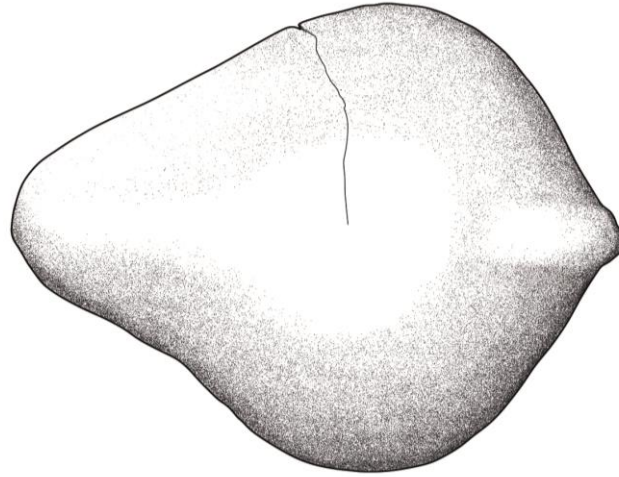
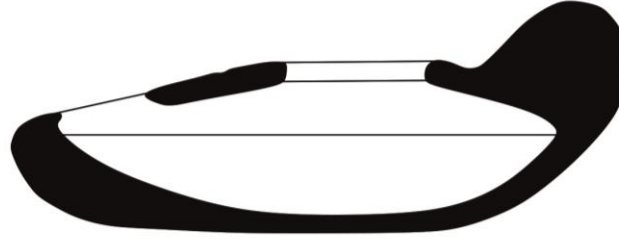
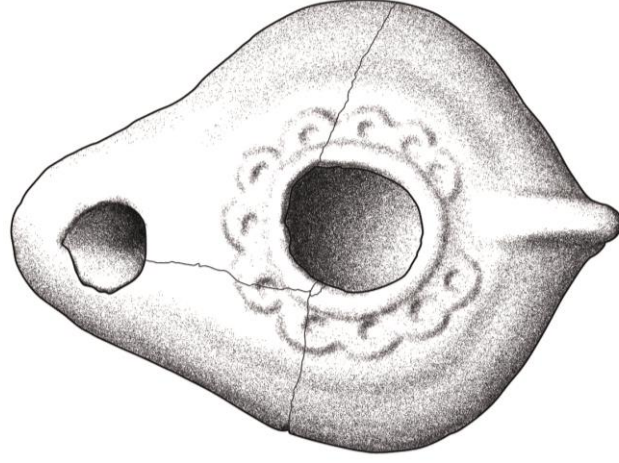
Çizim 9: Tip 4, Kat No 33 kandil çizimi.

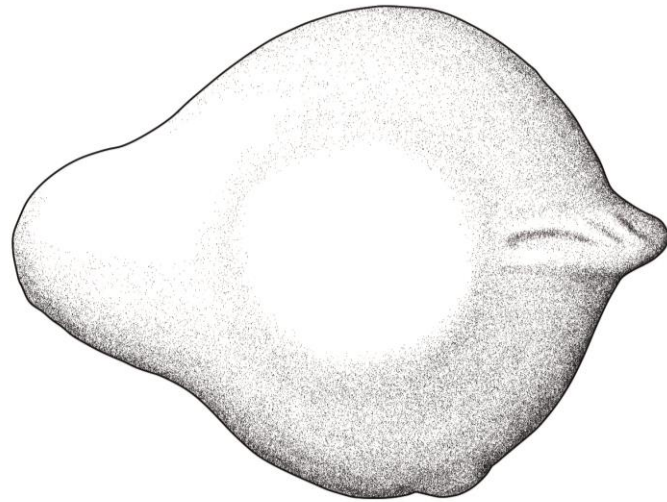
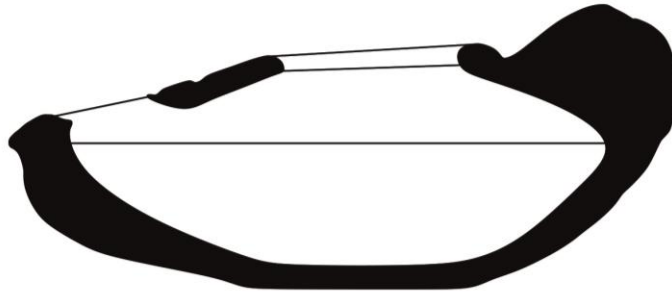
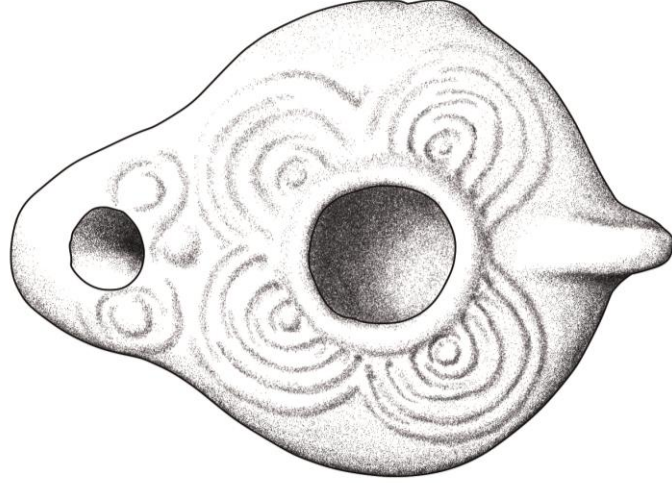
Çizim 10: Tip 4, Kat No 34 kandil çizimi.

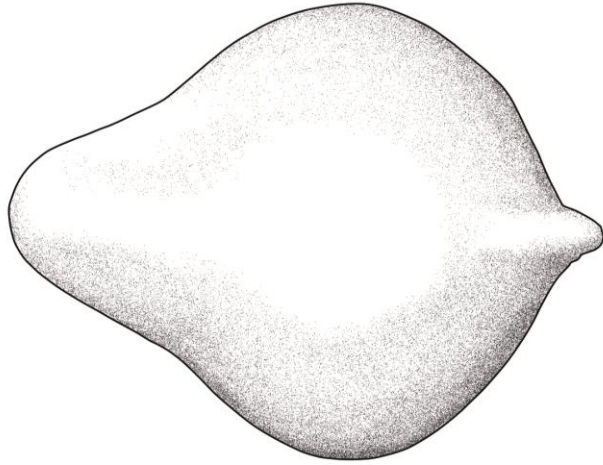
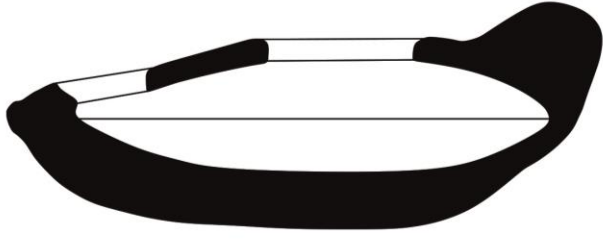
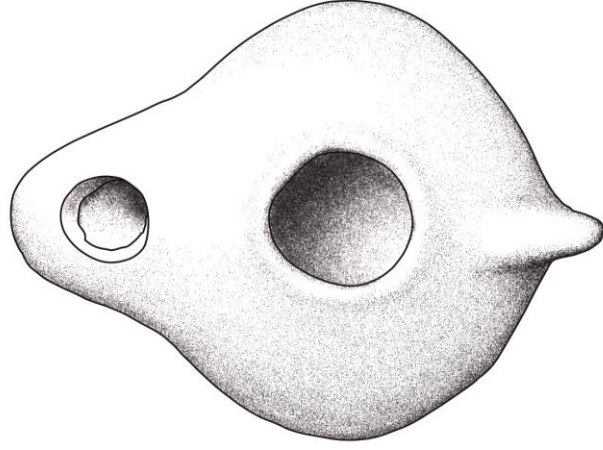
Çizim 11: Tip 4, Kat No 35 kandil çizimi.

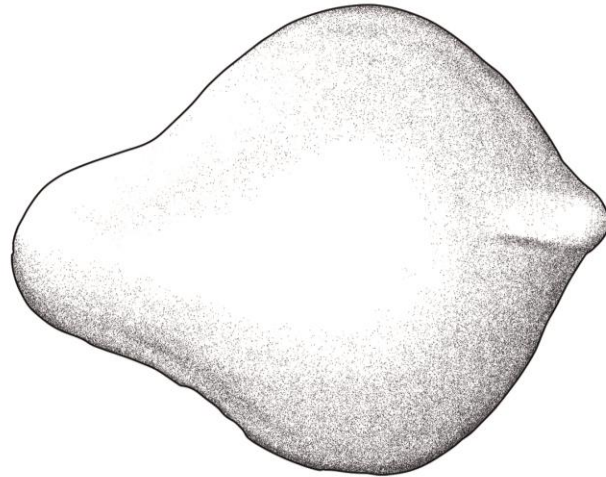
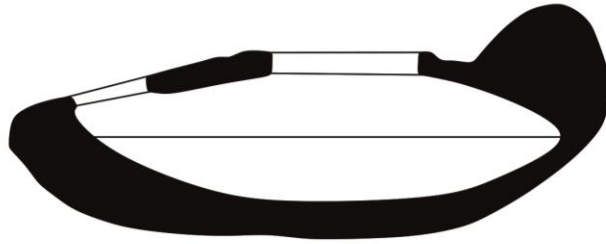
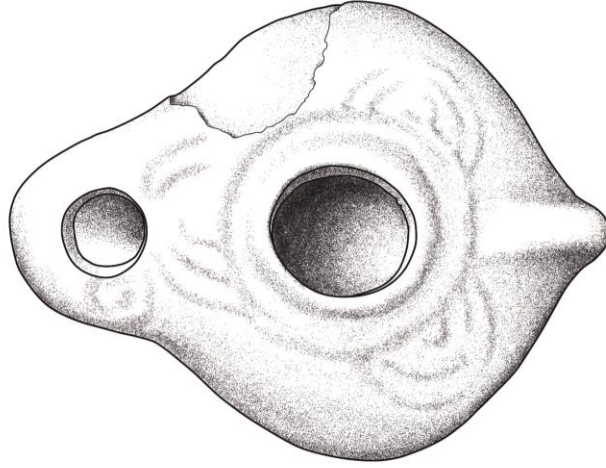
Çizim 12: Tip 4, Kat No 36 kandil çizimi.

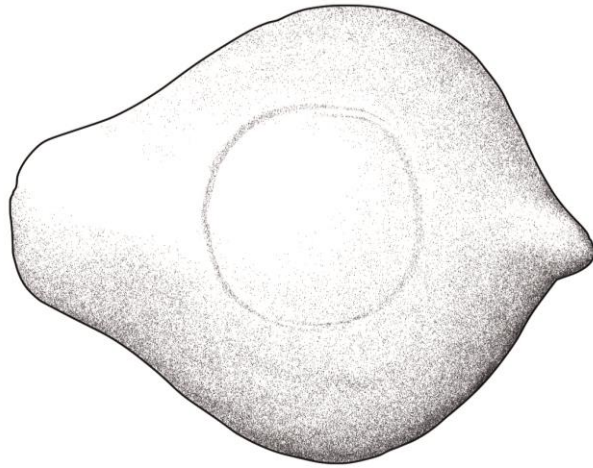
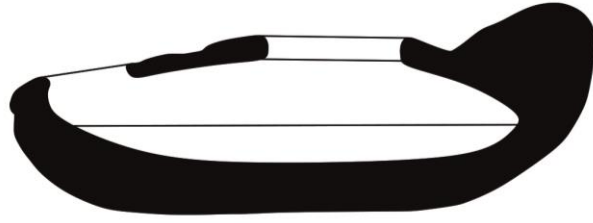
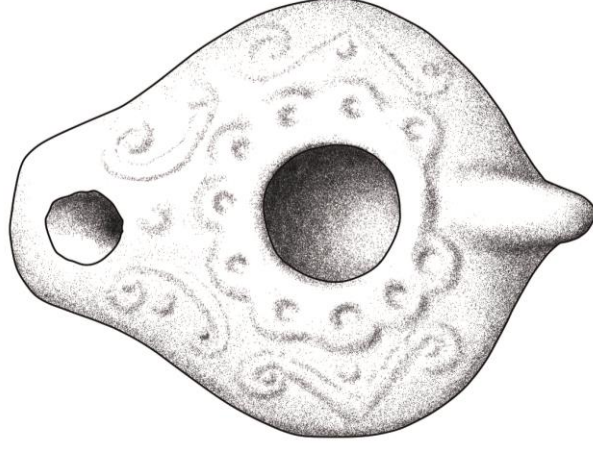
Çizim 13: Tip 4, Kat No 37 kandil çizimi.

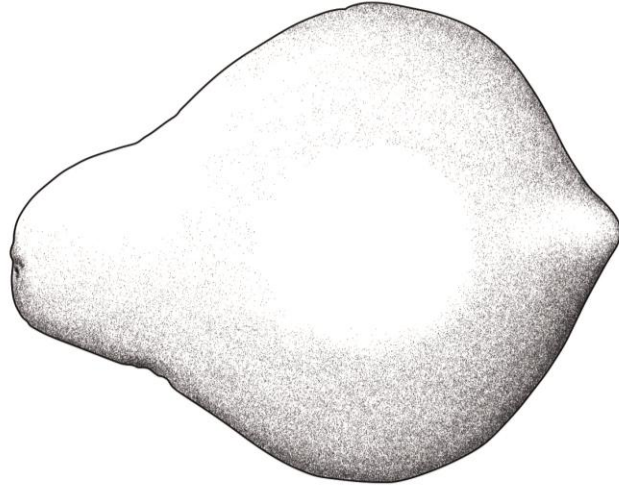
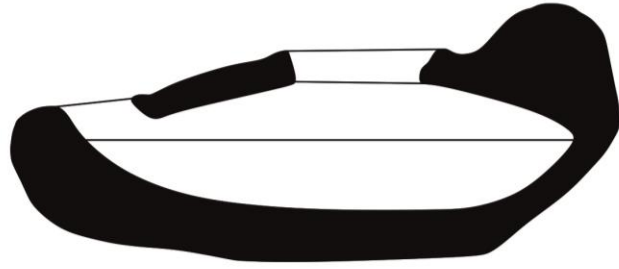
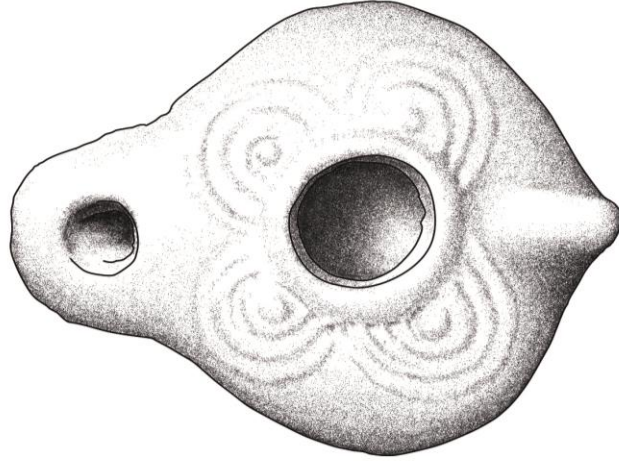
Çizim 14: Tip 4, Kat No 38 kandil çizimi.

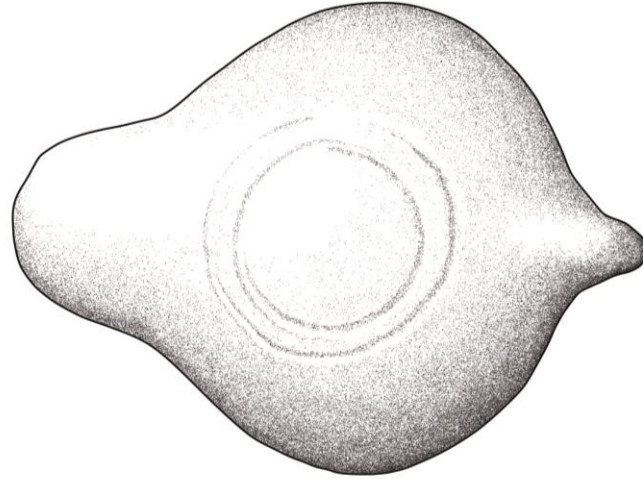
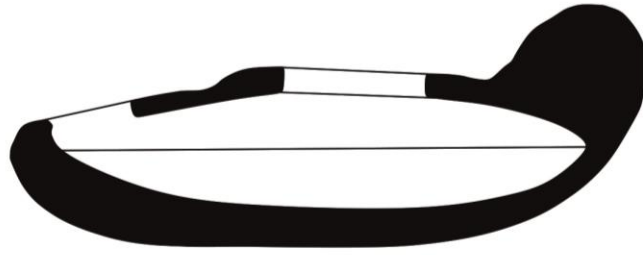
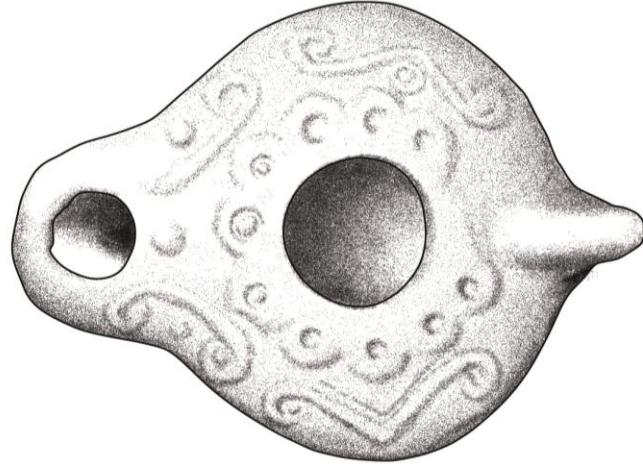
Çizim 15: Tip 4, Kat No 39 kandil çizimi.

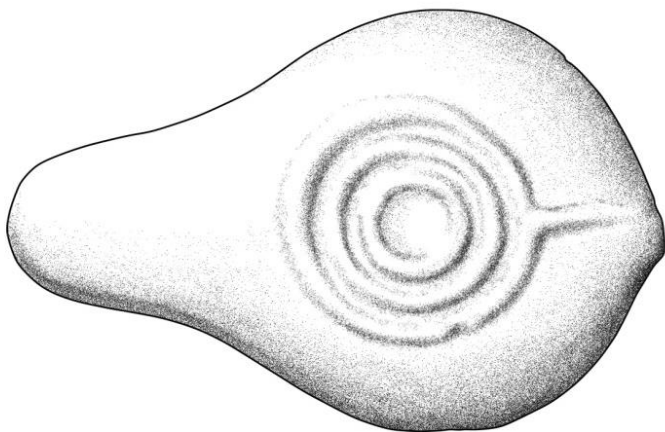
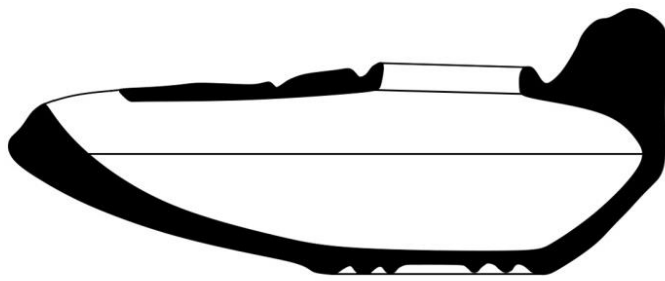
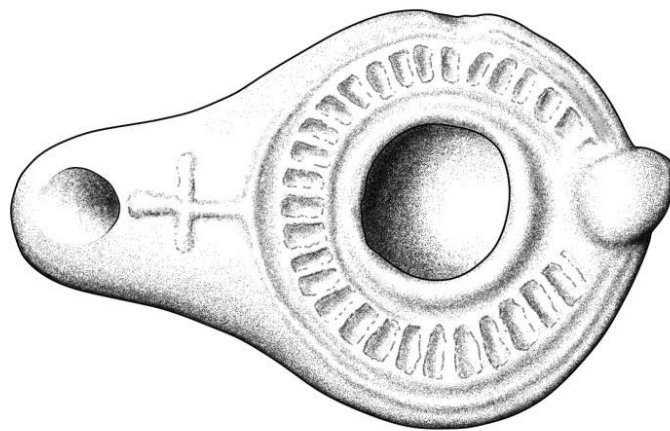
Çizim 16: Tip 4, Kat No 40 kandil çizimi.

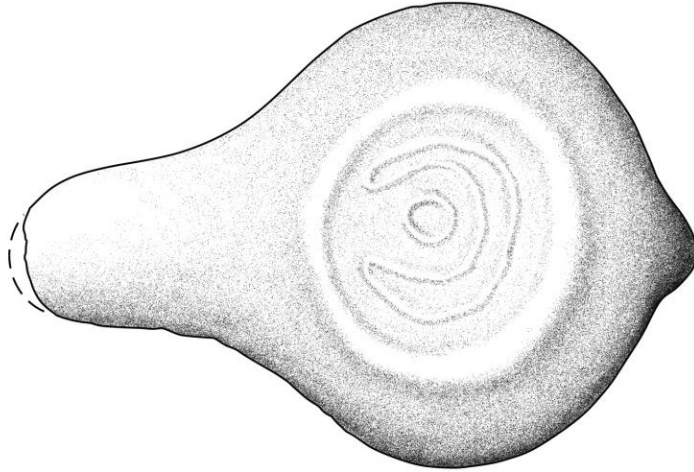
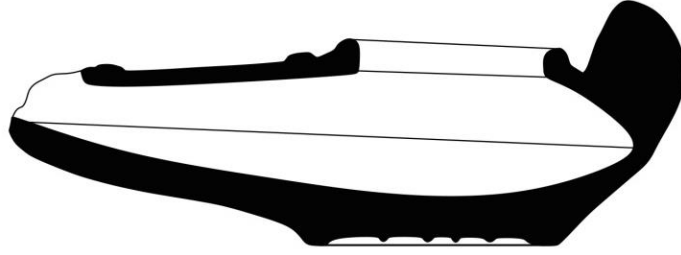
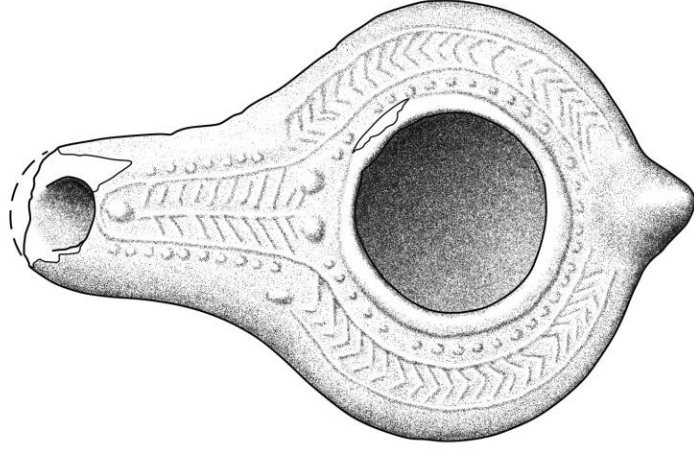
Çizim 17: Tip 4, Kat No 41 kandil çizimi.

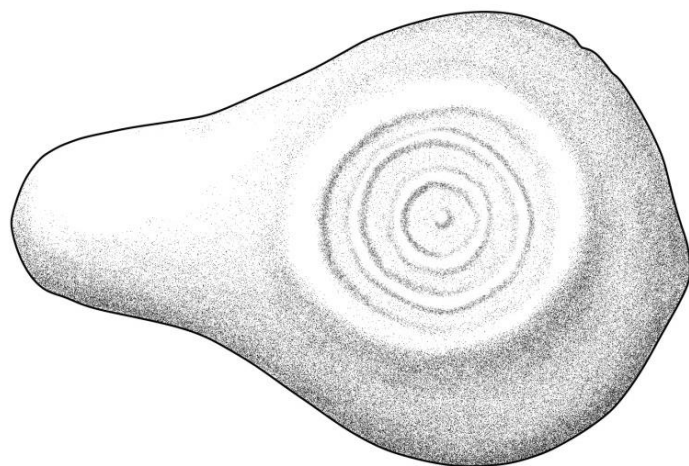
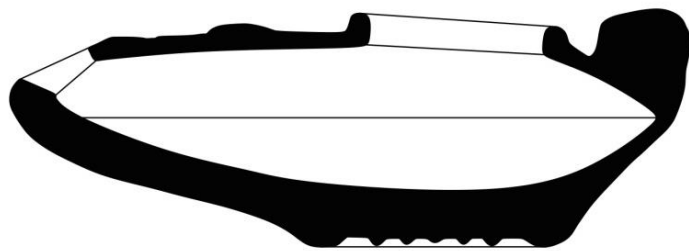
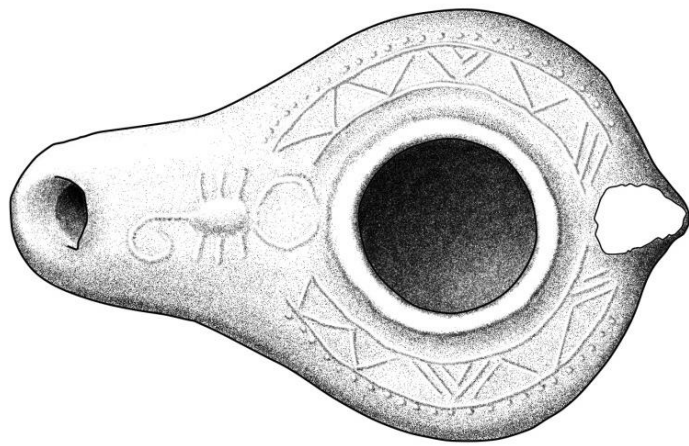
Çizim 18: Tip 5, Kat No 44 kandil çizimi.

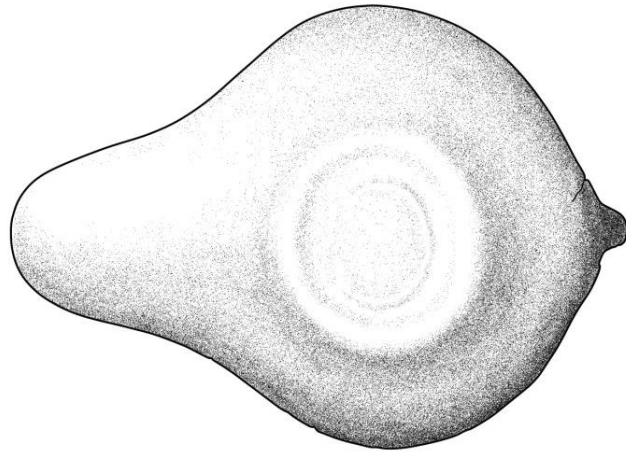
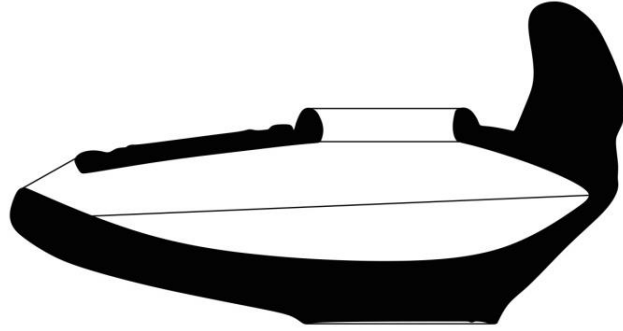
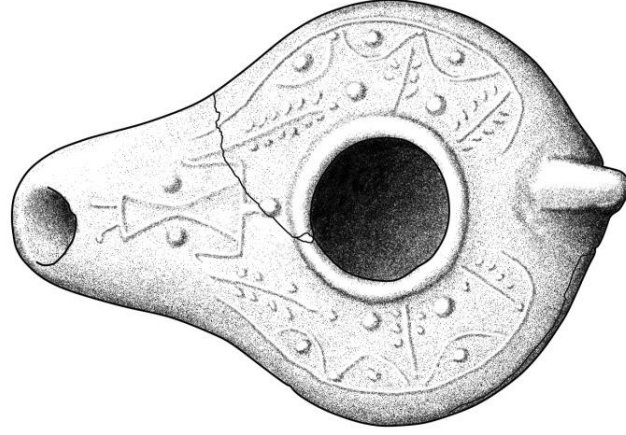
Çizim 19: Tip 5, Kat No 49 kandil çizimi.

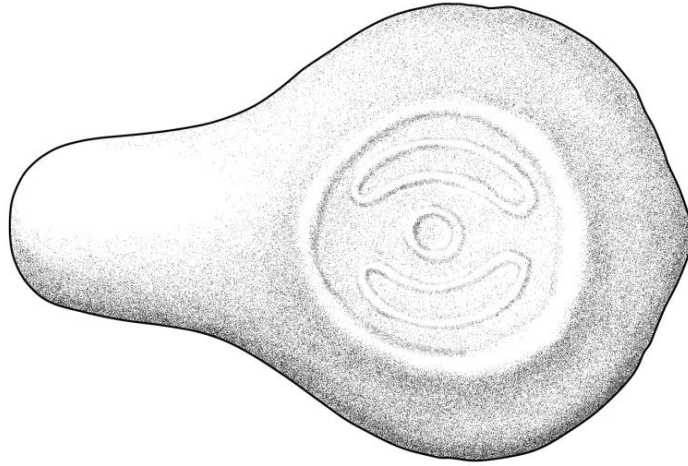
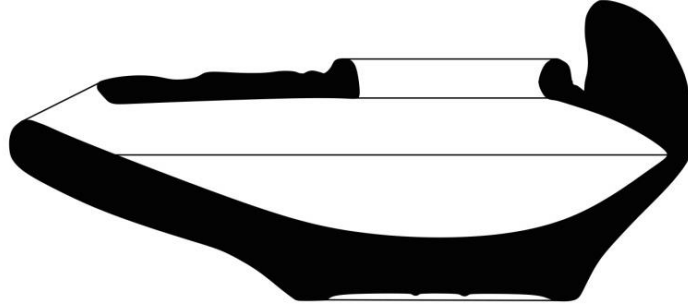
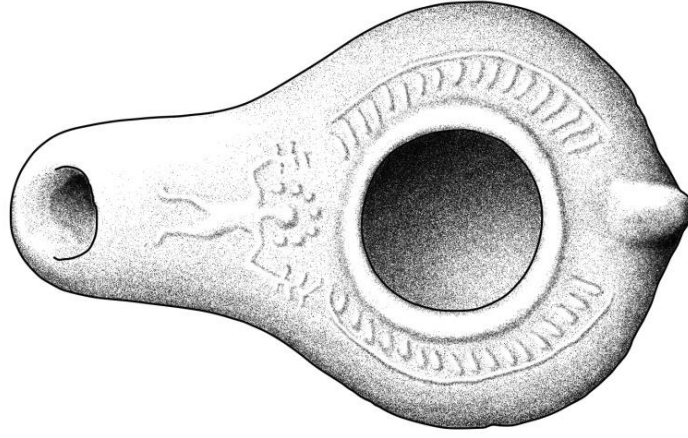
Çizim 20: Tip 5, Kat No 50 kandil çizimi.

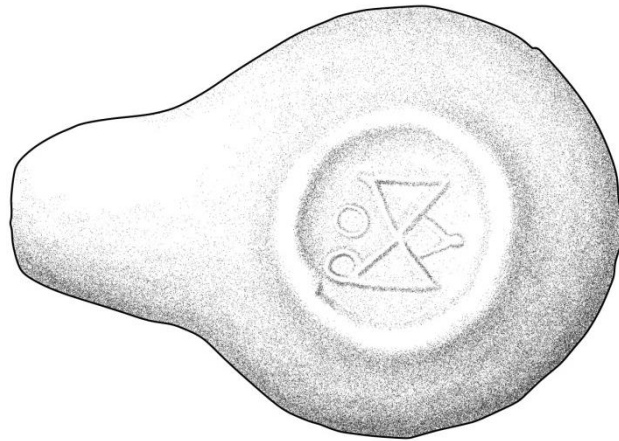
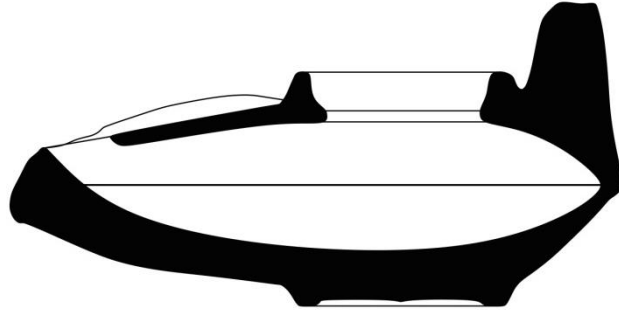
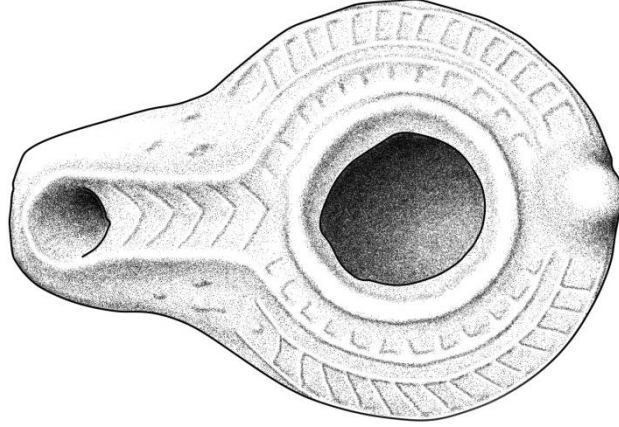
Çizim 21: Tip 5, Kat No 53 kandil çizimi.

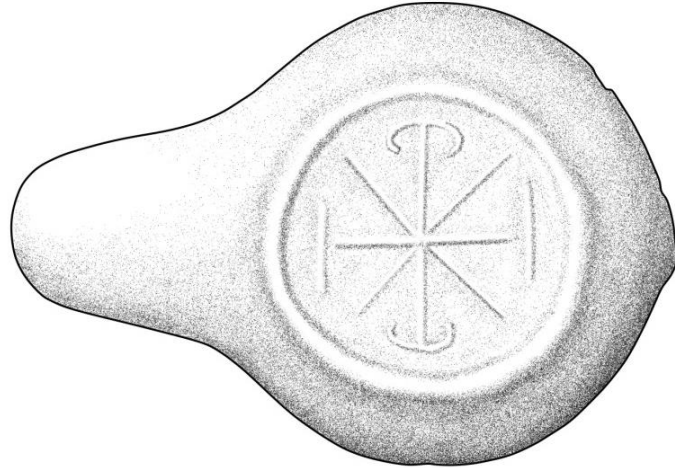
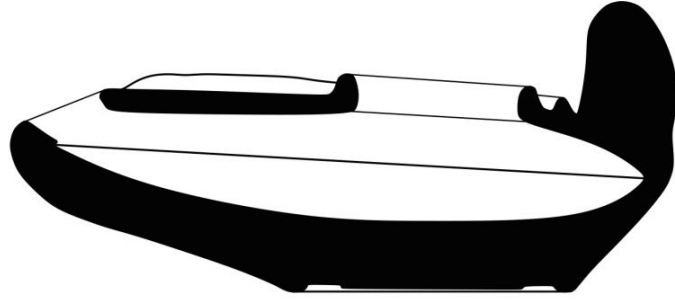
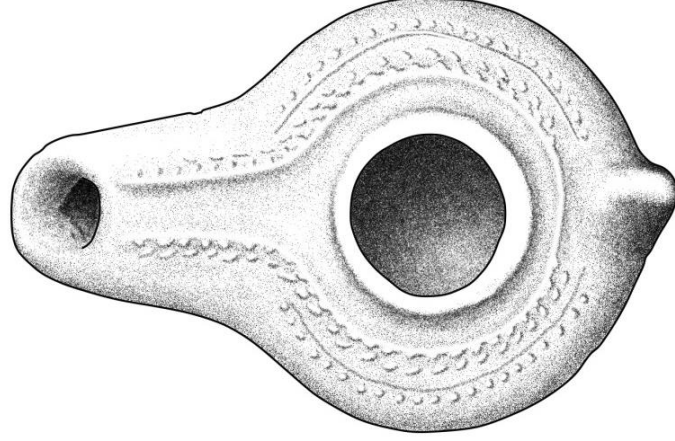
Çizim 22: Tip 5, Kat No 54 kandil çizimi.

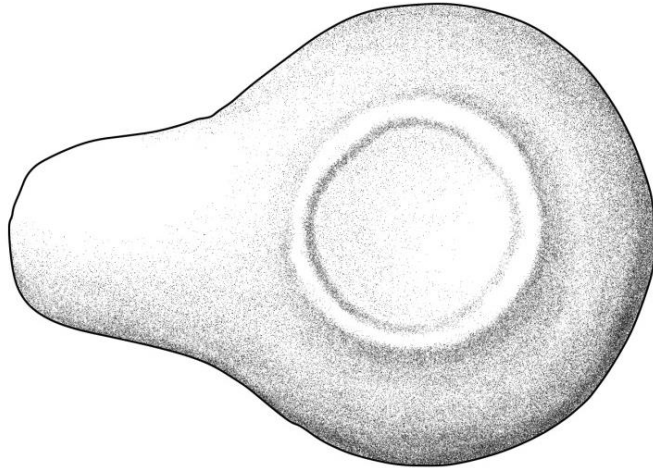
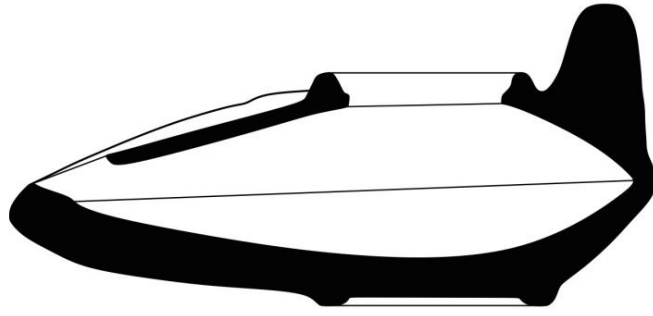
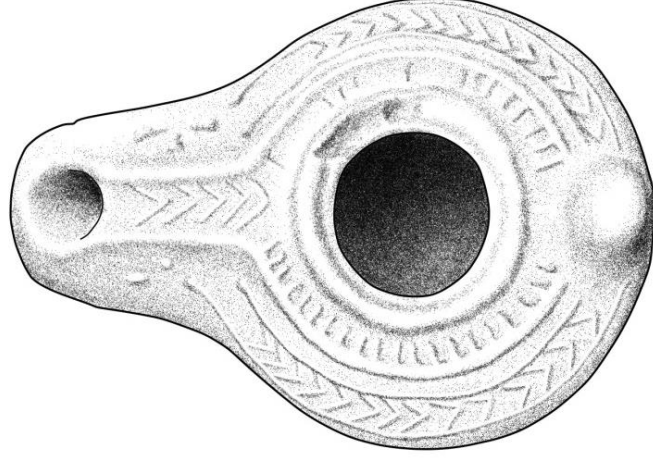
Çizim 23: Tip 6, Kat No 62 kandil çizimi.

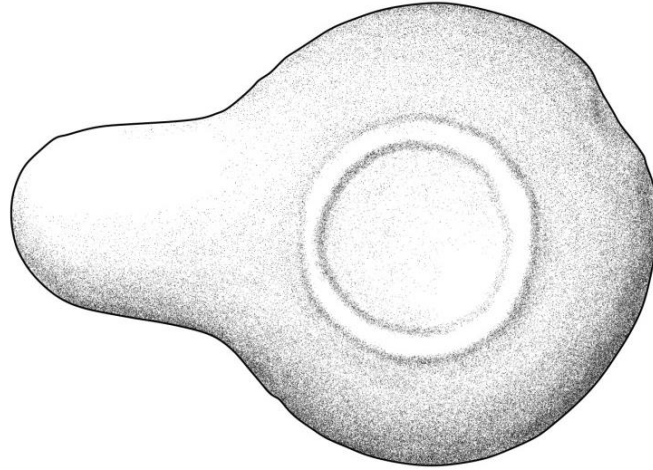
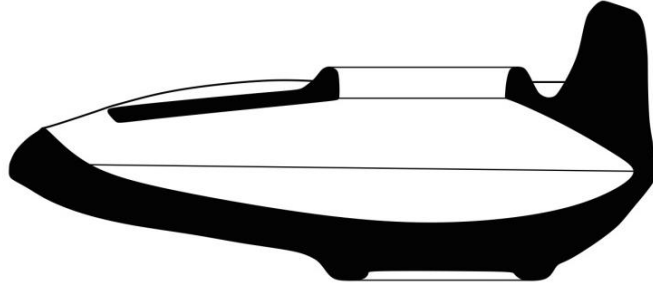
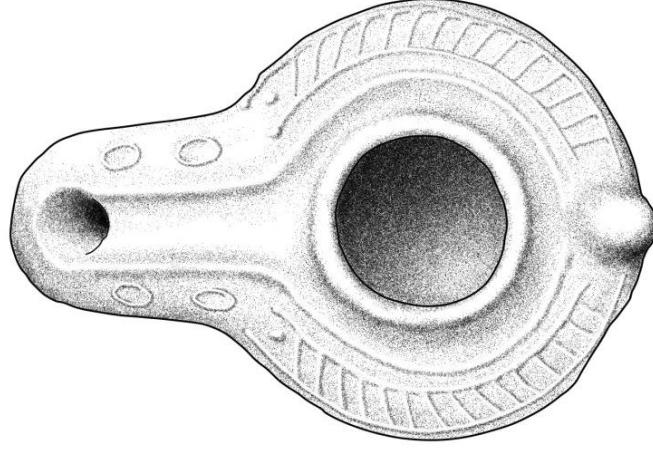
Çizim 24: Tip 6, Kat No 63 kandil çizimi.

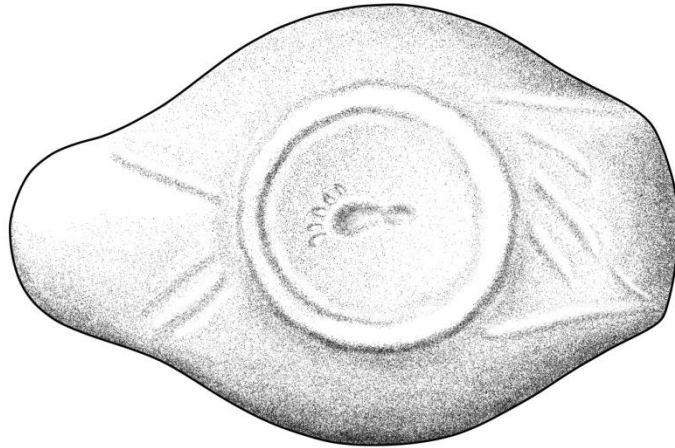
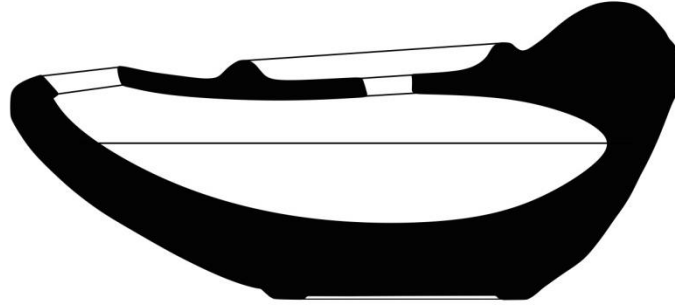
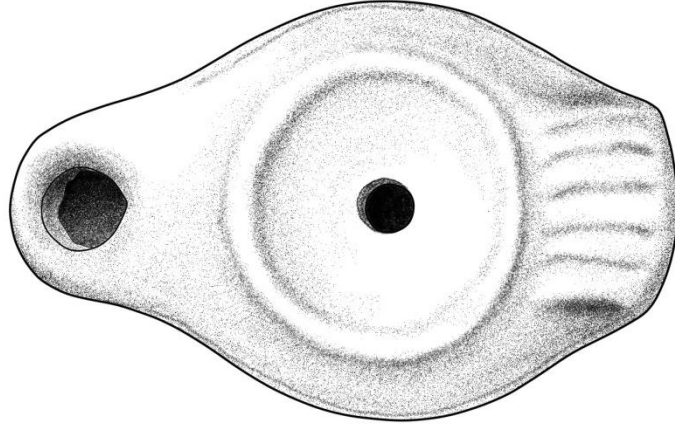
Çizim 25: Tip 6, Kat No 64 kandil çizimi.

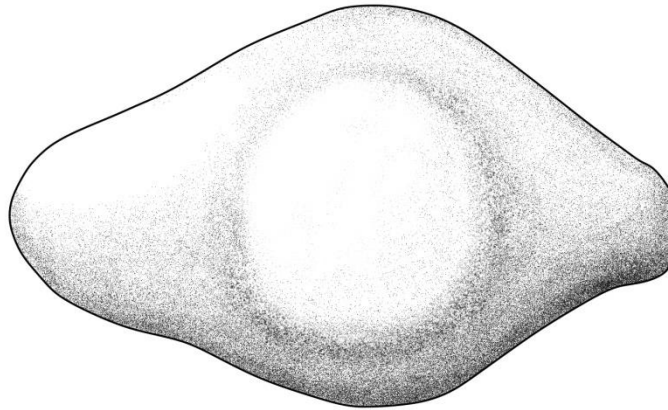
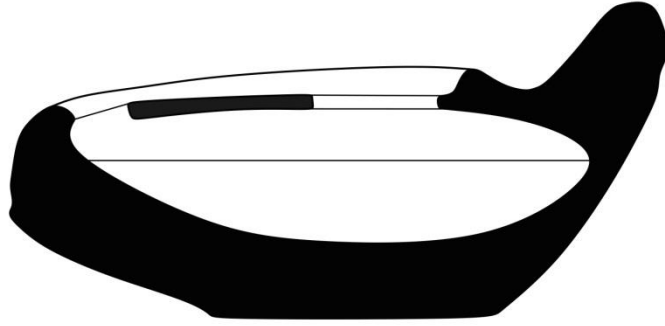
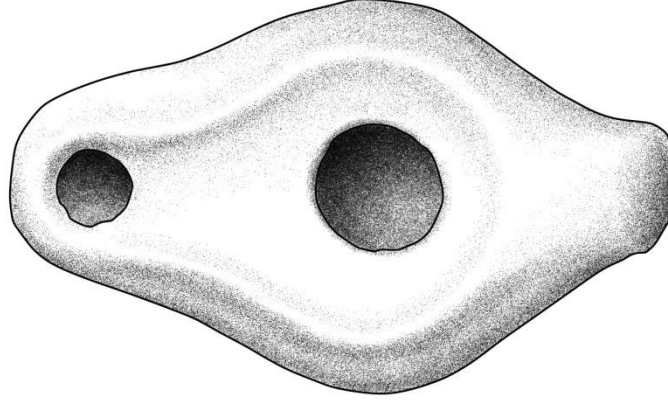
Çizim 26: Tip 6, Kat No 71 kandil çizimi.

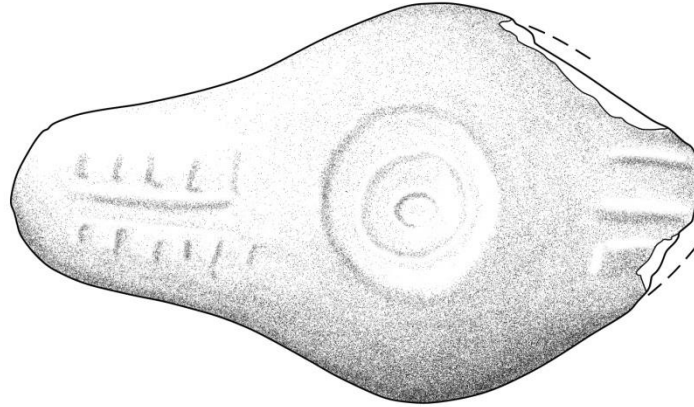
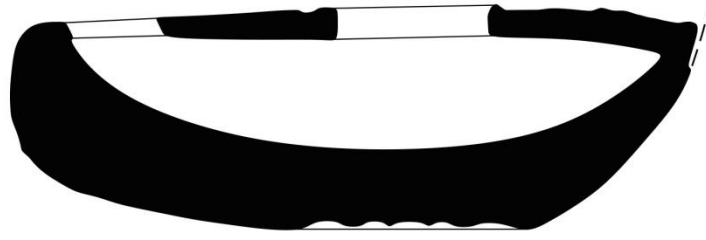
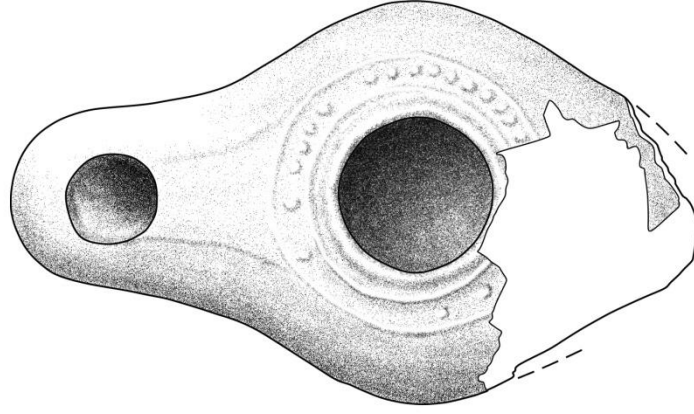
Çizim 27: Tip 7, Kat No 75 kandil çizimi.

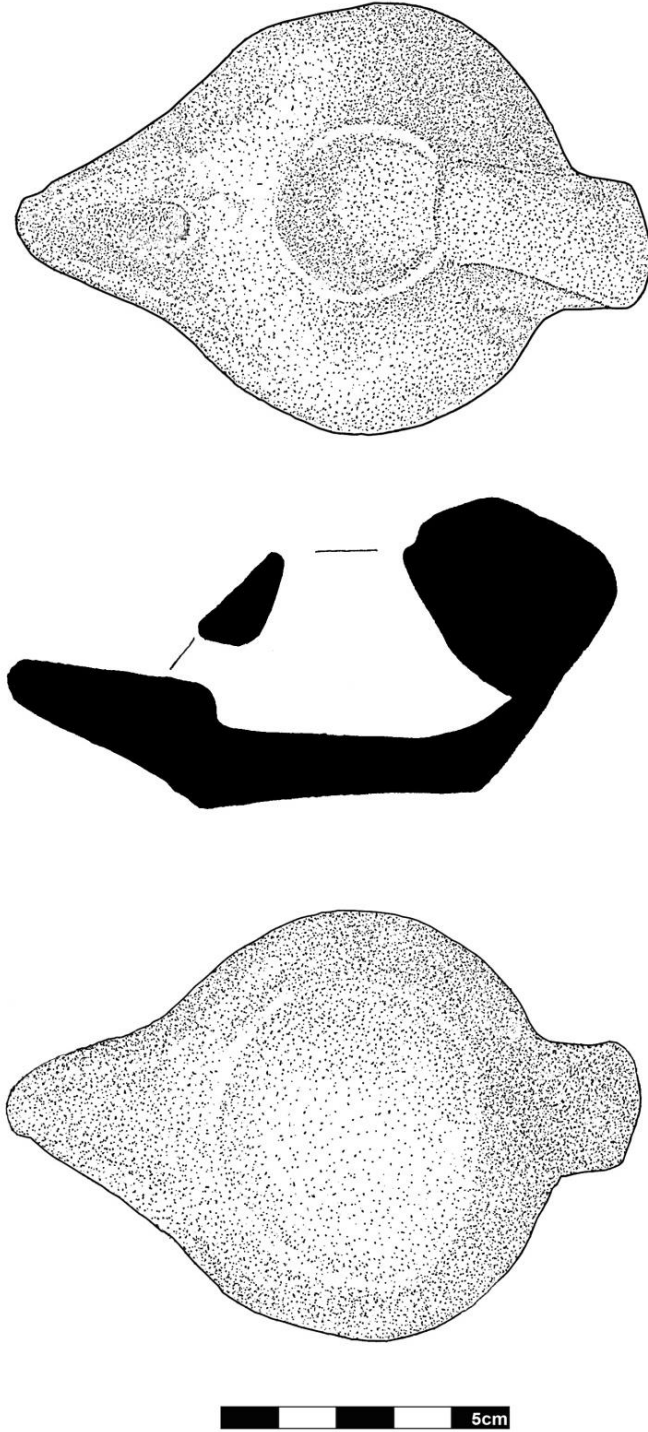
Çizim 28: Tip 8, Kat No 77 kandil çizimi.

Çizim 29: Tip 8, Kat No 78 kandil çizimi.

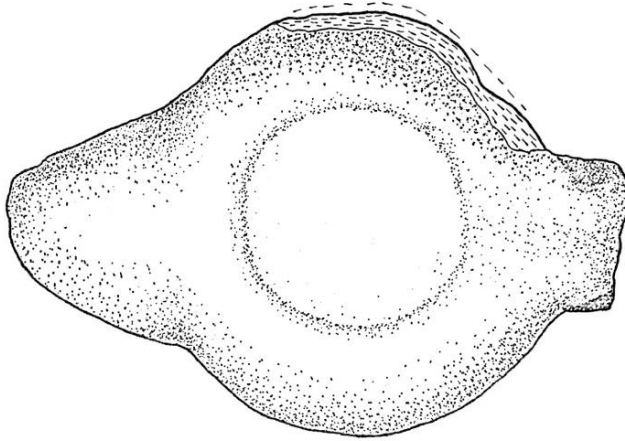
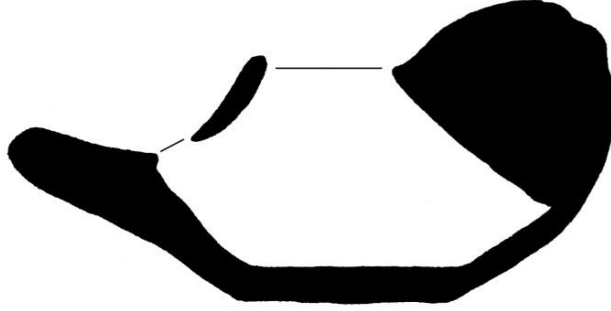
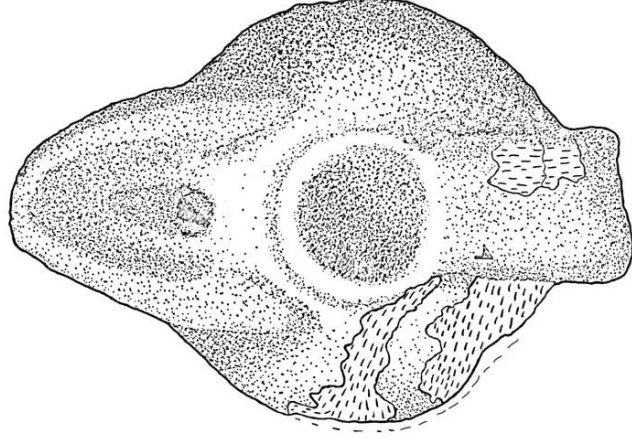

Çizim 30: Tip 9, Kat No 80 kandil çizimi.

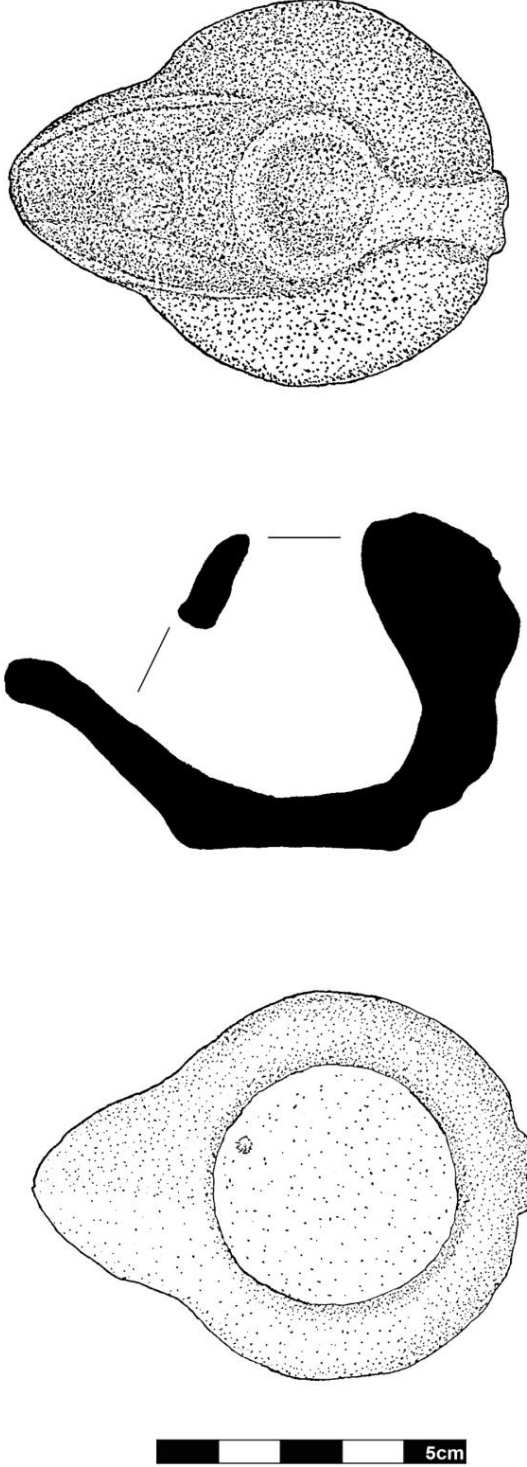
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 31: Tip 9, Kat No 81 kandil çizimi.

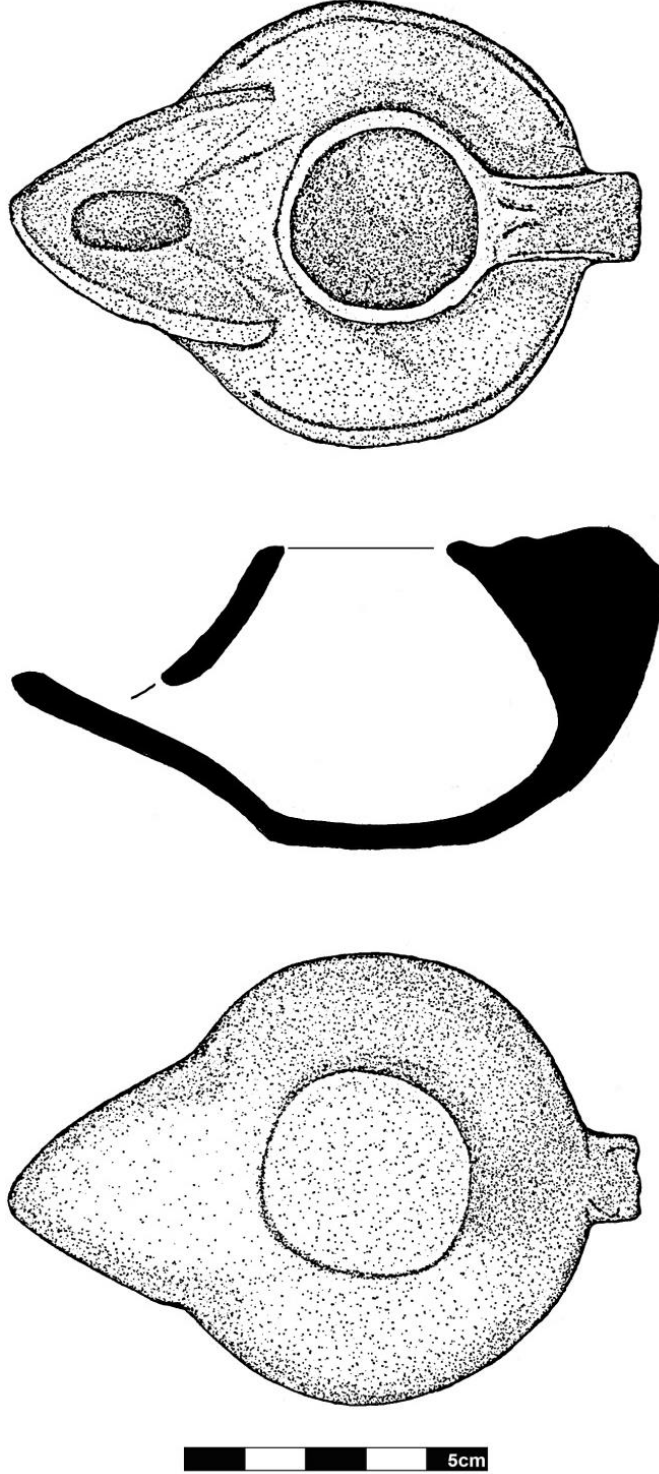
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 32: Tip 9, Kat No 82 kandil çizimi.

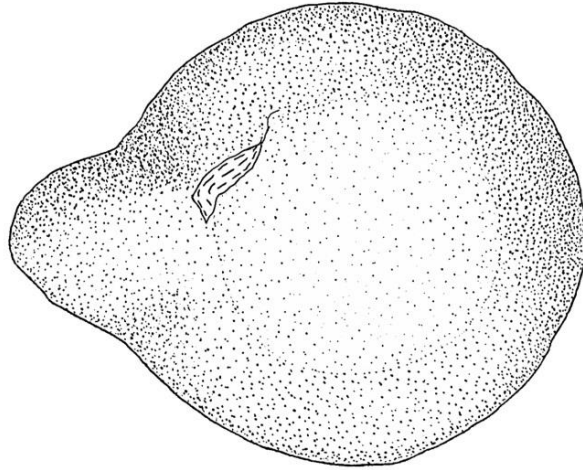
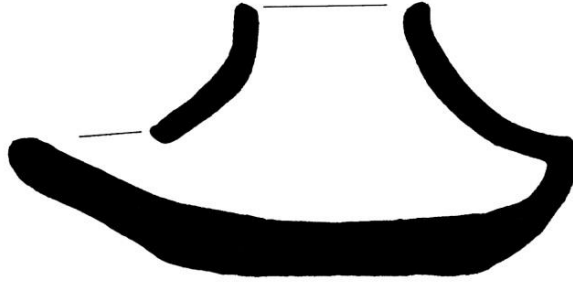
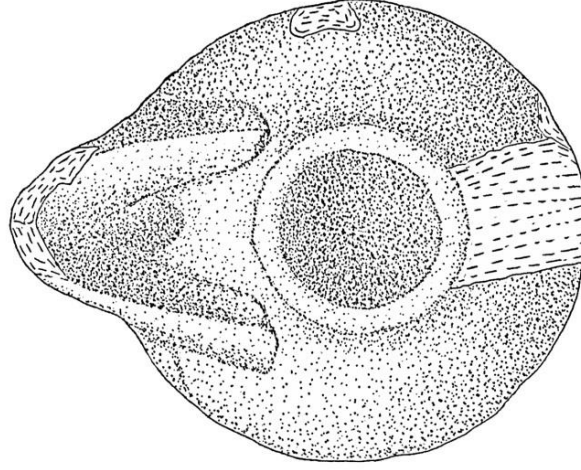
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 33: Tip 9, Kat No 83 kandil çizimi.

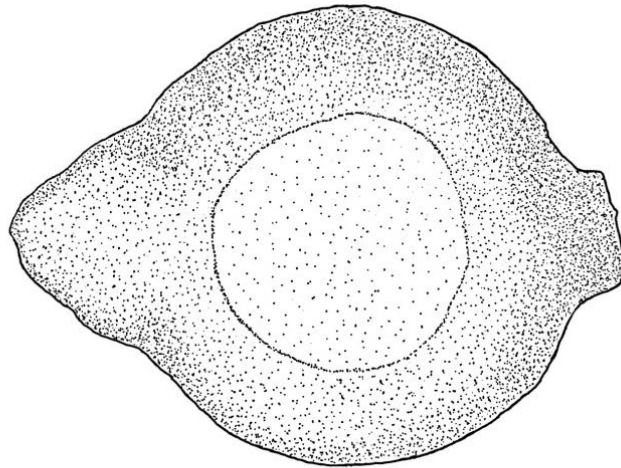
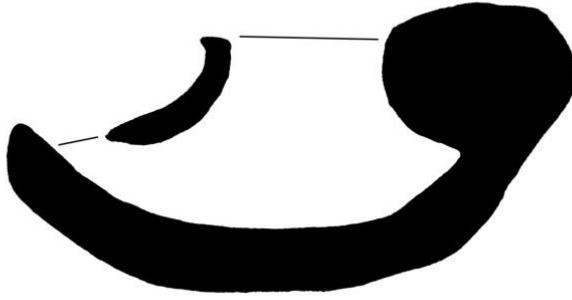
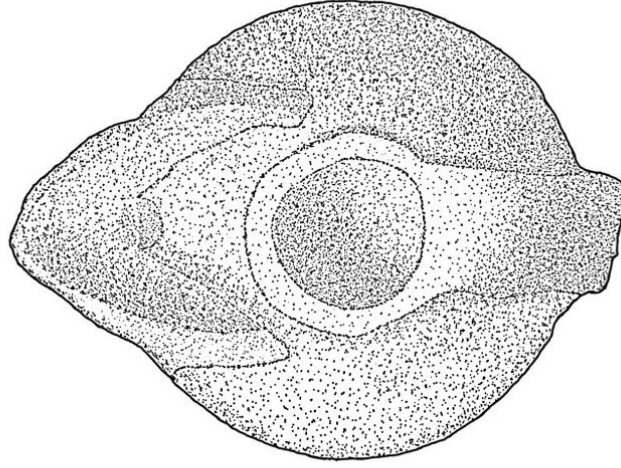
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 34: Tip 9, Kat No 84 kandil çizimi.

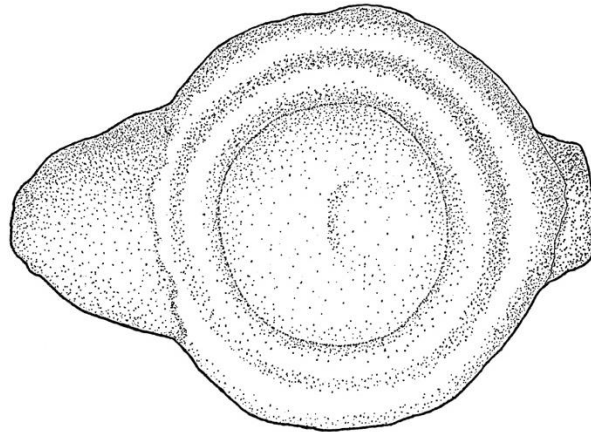
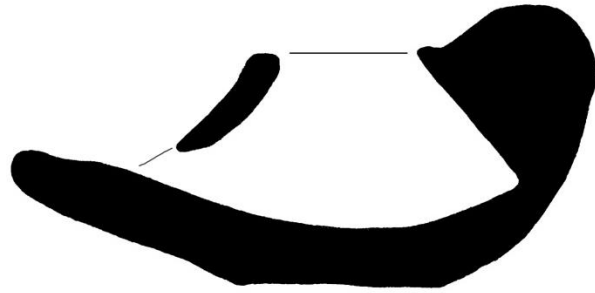
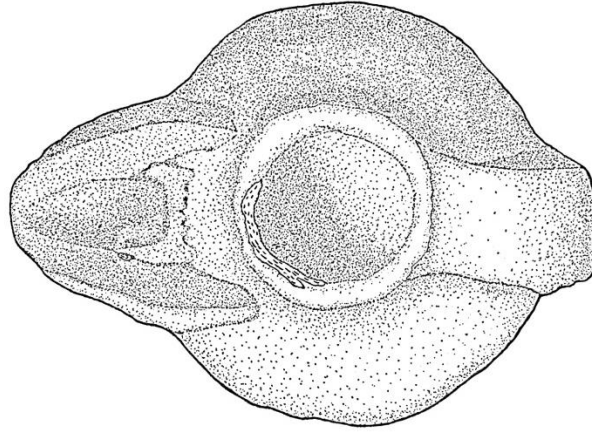
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 35: Tip 9, Kat No 85 kandil çizimi.

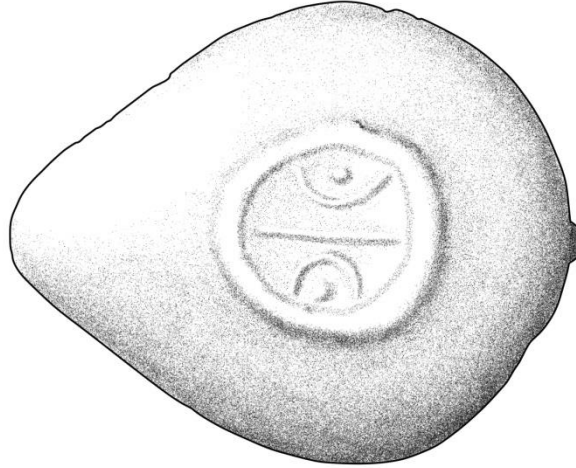
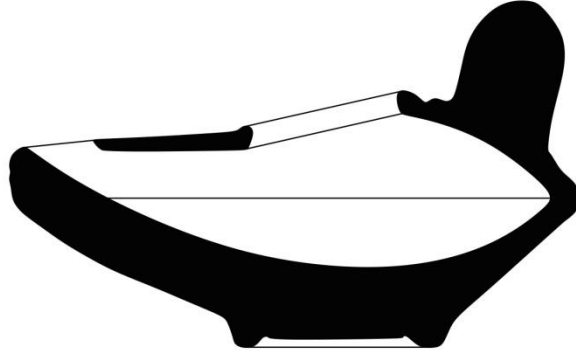
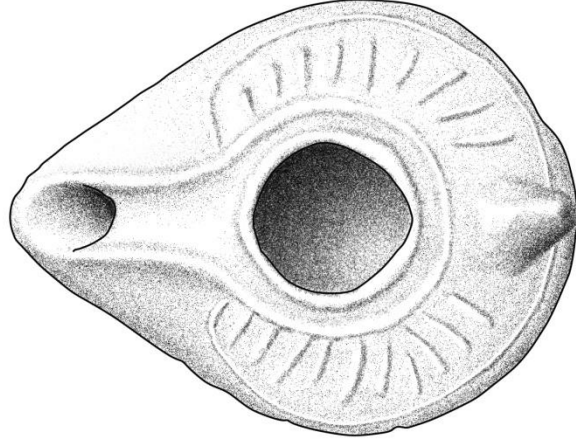
Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 36: Tip 9, Kat No 86 kandil çizimi.

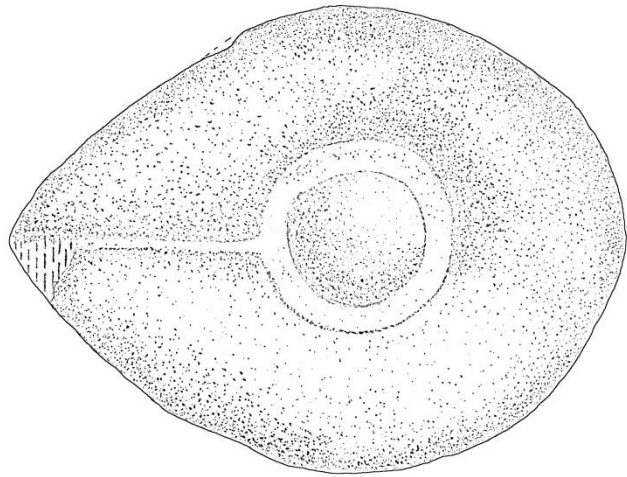
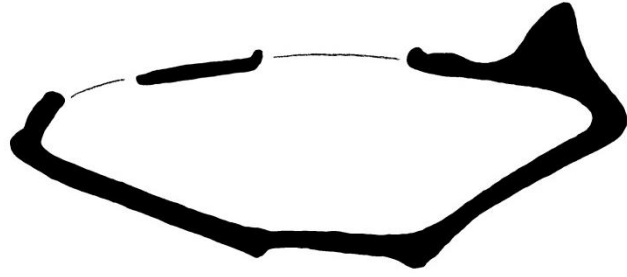
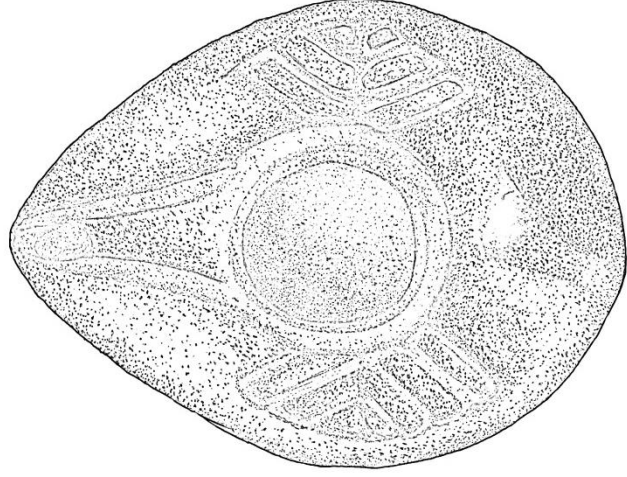

Kaynak: Kazı Arşivi.

Çizim 37: Tip 10, Kat No 87 kandil çizimi.

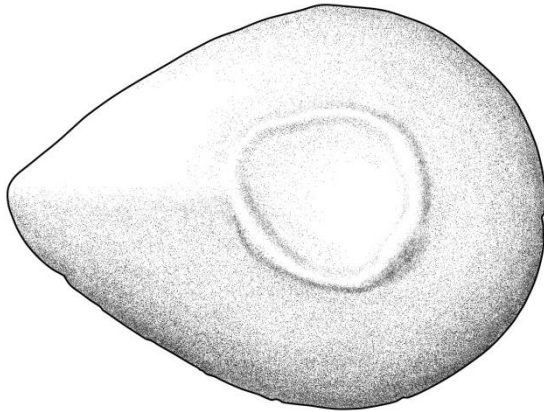
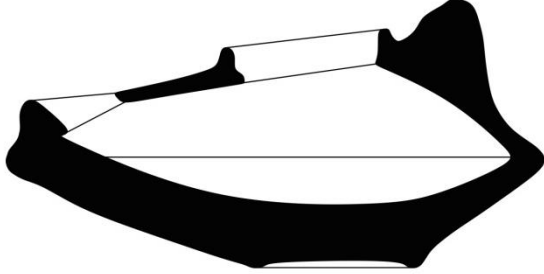
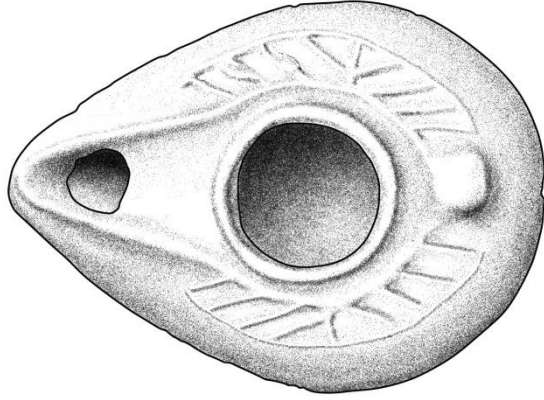

Çizim 38: Tip 10, Kat No 88 kandil çizimi.

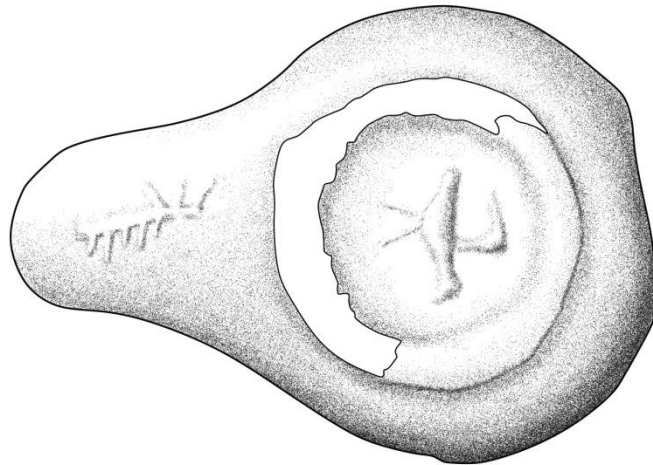
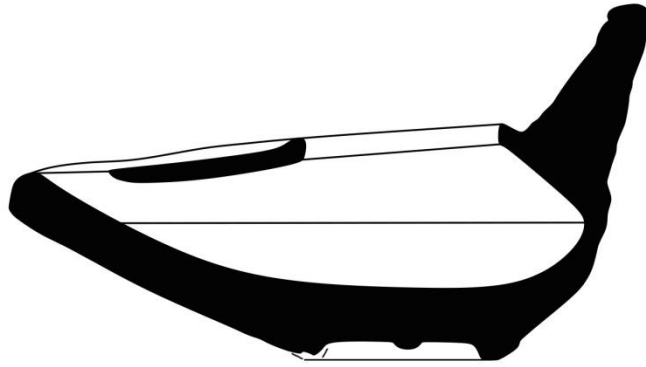
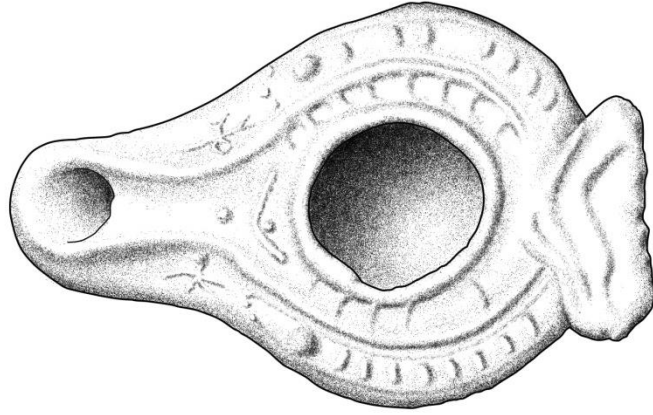

Kaynak: Kazı Arşivi.

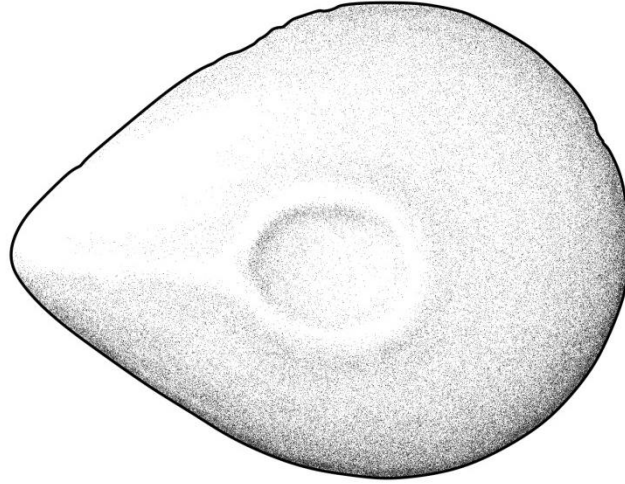
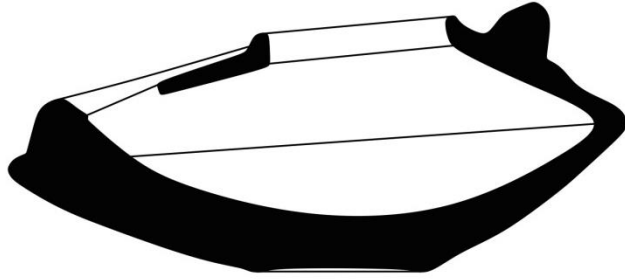
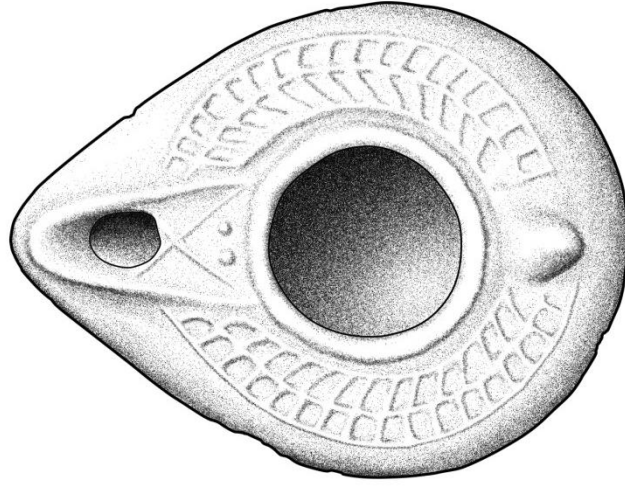
Çizim 39: Tip 10, Kat No 91 kandil çizimi.

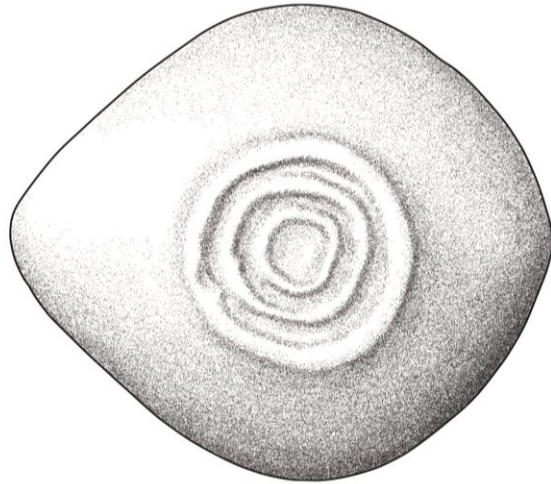
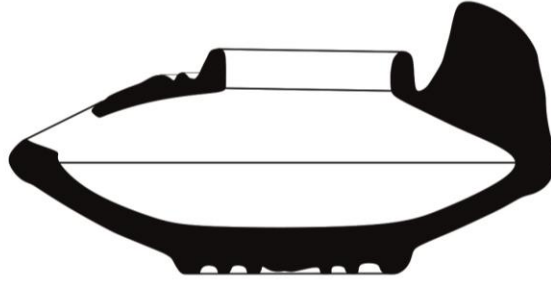
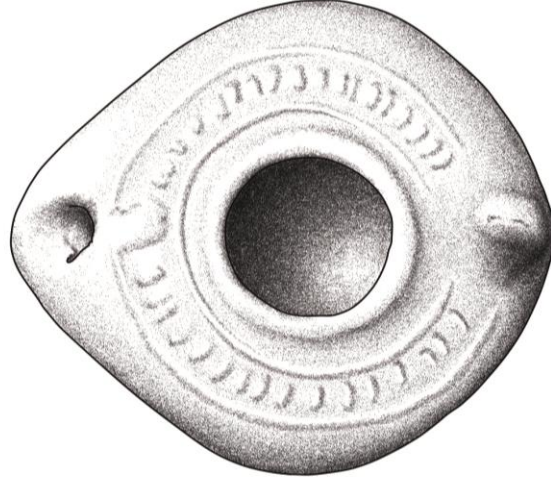
Çizim 40: Tip 11, Kat No 95 kandil çizimi.

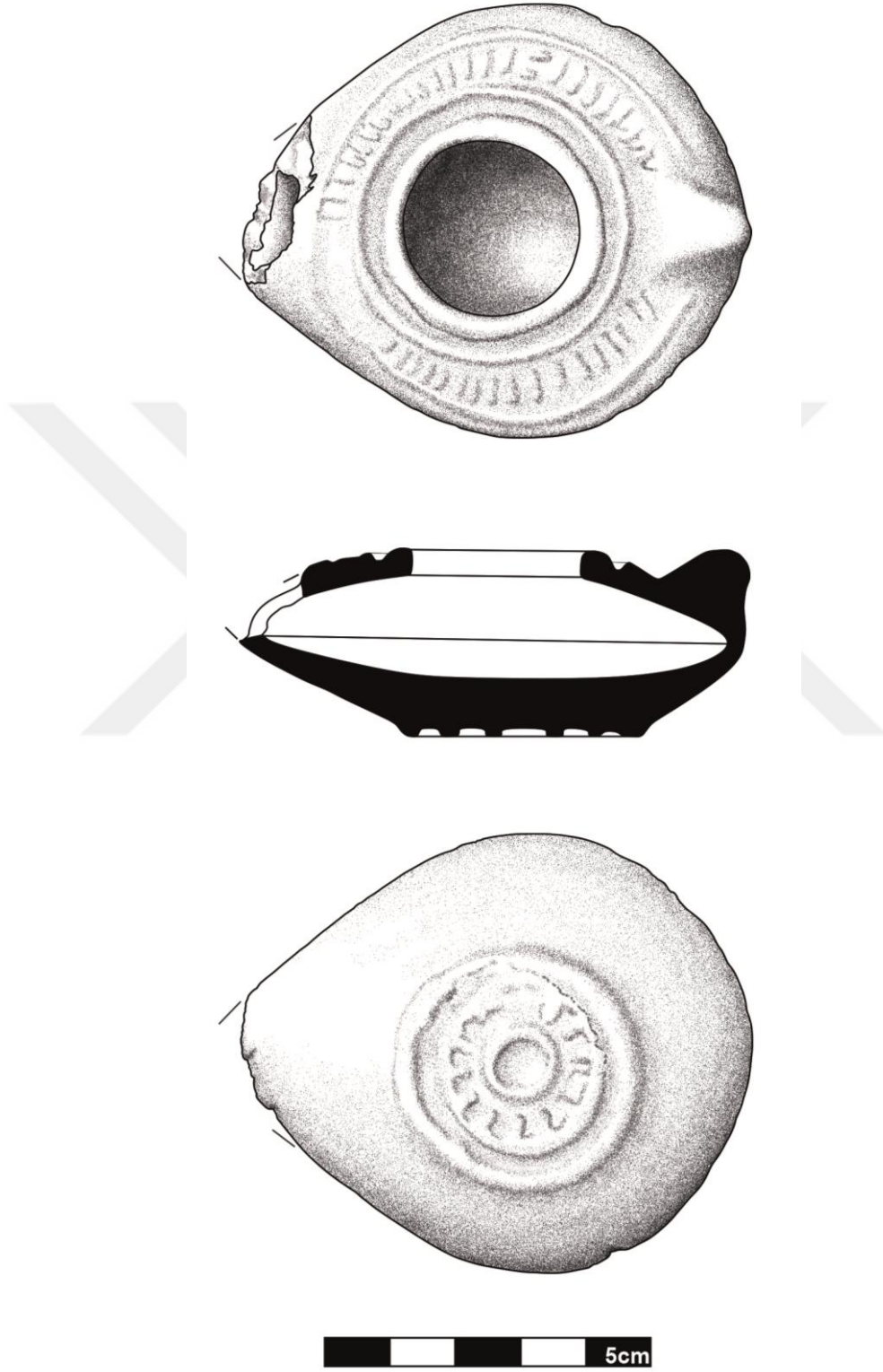
Çizim 41: Tip 12, Kat No 96 kandil çizimi.

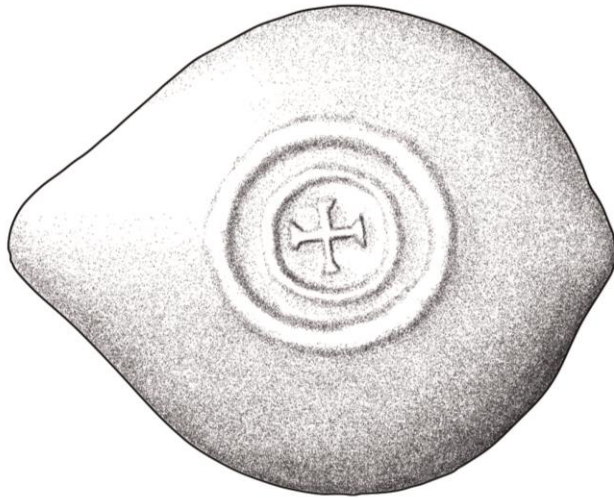
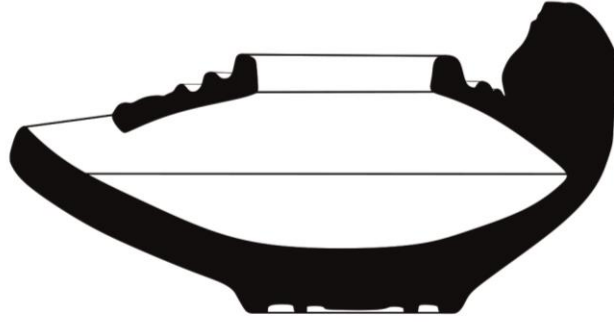
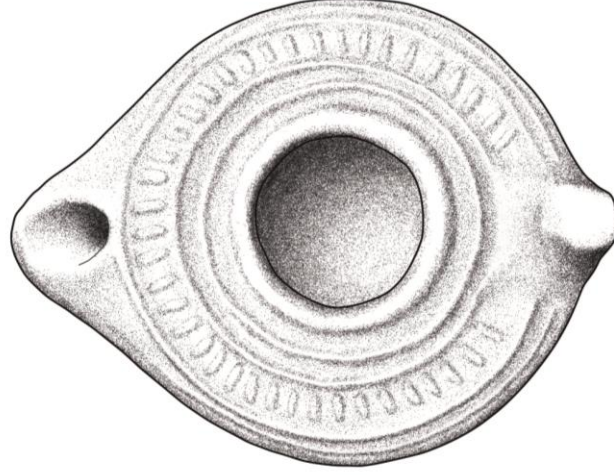
Çizim 42: Tip 13, Kat No 100 kandil çizimi.

Çizim 43: Tip 13, Kat No 101 kandil çizimi.

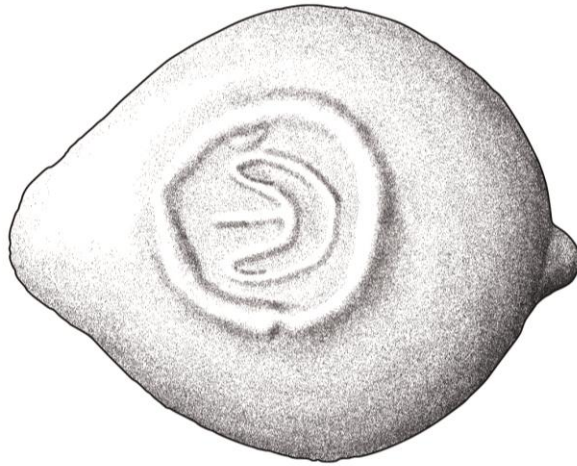
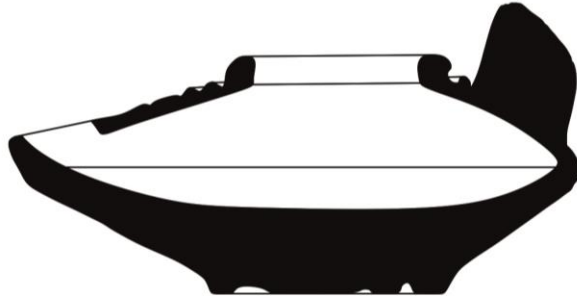
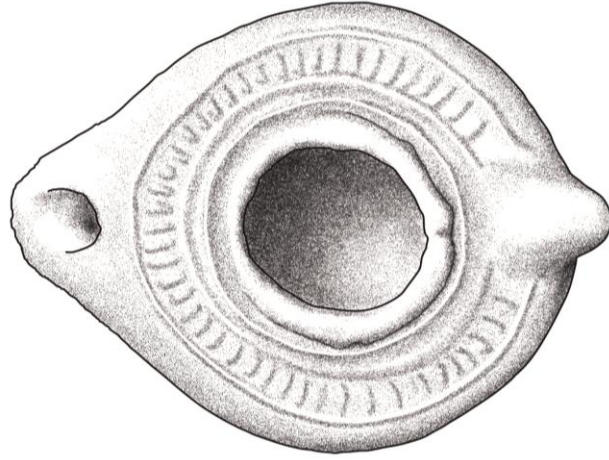
Çizim 44: Tip 13 Kat No 102 kandil çizimi.

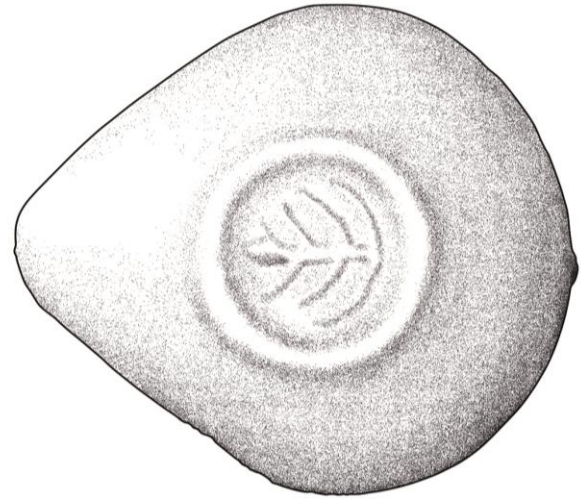
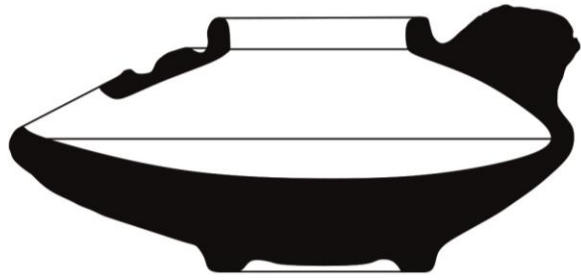
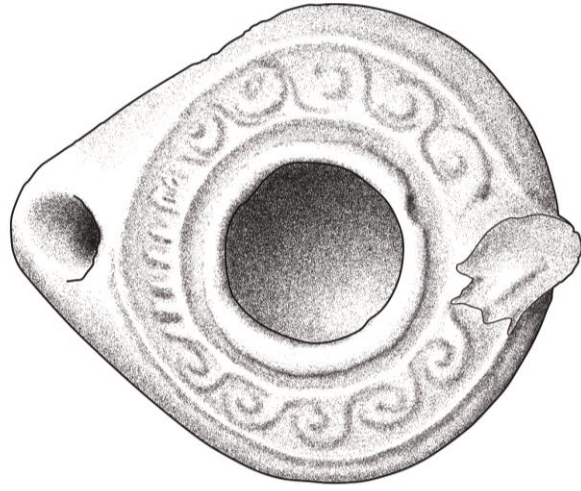
Çizim 45: Tip 13, Kat No 103 kandil çizimi.

Çizim 46: Tip 13, Kat No 104 kandil çizimi.

Çizim 47: Tip 13, Kat No 105 kandil çizimi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	: Elif TOSUN YILDIRIM
Doğum Yeri ve Tarihi	: 06.06.1988 /EDREMİT
Medeni Durumu	: Evli
Eğitim Bilgileri	
Lise	: 2003-2006 Edremit Lisesi
Lisans Öğrenimi	: 2007-2011 Pamukkale Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi/Sanat Tarihi
Y. Lisans Öğrenimi	: 2015- Necmettin Erbakan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Sanat Tarihi
Ön Lisans Öğrenimi	: 2018-..... İstanbul Üniversitesi/Açıköğretim Fakültesi/Kültürel Miras ve Turizm
Bildiği Yabancı Diller	: İngilizce
İş Bilgileri	
Çalıştığı Kurumlar	: 2013-2014 Erzincan Müze Müdürlüğü 2014-2016 Konya Müze Müdürlüğü 2016- Mardin Müze Müdürlüğü
Eğitim/Sertifika/Programlar	
2010 Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Kursu Sertifikası	
2012 Bilişim Teknolojileri Bilgisayar Kullanımı (Bilgisayar İşletmenliği) Sertifikası	
2016 Goethe-Instiut Yaratıcı Eğitim Yöntemleri Sertifikası	
İletişim Bilgileri	
E-Posta	: eliftosunyildirim@gmail.com